

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente EKEREN (wijk ZILVERENHOEK)

Parochiekerk O.L.VROUW ONBEVLEKT ONTVANGEN

=====

Auteur instrument : G.D'Hondt / Herselt.

Bouwjaar : 1955

Onderhoud : firma B.Pels-D'Hondt / Herselt.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man.I</u>	<u>Man.II</u>	<u>Ped.</u>
Bourdon 16	Fluit 8	Subbas 16
Prestant 8	Salicional 8	Oktaafbas 8
Bourdon 8	Quintatoon 8	Gedekt 8
Fluit 4	Principaal 4	Koraalbas 4
Oktaaf 2	Woudfluit 2	P + I
Mixtuur 3-4 st	Sesquialter 2 st	P + II
Trompet 8	Cymbel 3 st	P + II 4
I + II	Hobo 8	
I + II 16	II + II 16	
I + II 4		
I + I 16		

A.P.- O / P - MF - F - T / O - V.C.

voetbediend : P+I, P+II, P+I4, I+II / Zwelkast /

V.C., D.C. P, D.C. I, D.C. II, Tutti.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- elektro-pneumatische traktuur.
 - vrijstaande speeltafel.
 - Man.I in open opstelling in het midden van het doksaal;
 - Man.II terzijde in een zwelkast.
-

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant' IV^ojg.(1955), p.104; rubriek "Orgelinhuldigingen"-
10 juli 1955 :

Orgelbouwer : Fa. G.D'Hondt, Herselt.

(volgt dispositie-opgave)

Adviseur & gastorganist : E.P. T.Timmerman, abdij Tongerlo

HUIDIGE TOESTAND

- normaal;

sommige bedieningen zijn ontregeld als gevolg van werken aan
het kerkgebouw.

datum prospektie : december 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente MERKSEM

Parochiekerk O.L.VROUW VAN SMARTEN

=====

Auteur instrument : P.Schyven / Brussel.

Dit orgel was oorspronkelijk privé-bezit van een voormalige
 directeur van het Luiks konservatorium;
 het werd in 1956 aangekocht door de pastoor van Merksem voor
 de nieuwe kerk. G.D'Hondt plaatste het instrument in de kerk,
 een en ander werd hierbij omgevormd.

Onderhoud : firma Aerts & Castrel / Duffel.

INSTRUMENT

Dispositie

trekkers links van het klavier :

Ped. : Soubasse 16, Octav.basse 8.

Gr.Org.: Bourdon 16, Montre 8, Bourdon 8, Prestant 4,

(Flûte harmon.8), Flute 4, Quinte 2 $\frac{1}{3}$ *, Quinte 1 $\frac{1}{3}$ *.

trekkers rechts van het klavier :

Rec.: Gambe 8, Flute harmon.8, Flute harmon.4, Violine 4,

Flageolet 2, (Nasard), (?), Hautbois 8 *.

* = nieuwe naamopschriften.

pedalen : Tirasse Gd.Orgue / Tirasse Recit / Réunion des Clav. /
 Tremolo / Zwellkast.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

- van diverse herkomst.
 - niet zeer overzichtelijk wegens het ontdubbelingssysteem.
 - er zijn nogal wat zinken pijpen aanwezig.
-

- het corpus van een bepaald fluitregister is als volgt gekonstrueerd :
trechter + conus + trechter + conus; in de bas is een aantal hiervan
als volgt : trechter + conus + hoed.
- de hautbois is ouder (stijl van Loret), echter niet volledig homogeen.

Windlade & traktuur

- eiken laden; transmissie-systeem.
- half-pneumatisch.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de voorkant.
-

ORGELKAST

Van een eigenlijke kast is geen sprake, alleen het zwelwerk zit in een
zwartgeschilderde kist met zwelluiken vooraan; daarachter staat het
groot orgel in open opstelling.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : in verval.

datum prospectie : november 1978

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente MERKSEM

Parochiekerk SINT-BARTHOLOMEUS

=====

Voorgeschiedenis : In 1710 zou een orgel gebouwd geweest zijn dat in 1737 zwaar beschadigd werd wegens een kerkbrand; dit orgel werd in 1742 hersteld door G.David en later werd het verkocht aan de kerk van Houtem bij Vilvoorde.

In het midden van de 19de eeuw werd een nieuw orgel geplaatst door H.Vermeersch uit Duffel; kerk en orgel werden vernield tijdens de tweede wereldoorlog.

Auteur huidig instrument : G.D'Hondt / Herselt.

Bouwjaar : 1956

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man.I</u>	<u>Man.II</u>	<u>Ped.</u>
Bourdon 16	Diapason 8	Conterbas 16
Monter 8	Houten fluit 8	Subbas 16
Roergedekt 8	Wilgenpijp 8	Octaafbas 8
Gemshoorn 8	Zweving 8	Bas 8
Octaaf 4	Nachthoorn 4	Koraalbas 4
Fluit 4	Zwegel 4	Dulciaan 16
Hoog octaaf 2	Kwint 2 ² / ₃	P + I
Cornet 5 st	Woudfluit 2	P + II
Mixtuur 4 st	Cymbel 3 st	
Trompet 8	Dulciaan 16	
Klaroen 4	Hobo 8	
I + II	Vox humana 8	
	Tremolo	

drukknoppen : P : 1 - 2 - 0

I : 1 - 2 - 0

II : 1 - 2 - 0

Z - 0 (= zetter combinatie)

voetbediend : P+I, P+II, I+II / 1 - 2 - 3 / Zwellkast / Tutti

manuaalomvang : C-c'''

pedaalomvang : C-g'

- electro-pneumatische traktuur.
 - vrijstaande speeltafel.
-

ORGELKAST

- open opstelling in 2 helften, links en rechts op het doksaal.
 - in de balustrade bevindt zich nog het front van een klein Onderwerk van een voormalig orgel (lijkt vroeg-19^oeeuws), met houten sierpijpen.
-

BIBLIOGRAFIE

(aangaande het huidig orgel)

'De Praestant' VI^ojg.(1957), p.20 : rubriek "Orgelinhuldigingen" -
2 dec. 1956 -

Orgelbouwer : Fa. D'Hondt, Herselt.

electro-pneumatisch stelsel

(volgt dispositie)

Gastorganist : A.Paepen, Antwerpen.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.
-

datum prospectie : januari 1979

In bijlage : BIBLIOGRAFIE over voormalige orgels.

Bijlage - Merksem, St-Bartholomeuskerk.

BIBLIOGRAFIE

(aangaande voormalige orgels)

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.

p.207-208 : " VERMEERSCH (Henri), à Duffel,

Voici les orgues de M. Vermeersch, construits depuis 1853,

....; Merxem, un orgue de 3 clav. avec pédale accrochée. Il y a au positif l'écho du crescendo et du decrescendo;"

p.79 (in voetnoot) : "(1) L'ancien orgue de Merxem a été placé à Hautem.

On a trouvé sur un des tuyaux que cet orgue était construit par un joueur de cor de la famille Geelhand. (Een horenblazer der familie Geelhand.)

- 2) H.V.Couwenbergh : "L'orgue ancien et moderne", uitg. J.Van In, Lier, s.d. (=1887).

zie p.83 (zelfde vermelding van het Vermeersch-orgel als bij Gregoir).

- 3) P.J.Goetschalckx, pastoor van Eekeren-Donk : "Geschiedenis van Schooten, Merxem en Sint-Job in't Goor", Drukk. J.Vermeiren te Eekeren-Donk, Deel III (1924).

(over Merksem, St-Bartholomeus)

p.422 : "De twee laatste werken eindelijk waaraan pastoor De Moor zijne zorgen besteedde en die de versiering zijner kerk voltrokken, was het plaatsen van een hoogzaal en van een orgel. Beide werden geplaatst in 1711."

p.426 : (in 1737 was er een grote brand geweest in de kerk)

"Zoo, o.a. brak men het orgel uit, dat pas enkele jaren tevoren werd geplaatst en nu verbannen naar den zolder van den drossaart."

p.436-437 : "'t Zelfde jaar (=1741) deed hij (= pastoor G.Verhoeven) ook het orgel herstellen "dat vant jaer 1737 op den solder van den Drossaert verbroken, verloren ende verplettert lag." Niet enkel echter deed hij dat "herstellen" maar tevens ruim vergrooten. Ziehier het verdrag hetwelk hij, op 1 September 1742, nopens hetzelfde met "Gilliam Davit, meester orghelmaecker" aanging :

Op heden den 1ⁿ 7^{bris} 1742, ter presentie van den heere pastoor, drossaert ende kerkmeester, het groot orgel goed gekeurd synde, syn wy, ondergeschreven

veraccordeert met sieur Davit voor het voltrecken van de bovenstaende orgel van de C sol ut dies te voltrecken alle de registers annex synde, van gelycken boven C sol ut dies ende la, re bestaende in een ende vyftich toetsen, alsoock den echo in de voors als bovenclawieren. Item sal den aennemer maecken de volgende registers :

Fluyt, vier voet,
 Prestant, twee voet,
 Quint superieur, onderhalven voet,
 Sex altos van twee pypen,
 Mixtuer van twee pypen,
 Moet voltrokken syn Paeschen.

Gilliam Davit

Gaspar Verhoeven, pastor in Merxem, 1742. (1)

En wat kostte dat herstellen en vergrooten des orgels ? Ziehier de rekening :

GENERAEL UYTGEFF.

1° Eene som van drye hondert ende
 tachentich gulden... aen Gilliam Davit, mees-
 ter orgelmaecker, voor het in staet stellen
 ende hermaecken van de orgel... 380 - 0 - 0

2° Item, aen S^r J, De Coninck, schryn-
 wercker... voor het repareren ende her-
 stellen der orgelkas, int jaar 1740, 40 - 6 - 0

3° Item,... aen de organisten 6 - 6 - 0

4° Item, voor het gelagh by die gele-
 genheid 3 - 15 - 0

Totael 443 - 11 - 0 (2)

(1) Kerkarchief van S.Bartholomeuskerk, I, 151.

(2) Ibid. I, 136.

4) E.Van Autenboer : "De Antwerpse orgelmaker G.Davidts", in 'De Praestant' XVI^ojg.(1967), zie p.84.

(tekst gebaseerd op gegevens van G.Potvlieghe en uit het werk van Goetschalckx, zie supra).

Copyright A.C.L.

MERKSEM, SINT-BARTHOLOMEUS

Algemeen zicht

Copyright A.C.L.

MERKSEM, SINT-BARTHOLOMEUS

Oud positiefront

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente MERKSEM

Parochiekerk SINT-FRANCISCUS VAN ASSISIË

Auteur instrument : Jos. Stevens / Duffel.

Bouwjaar : ca. 1934

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	Ped.
Bourdon 16	Diapason 8	Sousbasse 16
Monter 8	Flute harm.8	Octave basse 8
Bourdon harm.8	Viola di gamba 8	Basse 8
Salicional 8	Voix céleste 8	Fluit 4
Prestant 4	Fluit 4	
Fournituur	Nazard 2 ² / ₃	
Trompette 8	Doublette 2	
	Trompette harm.8	
	Basson-Hautbois 8	

voetbediend : P+I, P+II, I+II, I+II 16, I+II 4, I+I 16, II+II 16,

Zweltrede

I+I 4, II+II 4, tremolo.

3 vaste en 1 vrije combinatie.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- pneumatisch systeem.
- vrijstaande speeltafel.
- gedeelde kast met front van houten sierpijpen.

ARCHIVALIA

De werklĳst van de firma Stevens uit Duffel (een afschrift werd ons bezorgd door Dhr. G.Potvlieghe) vermeldt :
1934 - Merksem, St-Franciscus (herstelling).

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : januari 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente MERKSEM

Parochiekerk SINT-JOZEF

=====

Auteur instrument : Fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt.

Bouwjaar : 1964

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Hoofdwerk</u>	<u>Borstwerk</u>	<u>Pedaal</u>
Gemshoorn 16	Wilgenpijp 8	Subbas 16
Principaal 8	Gedekt 8	Open bas 8
Roerfluit 8	Principaal 4	Koraalbas 4
Koppelfluit 4	Blokfluit 4	Ruispijp 3 st
Octaaf 2	Nachthoorn 2	Fagot 16
Mixtuur 5-6 st	Spitskwint 1 $\frac{1}{3}$	
Sesquialter 2 st	Cymbel 3-4 st	
Trompet 8	Kromhoorn 8	

- koppelingen
- zwelpedaal Borstwerk

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- mechanisch systeem.
- orgelkast in één stuk, op het doksaal;
sobere vormgeving.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant' XIII^ojg.(1964), p.33 + p.55 (aanvulling) :
rubriek "Orgelinhuldigingen", 19 april 1964.
Orgelbouwer : Fa. B.Pels-D'Hondt, Herselt.
Systeem : mechanische sleeppladen.

(hierna volgt een opsomming van de dispositie)

Adviseur & gastorganist : E.H. J.Joris

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : januari 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente MERKSEM (wijk LAMBRECHTSHOEKEN)

Parochiekerk HEILIG SACRAMENT

=====

Auteur instrument : Fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt.

Bouwjaar : 1973

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man.I</u>	<u>Man.II</u>	<u>Ped.</u>
Praestant 8	Gedekt 8	Subbas 16
Holpijp 8	Fluit 4	Praestant 8 (transm.uit I)
Oktaaf 4	Praestant 2	Zwegel 4
Doublet 2	Cymbel 3 s	
Mixtuur 4-5 s	Regaal 8	
	Tremulant	

P+I, P+II, I+II, Zwelkast Borstwerk.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk : integraal nieuw.

Windladen & traktuur : mechanisch syteem.

Klaviatuur : ingebouwd aan de prospektzijde.

Orgelkast : beganegronds naast het altaar; Borstwerk met 2-delige
zweldeuren.

BIBLIOGRAFIE

- 1) 'L'Organiste' VI°jg.(1974) nr.1, p.23 - rubriek Nieuwe Orgels :
Fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt, + dispositieopgave.
 - 2) 'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief', jg.1978, p.50 :
Nieuwe orgels; op Werklijst Fa. Pels 1973 :
2 man., ped.; (+ dispositieopgave).
-

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : maart 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente WILRIJK

Parochiekerk O.L.VROUW VAN DE ROZENKRANS

=====

Auteur instrument : (opschrift) " Johannes Klais, Bonn "

Gegr.1882 Orgelbaumeister opus 809

Bouwjaar : ca.1940 ?

Herstelling : firma Aerts & Castrel / Duffel, 1977.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Brompijp 16	Roerfluit 8	Principaal 16
Principaal 8	Wilgenpijp 8	Gedekt 16
Open fluit 8	Zweving 8	Oktaaf 8
Gemshoorn 8	Zwegel 4	Gemshoorn 8
Oktaaf 4	Woudfluit 2	Bovenoktaaf 4
Blokfluit 4	Holpijp 1	Kleine fluit 2
Vulstem 3-4 r	Progressio 3-4 r	Bazuin 16
Hoorn 8	Trompet 8	I-P
II-I	Diepe oktaaf II	II-P
Diepe oktaaf II-I	Hooge oktaaf II	
Hooge oktaaf II-I	Tremulant II	

Handbediend : F.C.1, F.C.2, H.R. / T - F - P / Ped.I - Ped.II /
afstellers Tongw. uit Vr.Comb. en Gen.Cresc.

Voetbediend : I-P, II-P, II-I, Gen.Cresc.af / Zwellkast / Gen.Cresc.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Windladen, traktuur etc.

- electro-pneumatisch systeem.
 - vrijstaande speeltafel.
-

ORGELKAST

- geen eigenlijke kast : het instrument is ingebouwd in de linkse zij-nis van het doksaal met front uitgevend in de kerkruimte en een ander front op het doksaal; alles open pijpopstelling.
 - aan de rechterzijde van het doksaal is een parallel-front (zonder funktie) aangebracht.
-

BIBLIOGRAFIE

'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief', jg.1978, zie p.41.
Vermelding van werken in 1977 door fa. Aerts & Castrel.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.
-

datum prospektie : februari 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente WILRIJK

Parochiekerk SINT-BAVO

=====

Auteur & bouwjaar oorspronkelijk instrument : niet bekend; (1710 ?).

Algehele transformatie : G.D'Hondt / Herselt; 1938.

Onderhoud : Fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Onderklavier</u>	<u>Bovenklavier</u>	<u>Pedaal</u>	<u>Koppelingen</u>
Bourdon 16	Fluit harm.8	Subbas 16	P + I
Monter 8	Viola di Gamba 8	Fluit 8	P + II
Gemshoorn 8	Vox celestis 8	Bas 8	I + II
Bourdon harm.8	Melophone 4	Fluit 4	I + II 16
Prestant 4	Sesquialter *		I + II 4
Fluit 4	Flageolet 2		I + I 16
Doublet 2	Cymbel 3 s *		II + II 16
Vulwerk 3 r	Trompet harm.8		II + II 4
Trompet 8	Hobo 8		Tremolo Rec.

- vaste comb. : P - MF - F - T / O / Reg.II / O / Aut.Ped. / O

- koppelingen ook met pedalen.

* = wijzigingen daterend van een 3-4 tal jaren geleden.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

+ front : H.W. oud pijpwerk; hoog loodgehalte;
was in origine met tinfoolie bekleed;
thans niet meer aangesloten.

O.W. houten sierpijpen.

+ binnenpijpwerk :

Het merendeel van het pijpwerk is nieuw van G.D'Hondt; sporadisch is nog wat oud pijpwerk aan te treffen :

(het pijpwerk is moeilijk bereikbaar zonder ladders)

b.v.b. H.W. - een Bourdon

- een aantal conische pijpen (Gemshoorn)

- een deel van de mixtuur

- wellicht ook in Fluit 4 en Doublette.

Reciet - mogelijk de Flageolet.

Windladen, traktuur enz.

- pneumatisch systeem (D'Hondt).

- vrijstaande speeltafel terzijde op het doksaal; registertuimelaars.

ORGELKAST

- H.W. : - van de oude kast rest nog slechts een façade; het nieuw orgel is daarachter opgesteld (neemt heel de achterste helft van het doksaal in beslag).

- de voet is weggezaagd, de kast is thans verankerd in de zijkanten van de muren.

- O.W. : - enkel een front in de balustrade, met houten sierpijpen.

- was in origine vermoedelijk een onderwerk.

BIBLIOGRAFIE

- Fl.Prims : "Geschiedenis van Wilrijk", 1951, uitg.Gemeentebestuur.

p.164 : "Op 1 Augusti 1710 waren vergaderd in het Groenhuys, pastoor van den Bosch, de drossaard Balthasar della Faille en de schepenen. Zij besluiten tot "het hermaeken van het hoogsael, en van te doen maken een orgel, en een kas tot hetzelfde"."

p.283 : "Vermelden we hierbij nog, als jongste verrijking, de plaatsing van een nieuw orgel dat op 29 Mei 1938 werd ingewijd, waarna het meesterlijk spel van Flor. Peeters, de waarde van het nieuwe werk deed uitkomen."

- Nota : Er is een 'Geschiedenis van Wilrijk' in voorbereiding door

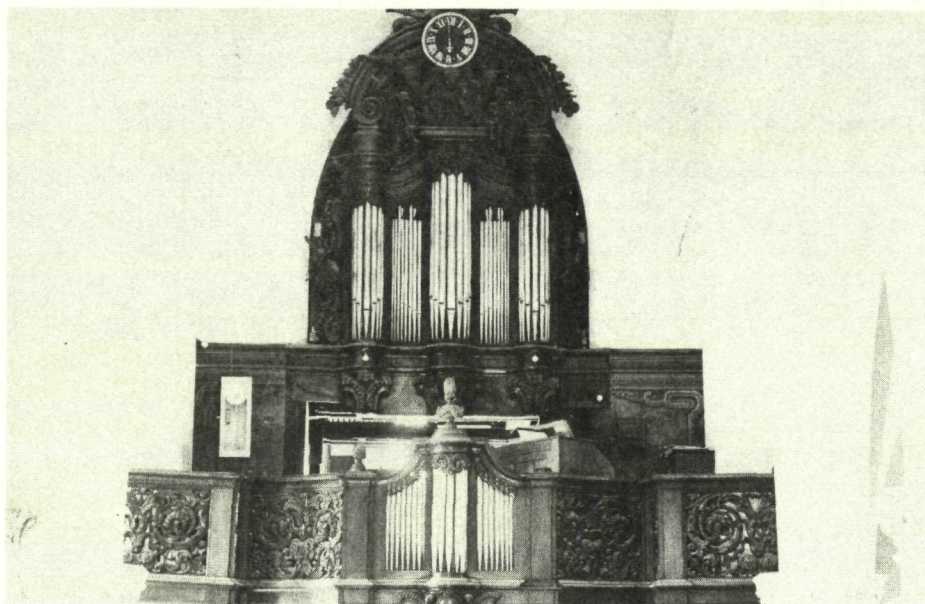
Dr. R. Van Passen, van wiens hand reeds o.m. de grondige en degelijke monografieën over Kontich en Edegem verschenen zijn.

Wellicht zullen hierin archivalische gegevens omtrent het orgel kenbaar gemaakt worden.

HUIDIGE TOESTAND

- op de oude onderdelen na, normaal.

datum prospektie : september 1979

Copyright A.C.L.

WILRIJK, SINT-BAVO

Copyright A.C.L.

WILRIJK, SINT-BAVO

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente WILRIJK

Parochiekerk ST-JAN-MARIA VIANNEY

=====

Auteur instrument : firma B.Pels-D'Hondt / Herselt.

Bouwjaar : 1970

INSTRUMENT

Dispositie

Praestant 8	Gedekt 8
Oktaaf 4	Roerfluit 4
Mixtuur 3-4 st	Woudfluit 2
	Kwint 1 $\frac{1}{3}$
Subbas 16	

koppeling (pedaal) : P + I

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Binnenwerk

- mechanische traktuur.
- speeltafel ingebouwd aan de prospektzijde; zwarte plastieken registertrekkers op smalle koperen registerstokken.
- pijpwerk in open opstelling; plattegronds vooraan in de kerk; de voet en de zijwanden zijn beschilderd in "imitatie-beton".

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant' XIX°jg.(1970), p.97, rubriek "Orgelinhuldigingen",
2 oktober 1970 -

Orgelbouwer : Fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt.

Systeem : mechanische sleepladen.

(volgt dispositieopgave)

Adviseur : S.Deriemaeker.

Gastorganist : id.

HUDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : oktober 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente WILRIJK (wijk EDEN)

Parochiekerk H.NAAM JEZUS

=====
Het orgel werd tijdens Wereldoorlog II vernield.

(Bibliografie : 'De Schalmei' I°jg.(1946), nr.1, p.8)

Men bedient zich thans nog steeds van een elektronium.

datum informatiename : mei 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente WILRIJK (Wijk OOSTERVELD)

Parochiekerk H.PIUS X

=====

Auteur instrument : J.Stevens / Duffel.

Bouwjaar : begin 20ste eeuw.

Het orgel werd aangekocht als occasie-instrument en te Wilrijk
in de Pius X-kerk gemonteerd door de fa. Aerts & Castrel / Duffel.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Rec.</u>	<u>Ped.</u>
Montre 8	Flûte harmon.8	Sousbasse 16
Bourdon 8	Viola di gamba	Basse 8
Prestant 4	Voix céleste 8	Koraalbas 4 (2)
Doublette 2 (1)	Mélophone 4	
	Quinte 3	
	Basson-Hautbois 8	
pedalen : Tir.- Gr. / Oct.Gr.Rec.- Gr. / Zwelkast / Tutti / Tremolo.		
Tir.- Rec. / Oct.Aig.Rec.- Gr.		
Copula		

(1) : in origine op Reciet.

(2) : nieuw.

Binnenwerk

- Stevens; pneumatische traktuur.
- vrijstaande speeltafel.
- thans zonder kast (behalve zwelkast) in een soort open opstelling,
vooraan in de kerk, terzijde van het altaar.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : oktober 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente WILRIJK (wijk VALAAR)

Parochiekerk SINT-JAN-EVANGELIST

A. Oud orgel
+++++

Auteur & bouwjaar oorspronkelijk instrument : onbekend.

Later dermate verbouwd dat het te bestempelen is als een orgel van Fr.Loret Mechelen, midden 19de e. Het zou afkomstig zijn uit het Mechelse en werd dan aangekocht door de nieuwe parochie O.L.Vr.v.d. Rozenkrans te Wilrijk (overgeplaatst door J.E.Kerkhoff ?); het orgel bleef daar tot wanneer deze parochie een nieuwe kerk bouwde (ca.1935 ?), en verhuisde vervolgens naar de kerk van de wijk Valaar. In 1971 heeft het gemeentebestuur dit orgel aangekocht voor 60.000 fr.

INSTRUMENT

Dispositie

Montre 8	Viole de gambe 8
Bourdon 16	Bourdon 8
Prestant 4	Flûte 4
Doublette	Quinte 3
Trompette	

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-g° (aangehangen)

Pijpwerk

+ front :

- de pijpen van de middentoren zijn in origine gekropt geweest.
 - de voorkanten van de frontpijpen zijn blijkbaar uit een iets hogere tinlegering gemaakt (Loret); tingehalte lager dan 10%, gewalst metaal; ze zijn ooit met tinfoolie bekleed geweest.
 - in de torens opgeworpen labia, in de velden spitse labia; allen met baarden.
 - slechts deels sprekend.
 - 1 pijp ligt in het orgel (platgedrukt).
-

+ binnenpijpwerk :

Montre 8 : vermoedelijk Loret; met baarden (origineel); 15 + 16 pijpen op de lade, de overige in het front.

Viola di gamba : bas in eik, zeer smal, met kastebaarden, labia naar binnen uitgesneden, bovenaan metalen stemlappen;

21 + 21 op de lade, in metaal (gewalst), met zijbaarden.

Bourdon 16 : vermoedelijk Loret; hoger tingehalte; geen ingeritste monden meer; de grootste pijpen in eik, monden aan de binnenkant uitgesneden, aangeschroefde voorstellen, stempelvormige stoppen; verder 16 + 17 metalen pijpen op de lade.

Bourdon 8 : bevat schijnbaar ouder materiaal doch is wel helemaal van Loret (iets modernere faktuur); hoog loodgehalte; geschaafd metaal; bas in eik (zelfde kenmerken als Bd.16); 23 + 23 metalen pijpen op de lade; in het klein oktaaf iets hoger tingehalte.

Prestant 4 : zelfde kenmerken als Montre 8; de grootste in een iets hogere tinlegering en met kastenbaarden; verder meestal met gewone baardjes; 27 + 27 pijpen op de windlade; opsneden in constant verloop; nogal kleine voetopeningen; de mensuur loopt wijder uit naar de diskant.

Flûte 4 : lijkt ouder pijpwerk te zijn (zeer sterk geoxideerd); tamelijk dunne kernen, hoge inritsing, korte voeten; eerst 5 + 6 gedekten, vervolgens 16 + 16 roergedekten (ouder of sommige bijgemaakt in dezelfde stijl; roeren 2/3 v. corpuslengte en 1/3 v. Ø), tenslotte 3 + 3 open fluiten.

Doublette : cfr. faktuur andere prestanten; loopt wijd uit.

Quinte 3 : deels oud pijpwerk (cfr. Fluit 4); 14 + 14 gedekt, met verschuifbare hoeden; 12 + 13 zeer wijde open fluit (Loret); enkele zijn uitgenomen en liggen in het orgel verspreid.

Trompet : integraal verdwenen; was niet-gedeeld.

- het pijpwerk heeft in het algemeen een hoog loodgehalte.

Windlade

- gedeelde lade, doch doorlopende ventielkast.

- geschroefde pijpstukken.

- de lade werd onderaan doorprikt.

- uitneembare kleppen, voor- en achteraan in een vertinde stift.
- originele veren, met twee krullen.
- lederpulpeten.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.
- een naamplank is nog aanwezig, het Loret-naamplaatje zelf is weg.
- nieuw toetsbeleg (20ste e.).
- de pedaaltoetsen zijn op de plaatsen die normaal meest uitslijten belegd met dun koperbeslag.

Traktuur

- + toetstraktuur :
 - loopt tweemaal over hoeken.
 - eiken wellenramen en dokjes, eiken wellen met ijzeren armpjes.
 - eiken abstrakten.
- + registertraktuur :
 - verticale eiken banken.
 - ijzeren armen (winkelhaakvorm).
 - ronde registerstokken.
 - binnen in de kast is te zien dat er oorspronkelijk vierkante registergaten geweest zijn (werd verbouwd door Loret).

Windvoorziening

- magazijnbalg bestaand uit 2 omgekeerd aaneengezette schepbalgen (Loret); 3 pompen onderaan, aangedreven door een as met zwengel.
- eiken windkanalen.

ORGELKAST

- boven op een zijdokkaal, buiten funktie.
 - eiken kast; zeer brede panelen.
 - het dak is thans niet meer aanwezig; ook de kappen boven de torens zijn weggenomen.
 - heel wat panelen en deuren zijn afgenomen (een aantal ligt op de blaasbalg).
 - de stijl van de consoles onder de torens verradt opkomende neo-gotiek.
-

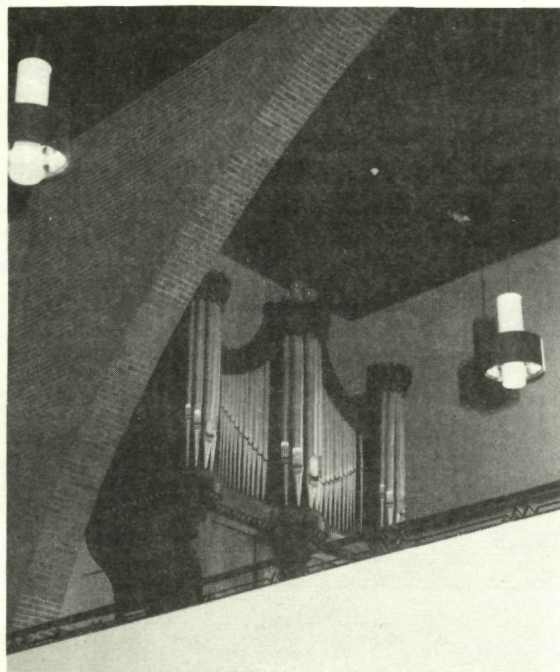
HUIDIGE TOESTAND

instrument : buiten gebruik; nagenoeg onbespeelbaar.

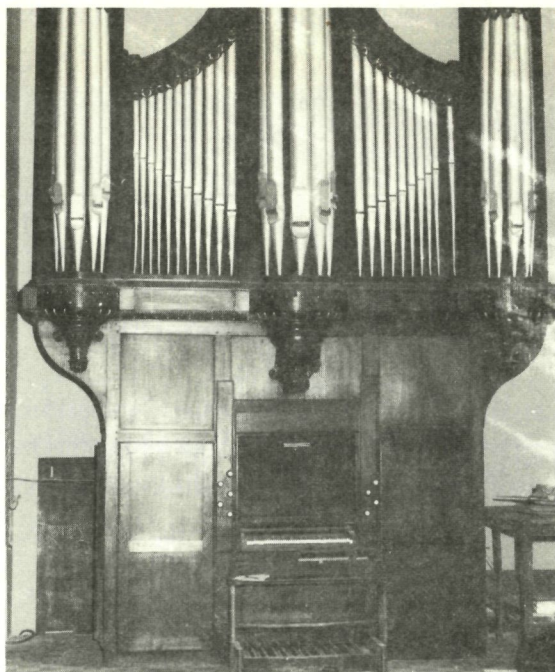
meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

datum prospektie : september 1979

WILRIJK (VALAAR),
SINT-JAN EVANGELIST (OUD ORGEL) Algemeen zicht

Orgelbuffet

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente WILRIJK (Wijk VALAAR)

Parochiekerk SINT-JAN-EVANGELIST

=====

B. Nieuw orgel, naast het koor.

+++++

Auteur instrument : gesigneerd "Stephanus Schumacher, Eupen".

Bouwjaar : 1971.

INSTRUMENT

Dispositie

Corpusfluit 8

Kwintadeen 4

Praestant 4

Principaal 2

Octaaf 1

Mixtuur V

Trompet - bas
- disk.

Cornet III

koppelingspedaal : Man.+ Ped.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- pijpwerk : integraal nieuw; alles met stemringen.
- windlade : Schumacher-systeem (blootliggende slepen, overbrugd door kunststofringen die als pijpstok dienst doen).
- traktuur : mechanisch.
- klaviatuur : ingebouwd aan de prospektzijde.
- orgelkast : simpele kast, volledig in multiplex en fineer.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant' XX°jg.(1971), p.101, rubriek "Orgelinhuldigingen" -

11 juni -

Orgelbouwer : Fa. S.Schumacher, Eupen.

adviseurs : H.Schoonbroodt, S.Deriemaecker.

gastorganist : H.Schoonbroodt.

(er werd geen dispositie opgegeven).

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : september 1979

Voorsteden van ANTWERPEN

Gemeente WILRIJK (Wijk VALAAR)

Parochiekerk SINT-JAN-EVANGELIST

=====

C. Klein orgel, in de winterkapel.

+++++

Auteur instrument : gesigneerd "Stephanus Schumacher, Eupen".

Bouwjaar : 1971

INSTRUMENT

Dispositie

Gedekt 8

Fluit 4

Oktaaf 2

manuaalomvang : F-c'''

geen pedaal.

- pijpwerk : integraal nieuw; alles met stemringen.
- windladen & traktuur : mechanisch; Schumacher-systeem (cfr.groot orgel).
- kast : klein kistorgel, in gefineerde plaat, met in de frontzijde een met fineer geweven mat.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : september 1979

Centrum BOECHOUT

Gemeente BOECHOUT

Parochiekerk SINT-BAVO

Auteur instrument : Jos.Stevens / Duffel

Bouwjaar : 1905

Onderhoud : Fa. J.Stevens / Duffel.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Récit</u>	<u>Ped.</u>
Bourdon 16	Salicional 8	Sousbasse 16
Montre 8	Voix céleste 8	Flûte ouverte 8
Viola di Gamba 8	Flûte traversière 8	Flûte 4
Flûte harm.8	Bourdon 8	Bombarde 16
Bourdon 8	Flûte octaviante 4	
Prestant 4	Flageolet 2	
Doublette 2	Basson-Hautbois 8	
Fourniture 3 rgs	Voix humaine 8	
Bombarde 16		
Trompette 8		
Clairon 4		

zweltreden : - forte progressif
- expression

kombinaties : P - F - T / comb. libre / forte progressif / A.
tremolo

koppelingen : Gr.Org.-Ped. / Rec.-Ped. / Rec.-Gr.Org. / Oct.grave Gr.Org.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk : volledig nieuw; meestal spotted metaal.

Traktuur : pneumatisch.

Klaviatuur : vrijstaande speeltafel.

ORGELKAST

- gedeelde neo-gotische kast.

BIBLIOGRAFIE

Werklijst van de orgelbouwers Stevens te Duffel (afschrift ons ter hand gesteld door Dhr. G.Potvlieghe),
vermeldt : " - 1905, Bouchout ".

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : juli 1977

In bijlage : BIBLIOGRAFIE over voormalige orgels.

Bijlage - BOECHOUT, St-Bavokerk.

BIBLIOGRAFIE over voormalige orgels :

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865.

p.169 : "SMET-VAN TIENEN (Théodore), à Duffel

Voici les orgues construits par ce facteur :

1838, un orgue à Bouchout, nouveau positif; ..."

p.169, verder :

"Orgues placées en société avec M. H.Vermeersch :

1843 à 1851, Bouchout, ..."

- 2) Donnet Fernand : "Notes artistiques et archéologiques sur la province d'Anvers", Imp. J.Van Hille-De Backer, Anvers, 35 rue Zirk; 1905.

"I. BOUCHOUT

Livraison d'un buffet d'orgue.

.....

Plus tard, l'église de Bouchout eut besoin d'un nouveau buffet d'orgues. Celui-ci lui fut donné en 1739, et nous avons retrouvé le contrat de sa construction.

(Archives communales d'Anvers. Minutes du notaire Balthasar van den Berghe.)

Le 24 janvier 1739, un accord officiel fut dressé entre Laurent van den Poel, vicaire de Bouchout, et Pierre Sjonghen, échevin, d'une part, agissant au nom du drossart, des échevins et de la communauté, et d'autre part, Jérôme Convent, charpentier, habitant Contich. Le buffet et la balustrade devaient être confectionnés en bois de première qualité, dont l'épaisseur fut soigneusement spécifiée pour les diverses parties de l'ouvrage. Le travail devait être expertisé par des gens compétents avant d'être accepté. Le prix fut fixé à mille florins, payables en diverses fractions échelonnées. Ce travail devait être assez promptement exécuté, de manière à ne pas faire attendre le facteur d'orgues.

Voici reproduction du contrat relatif à cette transaction :

" 24 Januari 1739.

Comparerde d'heer Laurentius van den Poel onder pastor vande prochie van Bouchout ende Petrus Sjonghen dienende schepenen der voorscreven prochie, alle luyde als ghecommitteerde van die drossaert, schepenen ende de vernaeste ghegooyde noopende het aenbesteeden van d'orgel kasse aldaer ter eendere, ende Jeronimus Convent schrynwercker van synen stiele inghesetenen alhier tot Contich, welk voorscreven

twee ierste comparanten bekende ende verclaerde aen hem tweeden comparant aenbesteedt te hebben de voorscreven orgel kasse in hunne kercke tot Bouchoudt den tweeden comparant alhier present ende de voorscreven kasse op de conditien naervolgende accepterende, voor eerst soo engageert ende obligeert hy aen neemer tot de voorscreven kasse ende den thuyt te leveren schoon drogh hout sonder speck ofte weeren te weeten de steylet van de kasse 2 duym, reggels 2 duym 1 1/2 en vyff quaert duymt alles volgens het model aen hen aenneemer ghehoondt, de vergeevingh van den thuyt van het ocsael 2 duym, het eyser werck soo leeden sloeten als andersintt sal hy aenneemer moeten becosteghen midtsgaders de best handerye, ende de voorscreven kasse met den thuyt te maecken ende ter plaetse te stellen sonder cost opt last van hun aenbesteeders, t'welck alsoo gheeffectueert synde sal ter visitatie ende examinatie staen van meesters by hun aenbesteeders daer toe t'assumeren is boven dat sy aenbesteeders sullen leveren t'huner coste de vier binnen steylet van de pillaren, die den aenneemer sal moeten becleeden met waeghen schedt, alles volgens model, daer en boven sal hy aen neemer noch moeten leveren twee cniel bancken, met twee schappruykens op het voorscreven ocsael, waer voore sy aenbesteeders aen hun aen neemer hun syn obligerende te bethaelen eene somme van duysent guldens courant, d'ierste payement contant te weeten dry hondert guldens, 2 payement van dry hondert guldens als werck ghestoert sal syn, en de resterende vier hondert guldens alst werck behorelyck sal ghevisiteert en goedt ghekeurt wesen, alles ende het voorscreven werck sal hy aen neemer weten ghevuedt hebben datter den orgelmaecker daer niet er is naer wachtende, met welcken wetraete partyen syn verclaere waer voore sy syn verbindende hunnen persoon en goederen roerende en onroerende, &c. constituerende sy comparanten onverdercoepelyck ... en alle tschoonder deser over te gaen en te compareren soo voor syne majesteyt in raede van Brabant, schepenen van Conticq, Bouchoudt en voorts voor alle anderen dusdaenighe heeren, hoeven, wetten en ghrerechten daer het de comparanten goedt dunckt en gelieven sal, en het gene aldaer vernieuwende en ver kommende hun comparante int onderhoudt en volbrenghen vant geene voore vrywillieglyck te doen ende laeten wedernemen tot coste vande ghepreckelyck &c. actum ut supra ter presentie van Anthonii van Dyck, Hendrick Laermans en Franssus Lemmens als ghetuygen.

L. Vandenpoel, vice past in Bouchoudt

p^r Sionghens

Hieronimus Convent

Hendericus Laeremans

B. van den Berghe.

" "

- 3) T.Timmerman : "De Geelse orgelmakers Verbuecken, een status quaestionis",
in 'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief' jg.1978,p.63 e.v.
p.64 (op de werkljst van Jacobus Verbuecken)

1738 : orgel in Boechout.

p.70-73 (archiefbewijsstukken in bijlage)

NOTA : Op p.72 schrijft pater Timmerman over Hieronimus Covent :

"Leverde waarschijnlijk de buffetten van Boechout en Nederokkerzeel; ..."

Dit auteurschap van Covent hoeft geen veronderstelling meer te
zijn, maar is een feit, zoals reeds in 1905 bewezen werd door
F.Donnet (cfr supra).

Centrum BOECHOUT

Gemeente VREMDE

Parochiekerk SINT-JAN IN DE OLIE

=====

Auteur instrument : (volgens naamplaatje)

" P.Stevens-Vermeersch "

Orgelmaker te Duffel

Bouwjaar : 1885

Er werd gebruik gemaakt van een ruime hoeveelheid oud
pijpwerk uit de 1° helft van de 19de e. (dat mogelijk
verwijst naar de orgelmaker Th.Smet).

INSTRUMENT

Dispositie

Gr.Org.

Pos.

Bourdon 8

Cromorne 8

pedalen :

Prestant 4

Flageolet 2

- kopp.Pos.aan Gr.Org.

Bourdon 16

Voix céleste 8

- kopp.Gr.Org.aan Ped.

Monter 8

Fluit 4

- kopp.Pos.aan Ped.

Fluit 4

Violine 4

- tremblant

Doublette 2

Bourdon 8

2 niet-graduele pedalen :

Fourniture 3 p

Salicional 8

- Cresc.Pos.

Clairon 4

- Cresc.Gr.Org.

Trompette 8

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

Gr.Org.

Monter 8 : Stevens; met expressions.

Bourdon 16 : Stevens.

Prestant 4 : oud; \pm het groot oktaaf bestaat uit voormalige frontpijpen,
tinnen fronten met loden ruggen, spitse bovenlabia.

Bourdon 8 : 12 houten baspijpen (Stevens); de metalen pijpen zijn oud;
12 gedekt met verschuifbare hoeden, de overige roergedekt.

Fluit 4 : groot oktaaf gedekt, de rest roergedekt.

Doublette 2 : enkele van de grootste hebben ooit als frontpijp
gefunctionneerd.

Fourniture 3 p : integraal oud pijpwerk, waarvan echter de toon
verhoogd werd; zeer enge mensuur, smal gelabieerd, kleine
voetopeningen.

Clairon 4 : zeer enge trompet (bijna hobo-mensuur); bekers met blikken
onderstukken; de kleinste (+ 1 oktaaf) zijn oude labiaal-
pijpjes (waren in origine met de stemhoorn gestemd).

Trompette 8 : integraal oud (genre Van Peteghem); bekers met blikken
onderstukken; de grootste bekers zijn ooit gekropt geweest;
enkele van de kleinste zijn thans vervangen.

Positief

Cromorne 8 : volledig oud, zeer mooi pijpwerk; smalle lepels, dunne
tongen; de 2 kleinste zijn nieuwe labialen.

Flageolet 2 : oud; gedekt met verschuifbare hoeden met roeren;
ingeritste labia; de kleinste (ca.1 oktaaf) zijn open wijde
fluiten.

Voix céleste 8 : P.Stevens.

Fluit 4 : oud; groot oktaaf gedekt met hoeden, verder roergedekt.

Violine 4 : P.Stevens.

Bourdon 8 : bas in hout, beschilderd (nieuw?); de overige zijn zeker
oud : 1 oktaaf metalen gedekten, verder roergedekten.

Salicional 8 : P.Stevens; de grootste zijn in grenenhout.

Windladen

- eiken laden van goede faktuur, P.Stevens.
- gedeelde lade voor het Gr.Org.
- ventielkasten :
 - tamelijk hoog.
 - eiken kleppen, zitten enkel achteraan in een stift.
 - dubbele ventielen in de bas voor het Gr.Org.
 - messing veren

- de ogen zijn bevoerd met bruin leder.
- inskriptie (komt 3 maal voor, eenmaal in het Pos. en eenmaal in elk deel van het Gr.Org.) :
" Orgel gemaakt en geplaatst in het jaar 1885
door P.Stevens-Vermeersch, orgelmaker Duffel ".

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel.

Traktuur

- grenen wellenborden.
- ijzeren wellen.

ORGELKAST

- gedeelde kast, een deel voor het Gr.Org. en een deel voor het Pos.
- zonder sierpijpen of façades, enkel 2 grijsbruin geschilderde kassen.

BIBLIOGRAFIE

Werklijst van de orgelbouwers Stevens te Duffel (afschrift in het bezit van Dhr. G.Potvlieghe), vermeldt : "Vremde, 19".

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.
meubel : normaal.
onderhoud : nagenoeg geen meer.

datum prospektie : augustus 1977

Centrum BOOM

Gemeente BOOM

Parochiekerk O.L.VROUW & SINT-ROCHUS

A. Groot orgel op het doksaal

+++++

Auteur instrument : Jos. Stevens / Duffel

Bouwjaar : 1902

In de kast zijn enkele vroeg-19de-eeuwse elementen verwerkt
(wellicht van één der vorige orgels van de familie Delhaye)

INSTRUMENT

Dispositie

- gekleurde naampaatjes :

<u>Gr.Org.</u>	<u>Positif</u>	<u>Récit</u>	<u>Ped.</u>
(wit)	(roze)	(blauw)	(geel)
Montre 8	Flûte 8	Bourdon 16	Contrebasse 16
Bourdon 16	Diâpason 8	Flûte harm.8	Sousbasse 16
Violon basse 16	Bourdon 8	Violoncelle 8	Octave 8
Bourdon 8	Octave 4	Salicional 8	Bombarde 16
Gambe 8	Flûte 4	Voix céleste 8	Tuba 8
Flûte harmon.8	Doublette 2	Bourdon 8	
Prestant 4	Trompette 8	Violine 4	
Fourniture	Clarinette	Flageolet 2	
Bombarde 16		Piccolo 1	
Trompette 8		Fourniture	
		Voix Humaine 8	
		Trompette harm.8	
		Basson-Hautbois 8	

- pedalen :	Grand Orgue-Pedalier	Positif-Grand Orgue
	Positif-Pedalier	Récit-Grand Orgue
	Récit-Pedalier	Récit-Positif

Crescendo General

Expression (=zwelpedaal)

Tremolo

- 1 vaste combinatie (onder het klavier).

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

+ front :

- achter het nieuwe neo-gotische front staat een ouder, met pijpwerk van J.C.C.Delhaye.
- in de twee middentorens hebben in origine 5 pijpen gestaan, thans 3.
- middenveld : grote pijpen die opgeschroefd hangen (niettemin zakken ze toch door).

+ binnenpijpwerk :

- integraal Stevens; alles spotted metaal en serie-pijpwerk.
- pedaal : - labialen in grenenhout.
 - tongwerken : de grootste bekers in hout, de rest spotted.

Windladen & traktuur

- pneumatisch systeem.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel, vóór-onder het orgel.
- de registerknoppen zijn gemaakt als in te haken toetsen.

ORGELKAST

- een bepaald gedeelte van het front bevat oudere elementen (19de e.), ingewerkt in een nieuwe kast-omhulling in neo-gotische stijl.
 - er zijn duidelijk sporen in de achterkant van het front dat er vroeger een dak aanwezig geweest is.
 - oude steunpunten wijzen erop dat in de voormalige kast een bovenwerk kan gezeten hebben.
-

ARCHIVALIA

Volgende archiefgegevens aangaande een voormalig orgel werden opgezocht door Dhr. G.Potvlieghe :

" Rijksarchief Antwerpen,
Kerkarchief BOOM
Kerkrekeningen

Bundel nr.7

Rek.1769-70 *fol. 171 Louis Delhaye, 13 gl.*
1770-71 *Louis del haye, 13 gl*

Bundel nr.8

Rek.1772 *fol. 17 Josephus del haye - voor stellen*
Rek. einde 1777 *fol. 47 Lowies Del haye, 13 guld.*
1779 *fol. 84 Josephus Del haye, 13 gl.*
1780 *fol. 98 Josephus Del haye 13 gl*
1783 *fol. 151 v° Josephus D'L.haye, 13 gl*
1785 *fol. 184 Josephus De L'Haye, 13 gl*
1786 *fol. 198 Josephus D'L.Haye, 13 gl*
1787 *fol. 210 v° Josephus De L'Haye, 13 gl.*

Bundel nr.9

Rek. 1789-1795

Item aen Josephus Delhaye de somme van Derthien guldens in vold^e van een jaer gagie voor het stellen der orgel verschenen Alderheyiligen 1792 als blijkt by quitt^e dus 13 - 0 - 0 "

BIBLIOGRAFIE

a) betreffende voormalige orgels :

E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.

p.101 : "Orgues de Jean C.C.Dell Haye : Boom, un grand orgue;"

Nota : Het is niet uit te maken of het een nieuw orgel van J.C.C.Delhaye betrof (midden 19de e.), dan wel een herbouwing van het vorig orgel van 1759 (L.Delhaye ?).

H.Sel, pastoor te Overlaer : "Proeve van historische mengelingen over 't Land van Rumpst, en in het bijzonder over de heerlijkheid van Boom.", Leuven, druk. C.J.Fonteyn, 1873.

Over de kerk van Boom :

p.305 : *"De kerk is zonder orgel gebleven tot in 1759, wanneer de pastoor Noël bij de voornaamste burgers eenen rondgang gedaan heeft, en met het ingezamelde geld het fraaie orgel heeft laten vervaardigen, dat heden nog in de kerk bespeeld wordt."*

b) betreffende het huidig orgel :

Werklijst der orgelbouwers Stevens te Duffel (afschrift ons ter hand gesteld door Dhr. G.Potvlieghe) :

vermelding "1902 Boom", en verder "Boom 32" (registers 2).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : vervuild en in verval; reeds enige jaren onbespeelbaar.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

datum prospektie : oktober 1979

Centrum BOOM

Gemeente BOOM

Parochiekerk O.L.VROUW & SINT-ROCHUS

B. Koororgel
+++++

Auteur instrument : E. Verschueren / Tongeren

Bouwjaar : 1956

Dit orgel is afkomstig uit de feestzaal van het Hoger
Instituut Sint-Lucas te Gent (Broeders v.d. Christelijke
Scholen) en werd in 1977-78 naar Boom overgeplaatst.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Prestant 8	Roerfluit	Subbas 16
Bourdon 8	Gemshoorn 4	Octaafbas 8
Octaaf 4	Nachthoorn 2	Gedektbas 8
Fluit 4	Sesquialter 2 r	Koraalbas 4
Doublette 2	Hobo 8	
Mixtuur 3-4 r		

- electro-pneumatische traktuur.
- vrijstaande verplaatsbare speeltafel in de zijbeuk.
- het orgel is opgesteld achter het altaar, naast het koorgestoelte.
- op de kast is volgende tekst gegraveerd :

" 1906 - S.Lucae - Fratrum communitas - GANDAE - 1956 "

BIBLIOGRAFIE

- 1) 'De Praestant' VI°jg.(1957), p.20, rubriek "Orgelinhuldigingen" :
- 9 oktober 1956 -
Orgelbouwer : E.Verschueren, Tongeren
electro-pneumatisch systeem

(volgt dispositie)

Adviseur & gastorganist : G.Verschraegen.

2) 'L'Organiste' 1^ojg.(1969) nr.4, p.24 : Werklijst E.Verschueren :
"orgel nr.49, 1956, 2 kl.+ P., electrisch."

3) "Gewijde Dienst" 1978, nr.2, p.14 :

Bisdom Antwerpen

Varia

*Ook de O.L.Vrouwkerk te Boom kreeg een nieuw orgel en het werd ingezegend
door bisschop Mgr. Danneels tijdens een stemmige gregoriaanse mis.*

*Jos Bruurs, organist van de St-Katharinakerk te Hoogstraten speelde dit
koororgel in."*

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : oktober 1979

Centrum BOOM

Gemeente BOOM (wijk BOSSTRAAT)

Parochiekerk SINT-CATHARINA

=====

Auteur instrument : G.D'Hondt / Herselt.

Bouwjaar : 1955

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man.I</u>	<u>Man.II</u>	<u>Ped.</u>
Prestant 8	Salicional 8	Subbas 16
Bourdon 8	Holpijp 8	Bas 8
Fluit 4	Principaal 4	Koraalbas 4
Octaaf 2	Nazard 2 ² / ₃	
Mixtuur 3 st	Woudfluit 2	
I + II	Terts 1 ³ / ₅	
I + II 16	Cornet	
I + II 4	Trompet 8	
	Tremolo	

vaste comb. : A.P.- O / P - F - T - O - V.C.

voetbediend : P+I, P+II, I+II, I+II 16, I+II 4, Zwelkast.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Binnenwerk

- electro-pneumatische traktuur.
- vrijstaande speeltafel beneden, terzijde van het koor.
- open pijpopstelling, ingebouwd in een besloten ruimte naast het altaar.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant', V°jg.(1956), p.11 rubriek "Orgelinhuldigingen",

11 dec.1955 -

Orgelbouwer : Fa. G.D'Hondt, Herselt.

(volgt dispositie-opgave)

Gastorganist : Z.E.H.Kan.E.De Laet.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : oktober 1979

Centrum BOOM

Gemeente BOOM (TUINWIJK)

Parochiekerk H. HART

=====

Auteur & bouwjaar instrument : (volgens naamplaatje)

" F^A B.Pels & Zoon "

Kerkorgels

Opus 370 LIER Anno 1955

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man.I</u>	<u>Man.II</u>	<u>Pedaal</u>
Salicionaal 16	Vioolprestant 8	Resultantbas 32
Prestant 8	Salicionaal 8	Subbas 16
Salicionaal 8	Gedekt 8	Octaafbas 8
Bourdon 8	Vioolprestant 4	Salicionaal 8
Octaaf 4	Fluit 4	Gedekt 8
Roerfluit 4	Nazard 2 ² / ₃	Koraalbas 4
Kwint 2 ² / ₃	Spitsfluit 2	Fluit 2
Doublet 2	Mixtuur 3-4 st	Trombone 8
Mixtuur 3-4 st	Trompet 16	Klaroen 4
Trompet 8	Trompet 8	P + I
I + II	Klaroen 4	P + II
	Tremolo	

vaste comb.: A.P. - O / P - MF - F - T - O / V.C. A. - V.C. B.

voetbediend : P + I, P + II, I + II, Zwelkast, T.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Binnenwerk

- electro-pneumatische traktuur; unit-systeem.
 - vrijstaande speeltafel terzijde op het doksaal.
 - basismeubel met daarop het instrument in open opstelling.
-

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : oktober 1979

Centrum BORSBEEK

Gemeente BORSBEEK

Parochiekerk SINT-JACOBUS

=====

Auteur instrument : (opschrift) " Manufacture de Grandes Orgues "

Merklin-Schütze et C.

Paris - Bruxelles

Bouwjaar : 1857

Er zijn een aantal restanten van een vorig orgel benut.

Herstelling : Firma Aerts & Castrel / Duffel, 1972.

INSTRUMENT

Dispositie

Trompette haute 8	Trompette basse 8
Flûte 4	Doublette 2
Dolciana	Prestant 4
Bourdon 8 (sup.)	Bourdon 8 (bas)
Bourdon haut (16')	Bourdon 16
Montre 8 Bas	Cornet 4 p
(is volledig)	

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-c' (aangehangen)

Pijpwerk

+ front : Montre 8; zeer geblutst en beschadigd; expressions.

+ binnenpijpwerk :

Cornet : op 2 aaneengesloten banken, zeer hoog geplaatst (tegen het dak aan); wijde conducten; 4 koren, allen wijde open fluiten; grotendeels met expressions (origineel).

Montre : 16 + 16 pijpen op de windlade, de overige in het front; hoog tingehalte; expressions tot in de kleinste.

Bourdon 16 B+D : de grootste zijn in grenenhout, met eiken monden; met bolus beschilderd en op veel plaatsen overplakt (wegens

vermolming); de 15 + 15 kleinste zijn in metaal, op de lade.
 Bourdon 8 B+D : baspijpen in eik (volledig), hangen terzijde in de kast, met de voeten omhoog; verder 17 + 16 metalen gedekten, met verschuifbare hoeden, zeer wijde mensuur, tamelijk hoog opgesneden, dit pijpwerk is ouder (17de e.?); de 12 kleinste zijn conisch (Merklin).

Dolciana : qua faktuur een strijker, licht conisch, originele expressions, de grootste met baarden; het groot oktaaf is gekombineerd met Bourdon 8; de 22 + 22 overige op de lade; de 7 kleinste zijn met de stemhoorn gestemd (zonder express.).

Prestant 4 : 27 + 27 pijpen op de lade; in de diskant iets wijder uitlopend qua mensuur; met expressions, behalve de 12 kleinste.

Flûte 4 : 16 + 16 met verschuifbare hoeden, de 12 + 12 kleinste zijn conisch open (met de stemhoorn gestemd), mensuur cfr. Bourdon; dit spel bevat ouder pijpwerk, door Merklin herzien, b.v. een aantal hoeden is bovenaan dichtgesoldeerd (voorheen met roeren).

Doublette 2 : eveneens volledig op de lade; met expressions behalve de 2 kleinste oktaven; bevat bijgewerkt oud pijpwerk.

Trompet 8 B+D : Merklin; koppen met overkraging, vertinde lepels (tamelijk smal) en opgerond, originele tongen; enkele bekens staan licht gekraakt (zijn te weinig ondersteund); niet-originele stemrollen en insnijdingen.

Windlade

- lade en roosters in eik.
- verdeeld in C- en Cis-kant, afdalend naar het midden toe.
- de slepen lopen in leder-banen; geschroefde pijpstokken.
- veel lekkage en doorspraak.
- één ventielkast achteraan.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.
- staartklavier, loopt tweemaal over hoeken (in eik), toetsen in zacht hout.

Traktuur

- + toetstraktuur :
 - wellenbord met ijzeren wellen en ijzeren welarmpjes; aangeschroefde bronzen dokken; grenen abstrakten.
 - aangehangen pedaal, zelfde soort wellen etc.
- + registertraktuur :
 - ronde registerstokken.
 - eiken walsen met gesmede armen.

Windvoorziening

- originele magazijnbalg + omkisting van Merklin; met handpomp.
- alle leder is verstorven.
- windkanalen grotendeels in eik.

ORGELKAST

- de kast vertoont stijlkenmerken van een laat rococo, wegens het gebruik van enkele oudere elementen (versieringen, enkele stijlen en regels, zelfs panelen); de kroonlijsten van de torens zijn in eik.
- voor de innerlijke stellage en de overige delen van de kast werd veel grenenhout aangewend (waarbij vermolming ingetreden is).
- er lopen veel hinderlijke elektrische leidingen doorheen de kast.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Tentoonstellingsbrochure "Kerk en Kunstschaten van Parochie St-Jacobus / Borsbeek"; s.d.
11. Mechanisch orgel

 - 1857, orgel van de fa. Merklin-Schütze.
*Orgelkast werd aangemaakt door J.B.Reusens,
 schildering van de orgelkast gebeurde door J.Baetens.*
 - 2) E.G.J.Gregoir : "Historique ...", Anvers 1865.
 p.145-147 : "MERKLIN (Joseph), de Oberhausen (Bade), facteur d'orgues, établi à Bruxelles depuis 1843,
Nous faisons suivre la liste des principaux orgues de cette maison :
-

....., Borsbeek,"

p.199 : "*Orgues placées par Lambert Van Peteghem le vieux, seul, de 1776 à 1807 :; Borsbeeck (Anvers), restauré, 14 reg., fl.330;*"

- 3) Fl.Prims : "*Borsbeek in de vaderlandse geschiedenis*", uitg. Gemeentebestuur, 1954.

p.72 : "*Tekenen we hier nog aan dat onze koster-schoolmeester Peter van Brandt of van den Brande, die tussen 1630 en 1680 in dienst kwam, overleden is in 1692. Hij wordt opgevolgd door zijn zoon Geert, die eveneens de school en het kerkorgel waarneemt.*"

p.104 : "*Enkele weken na de dood van koster Judocus de Meyere (= 1731) werd op initiatief van pastoor Vanderboven van Borsbeek een concursus of prijskamp belegd voor degenen die de opengekomen functiën zouden willen opnemen. Deze concursus gold echter slechts alleenlijk het orgelspelen en de kerkszang.*"

- 4) G.Potvlieghe : "*Drie 19de-eeuwse werkljsten van Belgische orgelmakers*", in '*De Mixtuur*' nr.11 (okt.1973), p.211, op de werkljst van J.Merklin : "*Borsbeeck*".

- 5) Mededelingen van het Centraal Orgelarchief, jg.1978, p.40 : Werklijst fa.Aerts & Castrel, 1972 : verbouwing.

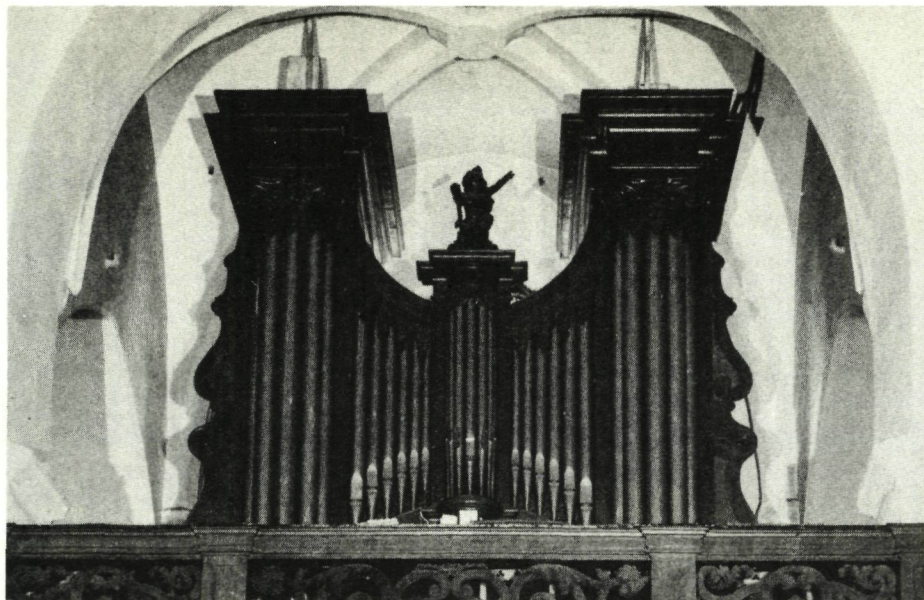
HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : in verval.

onderhoud : eerder beperkt.

datum prospektie : maart 1979

Copyright A.C.L.

BORSBEEK, SINT-JACOBUS

BORSBEEK, SINT-JACOBUS

Firma-etiket uit 1857

Centrum BORSBEEK

Gemeente BORSBEEK

Parochiekerk SINT-JAN-BERCHMANS

=====

Auteur instrument : E.Verschuieren / Tongeren.

Bouwjaar : 1957

Dit orgel is afkomstig uit het klooster der paters Assumptionisten te Leuven; het werd door de pastoor van Borsbeek (assumptionist) naar zijn parochiekerk overgeplaatst. In ruil werd het kleine Schumacher-positief (1970) van de kerk te Borsbeek naar Leuven verhuisd.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Hoofdwerk</u>	<u>Zwelwerk</u>	<u>Pedaal</u>	
Prestant 8	Roerfluit 8	Subbas 16	- Tutti
Bourdon 8	Baarpijp 4	Gedektbas 8	- Zwelkast
Octaaf 4	Doublette 2	P + I	
Mixtuur 2-3 r	Sesquialter 2 r	P + II	
I + II	Cimbel 3 r	P + II 4	
I + II 16			
I + II 4			

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- electro-pneumatisch unit-systeem; vrijstaande speeltafel; open opstelling.
- integraal nieuw.
- geen kast : de fronten zijn als sierelementen ingewerkt in de bakstenen muren achter het altaar.

BIBLIOGRAFIE

- 1) 'De Praestant', VII^ojg.(1958), p.17 : rubriek "Orgelinhuldigingen"
-

29 december 1957 : Leuven, paters Assumptionisten.

Orgelbouwer : Fa. E.Verschueren, Tongeren.

Electro-pneumatisch stelsel met kegelladen.

(volgt dispositie-opgave;

deze dispositie verschilt op 1 punt met de huidige :

Kromhoorn 8 i.p.v. Cimbél 3 r).

(Zoals hoger velmeld werd dit orgel enige jaren geleden naar Borsbeek overgeplaatst).

- 2) L'Organiste, 1^ojg.(1969), nr.4, p.24 :

Werklijst E.Verschueren, Tongeren.

orgel nr.56 - Leuven, Assumptionisten

1957, 2 kl.+ ped., electrisch.

- 3) 'De Praestant' XIX^ojg.(1970), p.13, rubriek orgelinhuldigingen -

4 oktober 1969, Borsbeek St-Jan Berchmans.

Orgelbouwer : S.Schumacher, Eupen

positief, 3 reg.

Gastorganist : S.Deriemaeker

(Dit positief staat dus heden in de kapel van de Assumptionisten te Leuven.)

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : oktober 1979

Centrum BRASSCHAAT

Gemeente BRASSCHAAT

Parochiekerk SINT-ANTONIUS

=====

Auteur oorspronkelijk instrument : H. Vermeersch / Duffel.

Bouwjaar : 1870

Auteur orgelkast : J.A.Van Boeckel jr./ Lier.

Onderhoud 1874-1922 : Huis Stevens / Duffel.

Transformatie : G.D'Hondt / Herselt, 1948-50.

Onderhoud : fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Reciet</u>	<u>Ped.</u>
Bourdon 16	Fluit 8	Subbas 16
Monter 8	Wilgenpijp 8	Zachtbas 16
Salicional 8	Vox celestis 8	Bas 8
Bourdon harm.8	Roerfluit 4	Koraalbas 4
Prestant 4	Nazard 2 ² / ₃	
Octaaf 2	Flageolet 2	
Mixtuur 3-4 r	Cornet 5 s	
Trompet 8	Hobo 8	

handbediend : P+I, P+II, I+II, I+II 16, I+II 4, I+I 16, Tremolo II.

druktoetsen : P - MF - F - T / O ; V.C. / O ; Aut.Ped. / O;

voetbediend : P+I, P+II, I+II, I+II 16, I+II 4, I+I 16, Tremolo II,

Zwelkast II.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

+ front :

- thans volledig met aluminiumbronsverf beschilderd.

- torens : de 16 grootste zijn nieuw, in zink.

velden : oud, hoog loodgehalte, waren in origine belegd met tinfoolie.
+ binnenpijpwerk :

- bij het oud pijpwerk zijn de stemranden beschadigd.

Gr.Org.

Monter 8 : het bestek van 1949 vermeldt als nieuw pijpwerk :

"16 zink, 28 v. 40% = 44 pijpen";

de 12 overige zijn nog originele frontpijpen.

Salicional 8 : Vermeersch; originele expressions; bij de transformatie van snijbaarden voorzien.

Bourdon 16 : Vermeersch; de bas in een zachte houtsoort, met bruine verf beschilderd; de diskant in metaal.

Bourdon harm.8 : Vermeersch; in de bas gedekt, de kleinste zijn wijde open fluiten (thans met lelijke stemkrullen).

Prestant 4 : Vermeersch; de grootste in het front; tot vrij ver in de diskant van baardjes voorzien.

Octaaf 2 : Vermeersch; lage opsneden, de monden ondergingen nogal wat bewerkingen; kleine voetopeningen; stem-insnijdingen.

Mixtuur 3-4 st : Vermeersch; in de bas 3 rangen, in de diskant 4; het is niet met zekerheid na te gaan of de samenstelling gewijzigd werd.

Trompet 8 : Vermeersch; de grootste hebben bekens met zinken onderstukken, verder bekens in hoog loodgehalte; bij de kleinste hebben de bekens overlengte; koppen in modernere trant; met de hand vervaardigde lepels : op de uiteinden rond geslagen (Frans model), de bovenranden tamelijk smal; reeds dikkere tongen.

Reciet

- ten dele unit-systeem; hierdoor is het pijpwerk eerder onoverzichtelijk.

- het houten pijpwerk is vermoedelijk niet meer origineel.

- nieuw zijn (volgens het bestek van G.D'Hondt) :

"Wilgenpijp 8 24 zink 32 v. 40% = 56 pijpen.

Vox celestis 8 12 zink 32 v. 40% = 44 pijpen.

Terts 1 ³/₅ 56 v. 40% = 56 pijpen."

Fluit 8 : C-c° grenen baspijpen, cis°-g''' ontleend van Roerfluit 4.

Roerfluit 4 : Vermeersch; 32 conische, 24 cilindrische.

Nazard 2 ²/₃ : Vermeersch; in de bas gedekt (zonder roeren), verder

roergedekt in flesvorm.

Flageolet 2 : ontdubbeling van Roerfluit 4; de 12 kleinste zijn van Vermeersch.

Cornet 5 s : is een combinatie van de 5 laatstgenoemde spelen.

Hobo 8 : Vermeersch; de grootste bekens hebben blikken onderstukken, verder bekens met hoger tingehalte; handvervaardigde lepels; enge mensuur.

Pedaal

- unit-systeem (nieuw); in origine was er enkel een aangehangen pedaal.
- volgens het bestek van G.D'Hondt :
 - "Subbas 16 24 in hout, 6 zink = 30
 - Bas 8 8 in hout, 4 zink = 12
 - Koraalbas 4 12 zink = 12".
- Zachtbas 16 = transmissie van Bourdon 16.

Windladen & traktuur

- nieuw; pneumatisch systeem.
- Reciet en Pedaal werden achter de oude orgelkast opgesteld.

Klaviatuur

- thans vrijstaande speeltafel.
- in origine aan de linkerkant van de voet ingebouwd.
- er zijn nog 21 registergaten aanwezig, alsook 1 aan weerszijden (wellicht voor een koppeling).

Windvoorziening

- nieuw.

ORGELKAST

- originele 8-voets-kast in klassieke stijl, met een voor die tijd nog opvallend traditionele structuur en vormgeving.
 - propekt en zijwanden bleven vrij gaaf bewaard, in de rugwand echter werden alle stijlen overgezaagd.
 - in origine met een Positief in de voet van de kast.
-

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : begin van verval.
- meubel : in verval wegens de ingrepen aan de rugwand.
- onderhoud : -

Orgel en doksaal zijn als monument beschermd bij K.B. van 13-5-1976.

Een procedure tot restauratie van het Vermeersch-orgel is aan de gang.

datum prospektie : juli 1975

In bijlage : - Archivalia
- Bibliografie.

Bijlagen - Brasschaat, St-Antoniuserk

ARCHIVALIA

Volgende gegevens worden ontleend aan het restauratiedossier,
opgesteld in 1977 door ontwerper-orgeldeskundige G.Loncke uit Overmere :

1) Uit de historische nota citeren we volgende zinsneden :

"

Volgens gegevens die ik mocht ontvangen van Mevrouw Cecile Stevens uit Duffel, werd het orgel van Brasschaat van 1874 tot 1922 nagenoeg ieder jaar gestemd. In 1887 werden orgelpijpen hersteld en in 1890 werd het orgel gekuist.

.....

Gezien mevrouw Stevens mij schrijft dat de firma Stevens tot in 1922 aan het orgel heeft gewerkt, en er volgens de kerkrekeningen verder is betaald geworden voor onderhoud van het orgel, is blijkbaar een andere firma met dit onderhoud belast.

In de tweede wereldoorlog word het orgel beschadigd, door een V2-bom.

De raming van de oorlogsschade werd opgemaakt door E. Van Ballaer, architect te Brasschaat. Een eerste oplossing werd voorgesteld in het herstellen van het bestaande orgel, waarvoor orgelbouwer G. D'Hondt uit Herselt in 1948 het bedrag vroeg van 21.350 fr. De firma Pels uit Lier deed een prijsaanbod voor 23.200 fr.

Van de firma B. Pels-D'Hondt uit Herselt mocht ik kort geleden de onderstaande dispositie ontvangen van het Vermeersch-orgel, zoals die was vóór de verbouwing.

Groot Orgel 56 t.

Bourdon 16 bas + diskant
Montre 8
Fl. Traversière 8 diskant
Bourdon 8
Prestant 4
Flûte à Cheminée 4
Doublette 2
Fourniture 4 rang (of 3 ?)
Cornet 5 rang
Bombarde 16 diskant

Récit 56 t.

Flûte Ouverte 8
Viole de Gamba 8
Bourdon 8
Salicional 4
Flageolet 2
Basson 8 baskant
Hautbois 8 diskant

Trompette 8 bas + diskant

Clairon 4 baskant

Klavierkoppeling met gaffels, werkte slecht.

Pedaal aangehangen, 27 tonen.

Tenslotte opteert de kerkfabriek voor een ander orgeltype met gebruikname van de oude orgelkast en een gedeelte pijpenmateriaal. Het bestek - lastenboek wordt opgemaakt door architect Van Ballaer en omvat 2 bladzijden. Aan de orgelbouwer wordt de keuze gelaten, op enkele uitzonderingen na, van de te gebruiken materialen. Er wordt ook een dédoublement uitgestippeld voor sommige spelen. Men streeft ernaar om het orgel naar de toen gangbare normen om te bouwen volgens het pneumatisch systeem. In feite betekende het een verarming van de bestaande toestand.

De werken werden uitgevoerd door orgelbouwer G.D'Hondt uit Herselt. De inhuldiging van het orgel had plaats samen met die van de nieuwe klokken, op zondag 22 januari 1950.

De financiële middelen tot de uitvoering van deze werken komen voor een gedeelte voort van inkomsten van oorlogsschade aan het orgel, en andere inkomsten.

.....

LONCKE Gabriël. "

2) Uit de resultaten van het archiefonderzoek, in bijlage :

(N.B. De jaartallen waarin niets aangaande het orgel gevonden is, worden hier weggelaten.)

Register n° 18 Rekeningen Kerkfabriek.

1814-1815

Vaste goederen

Primo aen J.J.Delhajje voor het maeken van eene nieuwe orgel volgens accoort p.q.

L 485 "

item aen henry Bex timmerman voor het maeken van eene nieuwe orgelcas volgens accoort p.q.

L 462 19

item aen den coster voor mondkosten aen het werkvolk

L 119" 9

item aen P.P.Tillemans schilder voor het vernissen van de orgel cas p.q.

32 " 1 ³/₄

item aen J.B.Van hool beeldhouwer voor de ornamenten aen de orgelcas p.q.

?? " 10

item in collecte ontvangen van de parochianen voor de nieuwe orgel	339" 19 ³ / ₄
item alsnog van particulier weldoeners voor de zelve intentie voor de orgel	239" 2
1816 item aen Delahaj orgelmaeker volgens sjaars accort	9" 9
1817 item aen de laheij voor reparatie en stellen van de orgel	23" 9
1818 item aen Delhajje orgelmaker p.q.	9" 9
1819 item aen Delhajje orgelmaker p.q.	8" 10
1821 Delhaie voor het stellen der orgel	8" 10
1822 - 1829 " "	"
1831 - 1832 " "	"
1834 Delhajje voor het stellen der orgel	17,13 fr
1835 aan Mr Dehaie orgelstemmer	17,13 fr
1836 - 1838 " "	"
1839 aan Mr Delhaie orgelstemmer	"
1840 Aan het stellen der orgel	"
1841 Aen Delhaye orgelstelder	"
1842 - 1845 " "	"
1846 Aen het stellen der orgel	"
1847 - 1854 " "	"
1855 accorderen van het orgel	6, - fr
1857 accorderen van het orgel	17,15 fr
1858 " "	"
1859 " "	15,00 fr
1860 " "	13,20 fr
1862 " "	15,17 fr
1863 " "	12,50 fr
1864 " "	10,50 fr
1865 " "	15,00 fr
1866 " "	15,00 fr
1867 - accorderen van het orgel	14,80 fr
- betaald voor het maken van een nieuw hoogzaal	1.000, - fr
1868 accorderen van het orgel	14,80 fr

1869 - inkomsten :

- van de verkoop van het oud orgel met de orgelkas der zelve
aan de Cellebroeders van Lier 875 fr

- Giften voor het maken van een nieuw orgel 2000 fr

- uitgaven :

- accorderen van het orgel 14,00 fr

- voor een nieuwe orgelkas 1.050,00 fr

(zelfde jaar vergroting zijbeuken)

1870 - voor de nieuwe orgel 1.500 fr

- kostgeld van den orgelmaker met gasten 300 fr

1871 - voor het nieuwe orgel 2.500 fr

1875 voor het orgel 18,00 fr

1882 onderhoud en herstelling van het orgel 25,--

1883 onderhoud en herstelling van het orgel 18,--

1885 " " " 18,-

1886 " " " 37,69

1887 " " " 47,00

1888 " " " 45,72

1889 " " " 6,30

1892 " " " 27,-

1894 aan de orgel 18,-

1895 orgel 300,-

1897 onderhoud en herstellingen aan het orgel 18,-

1899 " " " 9,00

1900 " " " 18,00

1901 " " " 18,00

1902 " " " 9,00

1903 " " " 9,00

1904 " " " 18,00

1905 " " " 18,00

1906 " " " 18,00

1907 " " " 18,00

Kerkrekeningen in farde :

art. 32 - onderhoud en herstel van het orgel

1906	18,-	1933	90,75
1907	18,-	1934	180,-
(kwitantie Jos Stevens)		1935	180
1909	9,-	1936	150,-
1910	18,-	1938	150,-
1911	9,-	1939	150
1913	18	1940	130
art 61 a buitengewone		1941	150
herstelling der orgel		1942	185
1915	11,-	1943	150
1916	11,-	1944	360
1919	46,63	1945	2.640
1920	24,68	1946	6.498
1921	15,85	1948	580 D'Hondt
1922	50,-	1951	390,-
1924	45,-	1952	640,-
1927	42,50	1953	420,-
1928	95,75	1955	680,-
1929	45,-	1958	980
1930	48,60	1970	2.504 fr
1931	75,-		
1932	62,-		

Losse brief uit het kerkarchief (pastorie) :

"

Duffel 7 Juny 1869.

Eerweerde Heer Pastoor,

Ik heb de eer UE het plan der Orgelkas van eenen goeden en bekwamen beeldhouwer, eenen man waarop men zich ten vollen mag op betrouwen toetesturen; UE. Eerweerde Heer Pastoor zal nu ook het verschil der byde zien, byzonder moet er opgemerkt worden deeze teekening met ronde torens is, hetwelk veel schooner en voldoender zyn zal; nogtans Eerw. Heer Pastoor, indien UE het plan van Ceusters wilt volgen te weten : plat, dit zoude nog eene vermindering van prys uitmaken,

gelyk UE wel zal zien in den brief welken den beeldhouwer er byvoegd.

Indien UE dan Eerweerde Heer Pastoor, dat alles bevalt, gelief dan zohaast mogelyk het dien man te laten weten, dagelyks is hy gereed om ter plaats alles goed te komen regeleren en met UE verders over de zaak te komen spreken, alsook over de fistons welke op het klein gestoeld zyn, om die te kunnen gebruiken op de nieuwe Orgelkas, hetwelk ook eenen afslag zou kunnen uitmaken.

Intusschentyd, Eerweerde Heer Pastoor, noem ik my met eerbied.

Uwen ootmoedigen dienaar,

H. Vermeersch

Orgelmaker.

"

Dhr. Loncke geeft in bijlage nog volgende stukken :

- 1) Plan voor een nieuw orgel, opgesteld in 1867 door H. Mondt-Groenewout, orgelmaker te Antwerpen.

Dit plan zal vermoedelijk niet uitgevoerd geworden zijn vanwege het overlijden van H. Mondt in 1868.

"Grond Eener Nieuwe Kerk-orgel Voor de gemeentekerk

van Braecht (sic?) hebbende 2 Clavieren En Vry pedael orgel.

1. januari 1867 H. Mondt

Kerkorgelmaker te Antwerpen".

- 2) Plan voor het doksaal.

- 3) Dito plan voor een orgelkast (Ceusters); niet uitgevoerd.

- 4) Plan voor de nieuwe orgelkast, getekend

"J. A. Van Boeckel zoon

Lier 3 Juny 1869"

(uitgevoerd).

- 5) Bestek voor een nieuw orgel; voorstel opgemaakt door J. Stevens op 25 Sept. 1908.

Niet uitgevoerd.

- 6) Verslagen en bestekken (1948-1950)

m.b.t. de verbouwing van het orgel.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Goetschalckx P.J., pastoor van Donk : "Kerkelijke geschiedenis van Eekeren, bevattend de geschiedenis der parochiën van Eekeren, Hoevenen, Kapellen, Brasschaat,"
Drukk. St-Antonius, Eekeren-Donk, s.d. (=ca.1912).
p.382 :
"Ook datzelfde jaar (=1827) deed hij (= de pastoor) een orgel plaatsen. Door wie dat orgel werd gemaakt weten wij niet, ook niet wat het kostte, maar, naar wij vermeenen, was het het eerste orgel dat zich ooit in de kerk van Brasschaat bevond."
- 2) 'De Schalmei' V°jg.(1950), p.72 :
vermelding inhuldiging nieuw orgel, G.D'Hondt / Herselt, 21 reg.
- 3) A.Jennes : "Brasschaat Sint Antonius - 150 jaar parochie - vijf eeuwen geschiedenis.", met een terugblik door Fr.Hendrickx;
uitg. Parochiale Geestelijkheid en Kerkfabriek, Brasschaat 1953.
p.66 :
"Reeds in 1862 plaatste hij (= pastoor Adrianus Bulckens) het gebeeldhouwde gestoelte in het koor en kort nadien de twee grote biechtstoelen. Deze meubelen, het werk van beeldhouwer Van Hool uit Antwerpen, behoren tot ons schoonste bezit. In 1866 bouwt hij een nieuw hoogzaal en voorziet het in 1870 van een nieuw orgel met gebeeldhouwde orgelkas. Een nieuwe kruisweg, vervaardigd door beeldhouwer Kockerols uit Antwerpen, werd aangebracht in 1877."

BRASSCHAAT, SINT-ANTONIUS

Copyright A.C.L.

Centrum BRASSCHAAT

Wijk MARIA-TER-HEIDE

Parochiekerk O.L.VROUW ONBEVLEKT ONTVANGEN

=====

Auteur instrument : G.D'Hondt / Herselt

Bouwjaar : 1955

Nota : Het oud orgel werd vernield tijdens de 2de W.O.; een aantal restanten van het prospekt blijven bewaard in de sakristij (o.m. enkele consoles, kappen van torens, stijlen). Dit materiaal dateert vermoedelijk uit de 17^ee.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Ped.</u>	I		II
Subbas 16	Prestant 8	Salicional 8	Nazaard 2 ² / ₃
Bas 8	Harm.bourdon 8	Vox celestis 8	Flageolet 2
Koraalbas 4	Oktaaf 4	Holpijp 8	Terts 1 ³ / ₅
	Mixtuur 4-6 st	Roerfluit 4	Kornet 5 st
		Trompet 8	

pedalen : P+I, P+II, I+II, I+II 16,
Zwelkast,
I+II 4, I+II 16, Tremulant.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

- integraal nieuw; unit-systeem.

Traktuur, etc.

- electro-pneumatisch.

- vrijstaande speeltafel voor het orgel; registertuimelaars.

ORGELKAST

- geen kast; front in open opstelling.
 - instrument ingebouwd in de nis achter het doksaal.
-

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant' IV^ojg.(1955), p.50 : rubriek "Orgelinhuldigingen" -
30 jan. 1955.

Orgelbouwer : G.D'Hondt

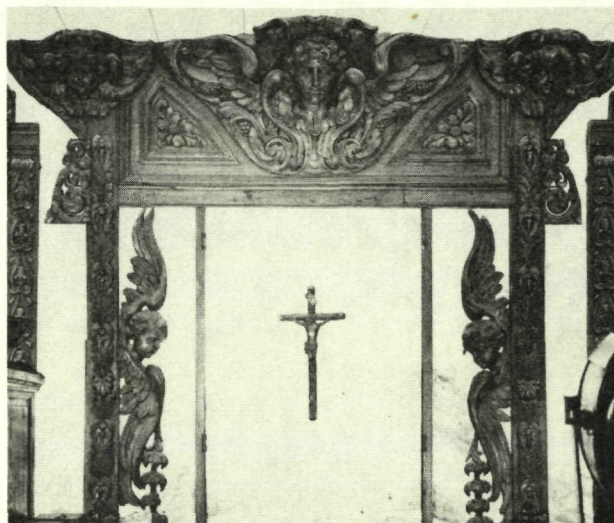
(volgt dispositieopgave)

Gastorganist : Prosper de Vries, Antwerpen

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.
-

datum prospectie : oktober 1978

Copyright A.C.L.

BRASSCHAAT (MARIA-TER-HEIDE)

Restanten van een voormalige orgelkast

Centrum BRASSCHAAT

Wijk RUSTOORD

Parochiekerk H.FAMILIE

=====

Auteur & bouwjaar instrument : (volgens naamplaatje)

" F^A BERN.PELS & Zoon "

Kerkorgels

Opus 237 Lier Anno 1949

De kerk dateert van 1910; het eerste orgel werd totaal verwoest tijdens W.O.II.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man.I</u>	<u>Man.II</u>	<u>Pedaal</u>
Prestant 8	Salicionaal 8	Subbas 16
Bourdon 8	Roerfluit 8	Octaafbas 8
Octaaf 4	Open fluit 4	Gedekt 8
Mixtuur 3-4 st	Nasard 2 ² / ₃	Koraalbas 4
I + II	Octaaf 2	P + I
I + II 16	Trompet 8	P + II
I + II 4	Tremolo	

- combinaties : AP - O - P - MF - F - FF - O - VC

- zweltrede

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- electro-pneumatisch unit-systeem.

- vrijstaande speeltafel.

ORGELKAST

- front in open opstelling.

- voet in 2 delen, met een overbrugde doorgang in het midden.

BIBLIOGRAFIE

'De Schalmei' IV^ojg.(1949), p.142 : vermelding van het nieuw orgel.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : oktober 1978

Centrum BRECHT

Gemeente BRECHT

Parochiekerk SINT-MICHIEL

=====

Auteur instrument : fa. J.Stevens / Duffel

Bouwjaar : 1968

Adviseurs : E.H. J.Joris & J.Bruurs

Het oude orgel werd verwoest toen Franse troepen in 1940 de kerktoeren dynamiteerden.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	III
Gemshoorn 16	Spitsgedekt 8	Eiken gedekt 8
Principaal 8	Kwintadeen 8	Wilgenpijp 8
Roerfluit 8	Zingend principaal 4	Zweving 8
Prestant 4	Roerfluit 4	Blokfluit 4
Open fluit 4	Woudfluit 2	Italiaanse principaal 2
Kwint 2 ² / ₃	Stemmeke 1	Gemskwint 1 ¹ / ₃
Octaaf 2	Sesquialter 2 s	Scherp 4 s
Grote mixtuur 3 s (2')	Cymbel 3 s	Dulciaan 16
Mixtuur 4 s (1 ¹ / ₃ ')	Kromhoorn 8	Hobo-Schalmei 8
Bombard sup. 16	II + III	Tremulant
Trompet 8		
Klaroen bas 4	P	
I + II	Principaalbas 16	Bazuin 16
I + III	Subbas 16	Hoorn 4
	Open bas 8	P + I
	Gedektbas 8	P + II
	Pommer 4	P + III
	Nachthoorn 2	P + III 4
	Ruispijp 3 s	

druktoetsen : P - MF - F - T - af - V.C.

voetbediend : I+II, I+III, II+III, P+I, P+II, P+III, P+III4

Zwelpedaal

Deelb.Comb.Ped./D.C.I, D.C.II, D.C.III/ Deelb.Comb.Alg.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk : integraal nieuw.

Traktuur : electro-pneumatisch.

Klaviatuur : vrijstaande speeltafel, beneden in een kruisbeuk.

ORGELKAST

- P, I en II staan op het doksaal achteraan in de kerk;
kasten in eenvoudige vormgeving; geen blinderingswerk.
- III hangt in de kruisbeuk; bestaat slechts uit een grote
zwelkast met jalousieluiken in plexi-glas.

BIBLIOGRAFIE

a) over het voormalig orgel :

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.
p.101 : "*Orgues de Jean J. Dell Haye : Brecht, restauré l'orgue en 1820.
Van Rooy, de Ryckevorsel, a fait le buffet. En 1835 Dell Haye a construit
un nouvel orgue composé de 15 registres avec pédale pendante de 1 ¹/₂ octave.*"
 - 2) Fl.Van der Mueren : "Het orgel in de Nederlanden", A'dam-Brussel, 1931.
p.166 : " We zien dit o.m. nog in een kontrakt van 1833 betreffende het
orgel der St.Michaël-kerk te Brecht. Al ligt hier de geleidelijke overbrugging,
(zoaals we die rond de helft der XVIII eeuw voelden doordringen) ten grondslag,
toch meenen we er in den tutti de kleur te zien van de scherpe spelen, hooger
vermeld (Bijlage VIII) :
Prestant 8';	Bourdon 16';
Prestant 6';	Holpijp 8';
Doublet 8';	Gemshoren 4';

(Cornet) 5 sterk;

Trompet 8' (bas);

Clairon 4' (bas);

Veldfluyt 2';

(dwaersfluyt) 8' disc.;

(Mixtuer) 5 sterk;

Trompet 8' disc.;

(Tremblant.);

(zie kontrakt in "bijlage")

Van der Mueren geeft op p.265 in bijlage, de tekst van het kontrakt met J.J.Delhayé.

- 3) Een werklíjst van fa. Joseph Joris / Zichem (1935) vermeldt het plaatsen van een elektrische ventilator.
- 4) Brecht staat ook vermeld op de werklíjst van J.Stevens / Duffel (eerste decennia 20ste e.); er is echter niet gespecificeerd of het de St-Michiels- of de St-Antoniuskerk betreft.
(Mededeling van Dhr. G.Potvlieghe, die in het bezit is van een afschrift van deze werklíjst.)

b) over het nieuw orgel :

'De Praestant' XVIII°jg.(1969), p.76 : rubriek "Orgelinhuldigingen",

Orgelbouwer : Fa. J.Stevens, Duffel

Adviseurs : J.Joris, J.Bruurs

Systeem : electro-pneumatisch

Gastorganist : J.Bruurs

(volgt dispositie-opgave).

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : oktober 1978

Centrum BRECHT

Gemeente OVERBROEK

Parochiekerk SINT-WILLIBRORDUS

=====

Auteur instrument : Joseph Joris / Zichem.

Bouwjaar : begin 20ste e. (de kerk dateert van 1890).

Herstel na schade (W.O. II) : Firmin Joris / Aarschot.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Récit</u>	<u>Péd.</u>
Bourdon 16	Cor de nuit 8	Sousbasse 16
Bourdon 8	Salicional 8	Flute basse 8
Montre 8	Voix céleste 8	
Flûte harm. 8	Flûte écho 4	
Violon 8	Piccolo 2	
Prestant 4	Basson-Hautbois	
Doublette 2		
Trompette 8		

- Grand orgue-Pédale

Récit-Pédale

Réunion des Claviers

Tremblant Récit

Forté

- 3 vaste kombinaties + afsteller.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

- vrijstaande speeltafel tussen de 2 kassen.

- pneumatische traktuur.

ORGELKAST

- gedeelde kast in neo-gotische stijl.
 - het meubel is massief in eik van goede kwaliteit.
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval; onbespeelbaar.
er is een elektronium in dienst genomen.

datum prospektie : november 1979

Centrum BRECHT

Gemeente SINT-JOB-IN-'T-GOOR

Parochiekerk SINT-JOB

Auteur huidig instrument : (naamopschrift) " Jos. Stevens "
Duffel
opus 186

Bouwjaar : 1975

In 1914 werd de kerk grotendeels vernield door springstoffen; ook tijdens W.O. II leed ze grote schade. Over eventueel voormalige orgels is niets bekend.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P	pedalen :
Roerfluit 8	Holpijp 8	Subbas 16	I + II
Prestant 4	Spitsfluit 4		P + I
Mixtuur 3 s	Oktaaf 2		P + II
	Lariqot 1 $\frac{1}{3}$		

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

- integraal nieuw, fabriekspijpwerk.
- er is ook spotted metaal aangewend (mixtuur).

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel vóór het orgel.
- registertrekkers (mechanisch).

Traktuur

- mechanisch; enkele pneumatische afvoeringen.
- grotendeels fabrieksmateriaal.

ORGELKAST

- opgesteld in het hoogkoor, op de plaats van het oude hoofdaltaar.
 - treffelijke meubelmakerij, doch gemis aan funktionele verhoudingen.
-

BIBLIOGRAFIE

L.De Ren : "De H.Man Job-kerk" (kleine kerkgids), 1975.

p.11 : "... Reken hierbij nog het tochtportaal, het hoogzaal en het orgel, alle spijtig genoeg verloren gegaan of in W.O. I vernietigd, en het meubilair vormde een harmonieus ensemble."

p.18 : "Het hoogaltaar, tenminste wat er nog van overbleef, werd in het voorjaar 1975 afgebroken, om plaats te ruimen voor het nieuwe orgel, uitgevoerd door de firma Stevens uit Duffel."

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.
-

datum prospektie : september 1979

Centrum BRECHT

Gemeente SINT-LENAARTS

Parochiekerk SINT-LEONARDUS

=====

Voorgeschiedenis : In 1793 had een zekere Joannes Berckmans, schoolmeester te Wuustwezel (voorheen te St-Lenaarts ?), een orgel gebouwd in de kerk. Wellicht voldeed dit instrument niet en moest het later herbouwd worden door L.B.Van Peteghem uit Gent (tussen 1776 en 1807, volgens zijn werklijst). Bij de totale herbouw in 1936 werden alleen een reeks frontpijpen en enige panelen in het nieuw orgel opnieuw verwerkt.

Auteur huidig instrument : Jos. Stevens / Duffel

Bouwjaar : 1936

Herstellingen : - 1955, herstel van oorlogsschade.

- 1977, fa. Aerts & Castrel / Duffel.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Rec.</u>	<u>Ped.</u>
Bourdon 16	Bourdon 8	Sousbas 16
Monter 8	Viola di gamba 8	Bas 8
Salicional 8	Vox celestis 8	
Bourdon harm.8	Fluit 4	
Prestant 4	Nazart 2 $\frac{2}{3}$ *	
Fourniture 3 r	Doublet 2	
Trompet 8	Terts 1 $\frac{3}{5}$ *	
	Cymbel 3 r *	
	Basson 8	
	(hierna werden een 3-tal spelen diskreet weggenomen)	

* = wijzigingen van ca.1955.

speelhulpen : P+I, P+II, I+II, I+I4, I+II4, (vervolgens 2 koppelingen weggenomen, waarschijnlijk 16'); Zwelkast;

Tutti; Tremolo; (nog 1 koppeling verwijderd).

- het supprimeren van enkele spelen en koppelingen geschiedde in 1977.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

- integraal nieuw van Stevens, behalve de frontpijpen die links van de speeltafel in het huidige zij-front staan; deze zijn oud (genre Van Peteghem) en maakten in origine deel uit van een 8-voets tinnen front; ze zijn thans beschilderd met aluminiumbronsverf.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel.
- nieuw plastic-toetsbeleg (Aerts).
- registertuimelaars.

Windladen & traktuur

- pneumatisch systeem.

ORGELKAST

- gedeelde neo-gotische kast.
- in de basis van de linkse kast (gezien vanaf de speeltafel, dus H.W.) zijn nog oude panelen verwerkt; aan deze zijde staan ook de oude frontpijpen, nog op oude pijpstokken.
- in de voet van de Reciet-kast bevinden zich eveneens oudere panelen waarop nieuwe sierlijsten gespijkerd werden.

ARCHIVALIA

- 1) Volgende tekst werd genoteerd uit het Rijksarchief te Antwerpen, door Dhr. G.Potvlieghe :

"Den eersten Notāris hier toe aensogt zal hem uyt de naeme van de ondergeteekende Provisours der Parochiale kerke van Brecht als van Ste Lenaerts begeven by den persoon van Joannes Berckmans als nu woonende binnen de dorpe van Wustwezel, ende aen den zelve afvraegen ofte hij verstaet, de orgel door hem gemaekt ende gestelt

binnen de kerke van Ste Lenaerts sub Brecht zonder hunne wete ofte order nogtans, binnen den tyd van veerthien dagen te laeten examineren ende keuren door behoorlyke experten orgelmaekers weder niet, naer alvorens aen de ondergeteekende van den dag der examinatie ende keuringe behoorelyke wete gedaen te hebben, met aensegginge ende advertentie, dat ingevalle binnen de veertien dagen naer de afvraeginge dezer, de examinatie ende keuringe niet en zoude zijn geschiedt, de zelve orgel uyt de orgelkasse zal gedaen worden, ende onder den thoren ofte kloekenhuys zal gestelt worden t'zynder rekeninge ende zal den zelve notaris houden notitie van zyn wedervaeren ende leveren relaes in geschrifte.

Actum Brecht den acht en twintigsten December 1700 dry en negentig
waeren onderteekend J.J.Masen Schouth, Peeter Breiseleirs Schepene, Nicolaes
Gysen Schepene, M.J.Vochten Schepenen, Andreas Geerts Schepene ende Jan
Vochten Schepene

Den ondergeteekende Notaris by zyne Mayesteyts souverynen Raede van Brabant
geadmitteert binnen den Dorpe ende Heerlykheyd van Brecht. Residerende verklaert
ende relaetteert ingevolge de voorschreve commissie, hy op den derden january
1700 vier en negentig begeven te hebben by ende ten huijse van N. Berckmans Schoolmr.
tot wustwezel ende hem naer voorgaende lecture der voorenstaende commissie, de
afvraeginge ende aensegginge daer inne vervat behoorlyk gedaen te hebben, den welken
voor antwoord heeft gegeven, dat hy als nu de examinatie en keuringe niet en konde
doen ter oorzaeke van zyne schoole waer in hy nu reets was gekomen ende overzulkx
dat hy zulkx niet en konde doen ofte den tyd vinden, als naer de Paesch dagen
eerstkomende, waer naer aen den zelve Berckmans hebbe overgelevert copye der voors^e
commissie, dienende deze overzulkx voor mynen relaese

Toirconde in Wustwezel dato ut supra was onderteekend J.J.Harrewijn Nots Reg^s 1794
Concordantiam attestor
J.J.Harrewijn "

R.A.A

K.A. Brecht nr. 214

- 2) Werklijst der orgelmakers Stevens / Duffel (afschrift ons ter hand
gesteld door Dhr. G.Potvlieghe) :
vermelding "St-Lenaarts, 1936" (er werd bij genoteerd dat dit het
laatste orgel van Jos.Stevens was).
Verdere vermelding : "herbouwing".

BIBLIOGRAFIE

E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.

p.199 : "*Orgues placées par Lambert Van Peteghem le vieux, seul, de 1776 à 1807 :
.....; St-Léonard (Brecht), 16 reg., fl.525;*"

Werklijst van de fa. Joris & zonen / Zichem
(genoteerd op een inhuldigingsfolder, Veerle 1935)

"*Electrische ventilators geplaatst in volgende kerken :
..., St.Lenaerts,*"

'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief' jg.1978, p.41 :
Werklijst Aerts & Castrel 1977 : herstelling te St-Lenaarts.

HUIDIGE TOESTAND

instrument & meubel : normaal.

onderhoud : normaal.

datum prospectie : mei 1979

Centrum EDEGEM

Gemeente EDEGEM

Parochiekerk O.L.VROUW ("Basiliek")

Auteur instrument : (naamplaatje) " Opus 112

Anno 1936 "

Fa. Bern.Pels & Zoon

Lier

Alkmaar
(Holland)

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	Ped.	
Bourdon 16	Gedekt 16	Prestantbas 16	} aut.ped.
Prestant 8	Fluitprestant 8	Subbas 16	
Gemshoorn 8	Viola di gamba 8	Octaafbas 8	
Bourdon 8	Vox coelestis 8	Prestant 4	
Octaaf 4	Dolce 8	P + I	
Fluit 4	Quintadeen 8	P + II	
Kwint 2 ² / ₃	Blokfluit 4		
Octaaf 2	Quintfluit 2 ² / ₃	Prestantbas 16	
Mixtuur 3-4 st	Nachthoorn 2	Subbas 16	
Cornet 3-5 st	Terts 1 ³ / ₅	Zachtgedekt 16	
Trompet harm. 8	Progr.Harm.3-5 st	Octaafbas 8	
	Hobo 8	Prestant 4	
	Regal 4	Bazuin 16	

handbediend : P+I, P+II, I+II, I+II 16, I+II 4, II+II 16, Tremolo.

druktoetsen : aut.ped.- 0 / PP-P-MF-F-FF-T-0 / vrije komb.

voetbediend : - tongw. af

- reg. crescendo

- II+II 16, I+II 4, I+II 16

- zwelkast

- cresc.-decresc.

- P+I, P+II, I+II

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- een ruim aantal spelen is (nog steeds) gereserveerd.
 - electro-pneumatische traktuur met sleepladen.
 - vrijstaande speeltafel.
 - pijpwerk in open opstelling.
-

BIBLIOGRAFIE

Brochure Fa. B.Pels & Zoon (uitg. ca. 1955) :

onder "Some specifications of organs we built all over the world"

o.m. : "St-Mary at Edegem, Belgium 1936

(volgt dispositieopgave + afbeelding)

Electro-pneumatic sliderchests".

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : in verval.
 - onderhoud : geen meer.
-

datum prospektie : augustus 1979

Centrum EDEGEM

Gemeente EDEGEM

Voormalige parochiekerk SINT-ANTONIUS
(thans nog enkel in gebruik als hulpkapel)

=====

Auteur oorspronkelijk instrument : J.B.Forceville / Brussel.

Bouwjaar : 1716

- 1729-30 : onderhoudsbeurt door J.B.Forceville.
- 2de helft 18de e. (1777?) : herstelling Van Peteghem / Gent.
- 1809 : herstelling door Delhay / Antwerpen (als gevolg van schade tijdens de Franse revolutie).
- 1830-31 : schoonmaak en herstelling door Delhay.

Thans te aanzien als een orgel van : Fr.Lorèt / Mechelen.

Transformatie : ca.1870

- achteraan op de kast staat ook nog "Jean Goyvaerts orgelmaker Lierre (?) 1911".
- voor enige jaren geschiedde een grote onderhoudsbeurt door "een Duitse orgelbouwer" (volgens mededeling E.H.Pastoor).

INSTRUMENT

Dispositie

0	(open reg. gat)
0	Montre 8
0	Prestant 4
0	Bourdon 16
0	Bourdon 8
0	Viola di gamba
0	Flûte 4
0	Quintadena 8 (°)
0	Flageolet 2
0	Trompette basse 8
0	Trompette sup. 8
0	Basson-Hautbois

⊗ = nieuwe registerknop

(°) = in realiteit een Nasard.

manuaalomvang : C-f'''

pedaalomvang : C-d' (aangehangen; thans uitgeschakeld)

Pijpwerk

+ front :

- in de H.W.kast pijpwerk van Loret, in zink en belegd met folie.
- voormalig Positief : zie onder § Orgelkast.

+ binnenpijpwerk :

Montre 8 : + groot oktaaf in front (Loret), thans is leder geplakt op te ver ingescheurde stemkrullen;

op de windlade Forceville-pijpwerk : tamelijk kleine voetopening, enge mensuur, lage opsmeden, nogal dikwandig gehamerd metaal; veel pijpen zijn van baarden voorzien (meest orig.); in de bas zijn er nogal wat vernieuwde.

Prestant 4 : in de bas ca. 2 oktaven aangevuld door Loret (vroeger frontpijpen); van baarden voorzien.

Bourdon 16 : groot oktaaf van Loret, in eik, met aangeschroefde voor-
slagen, het labium is langs binnen uitgesneden;
van c° tot c' ouder eiken pijpwerk (Forceville ?);
diskant bestaand uit metalen pijpwerk, vermoedelijk Delhaye,
tamelijk hoog loodgehalte, lage opsmede, eerder wijd van mensuur.

Bourdon 8 : in het groot oktaaf Forceville-pijpwerk doch met later
aangeschroefde voor-
slagen en andere aanvullingen;
verder 42 roergedekten, vermoedelijk Forceville + Delhaye,
tamelijk wijde roeren, later werden kleine kernprikjes toegevoegd.

Viola di gamba : ab c°; hoog tingehalte, tamelijk dunwandig, kleine
zijbaardjes, originele expressions.

Flûte 4 : Forceville + Delhaye; 4 + 4 gedekt met hoeden; de overige zijn
roergedekten waarvan 7 + 8 met verschuifbare hoeden (enge mensuur,
roeren 1/3 van corpus Ø en 2/3 van corpus L, genre Delhaye) en
de rest in flesvorm; de voetopeningen zijn erg vernauwd (wegens
de tamelijk hoge winddruk, ingevoerd door Loret).

Quintadena 8 : Forceville + Delhaye; is een nasard 2 ²/₃; volledig

roergedekt, met verschuifbare hoeden; even wijd als de fluit 4' (zeker in de diskant), doch dunnere en kortere roeren; aangetroffen inscriptie : "quinte".

Flageolet 2 : Forceville + Delhaye; in elk geval later bewerkt door diverse auteurs (zoals fluit en nasard); aangetroffen inscripties : "doublette" en elders "positif".

Trompette 8 bas & sup.: Forceville + Van Peteghem; de 6 grootste met eiken bekens; de overige in metaal, tamelijk dikwandig; de koppen zijn oud, de stevels zijn van Loret (met een koperen verstevigingsring op de rand).

Basson-Hautbois : lijkt eerder Delhaye-faktuur; de grootste bekens met blikken onderstukken; in de diskant 2-delige bekens (grote + kleine trechter).

Windlade

- aaneengesloten lade, bestaand uit twee delen; Loret.
- de ventielkast werd tijdens ons onderzoek niet geopend wegens de gebrekkige toestand.

Traktuur

- volledig van Loret.
- liggend wellenraam in eik; in 2 delen, een hoger en een lager gelegen.
- wellen met korte ijzeren armpjes; eiken abstrakten.
- in recente tijden werden veel draden alsook hoeken vernieuwd (in zacht hout).

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant; met afsluitrolluik.
- ovaal naamplaatje "Manufactuer van Kerk Orgels

F. Loret
te Mechelen "

- klavier van Loret (grote pianotoetsen); recht pedaaltje van Loret.
 - ronde registerstokken; het deel dat uit de kast steekt is volledig omsloten met een grote wit-porcelainen registerknop (typerend voor Fr. Loret).
-

Windvoorziening

- magazijnbalg met 3 pompen, bediend door een as met draaiwiel (eigen systeem van Loret).

ORGELKAST

- in origine vermoedelijk een balustrade-orgel met onderwerk.
- het onderwerk-front is in de balustrade nog aanwezig :
 - middentoren = oude metalen frontpijpen
 - zijveldjes = houten sierpijpen
 } origineel.
- de Hoofdwerkkast is thans ca. 1 meter achteruitgeschoven.
- het oude meubel is achteraan ca. 50 cm uitgediept en tegen de muur aangesloten.
- de kast is zeer gemanipuleerd in diverse fasen : waarschijnlijk was het in origine een 4'-front dat later (Loret) werd uitgehoogd tot 8'.
- ook de voet werd diverse keren gewijzigd.
- volledig eiken dak (nieuw).

BIBLIOGRAFIE

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865;
 p.198 : "*M. Van Peteghem a encore placé ou restauré les orgues à
 ... Edeghem,*" (1777?).
- 2) Dr R.Van Passen : "Geschiedenis van Edegem", uitg. Gemeentebestuur, 1974.
 p.284 : (1574-75)

Hadden de soldaten het orgel verknoeid ? We weten het niet, maar dadelijk na de schoonmaak van de kerk werd het "vermaken" van het orgel, met de nodige blaasbalgen, voor 19 gulden aanbesteed; we vernemen dat het instrument is weggevoerd en na herstelling weer teruggehaald, en dat het voorzien was van "koorden"

- vermoedelijk een afsluiting of tribune - en van een sleutel; in 1575-76 is het orgel in orde, want er gaan uitgaven naar de orgelist die het geregeld bespeelt, en naar de orgelmaker, die het tegen de prijs van 16 st. per jaar onderhoudt.

afbeelding 47 : (onderschrift)

Doksaal door timmerman J. Ruysch en meester-schrijnwerkers M.de Doncker en P.Convent; orgel door J.B.Forceville (1714-1717).

- p.385 : Hoorden we in de 16de eeuw reeds van "orgel" (zie blz.284), in de 17de zijn daar geen sporen van, tenzij dat moet worden ondersteld dat het een instrument "sans histoire" is geweest, waaraan nooit kosten werden gedaan. Mogelijk heeft het zich op het koordoksaal bevonden.
- p.432 : In de rekening over 1714-15 staat te lezen dat timmerman Jan Ruysch belast werd met het maken van het "ocksael", met name het doksaal dat thans nog achteraan in de kerk aanwezig is. In 1716-17 zou het met leem beplakt worden. Een aantal materialen hiertoe (hout en steen wellicht ?) werden aan de kerk geschonken. Op dit doksaal zou een orgel geplaatst worden, dat in 1716 door J.B.Forceville uit Brussel vervaardigd werd, en die er een tijdje voor op de pastorie bleef logeren. Zijn knechts verbleven intussen in Edegemse herbergen.
(voetnoot : In 1729-30 zal Forceville het orgel nogmaals "stellen").
Het orgel kostte de kerkfabriek 950 gl., plus het drinkgeld voor de werklieden. Forceville verleende voor zijn orgel één jaat waarborg. Voor de orgelkast wendde men zich ook tot een Brusselaar - invloed van Forceville en wellicht ook van onze uit Brussel stammende pastoor ? - met name meester-schrijnwerker Sr. Martinus de Doncker. Ook Peter Convent uit Kontich werkte mee en leverde hout. De orgelkast ter waarde van 230 gl. werd niet door de kerkfabriek betaald maar was een geschenk van pastoor Pletinckx en enkele vrienden van hem, die hiervoor een "aelmoese" hadden gestort.
- p.582 : (1809 - na de Franse revolutie)
Ook het orgel had men laten herstellen, waarvoor de kerkfabriek 900 gl. beschikbaar had; orgelmaker Lahaije had echter uiteindelijk 1100 gl. gerekend, zodat de kerk nu nog een schuld had te vereffenen
- p.698 : in dezelfde jaren 1830-31 werd ons orgel schoongemaakt en hersteld door Delhaye,

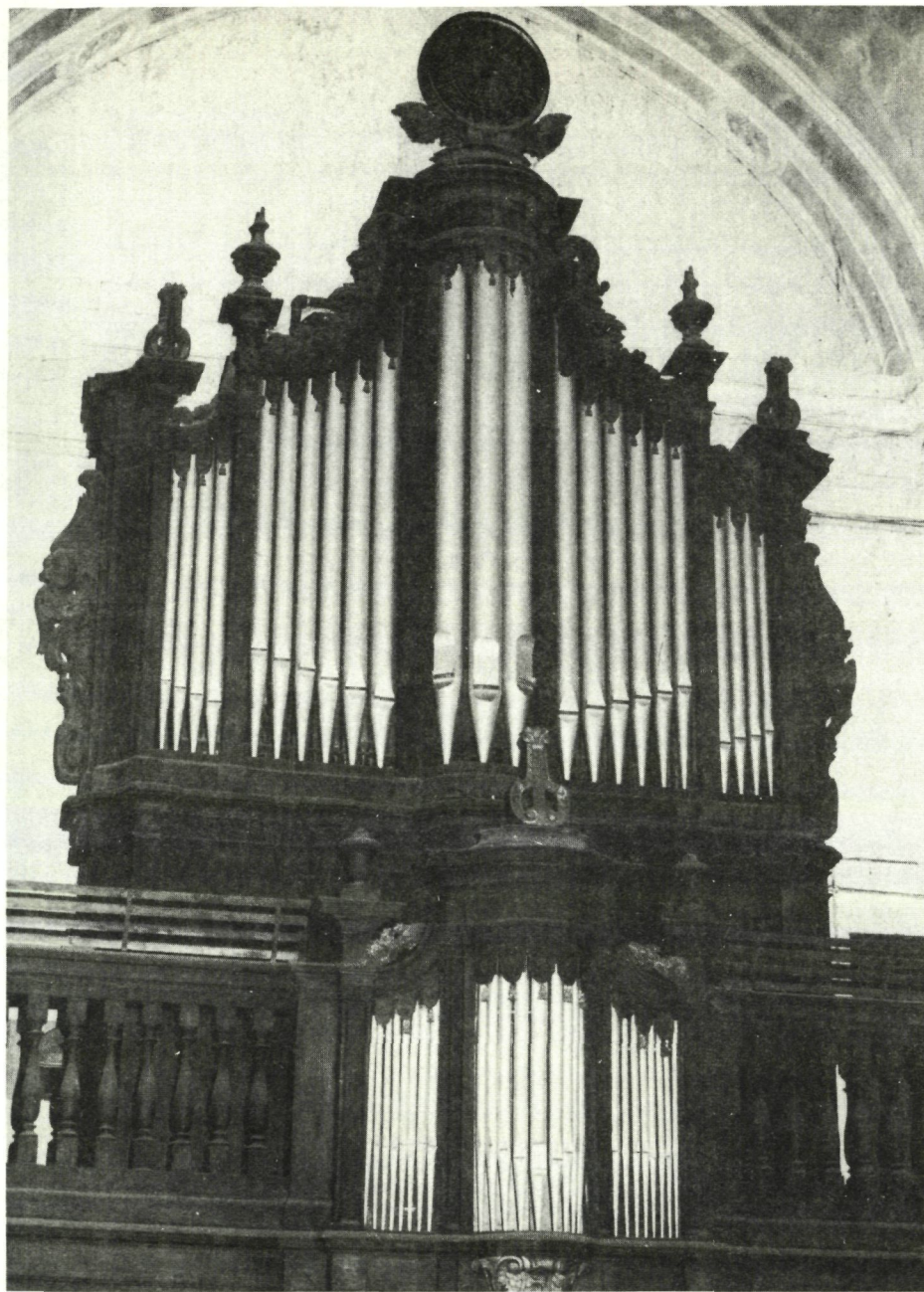
HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal bespeelbaar

meubel : in verval

onderhoud : geen meer

datum prospectie : augustus 1979

EDEGEM, SINT-ANTONIUS (OUDE KERK)

Centrum EDEGEM

Gemeente EDEGEM (wijk ELSDONK)

Parochiekerk H. FAMILIE

=====

Auteur instrument : gesigeneerd "Vermeulen - Alkmaar".

Bouwjaar : niet bekend (ca.1950 ?)

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man.I</u>	<u>Man.II</u>	<u>Ped.</u>	<u>Koppelingen</u>
Prestant 8	Salicionaal 8	Subbas 16	I + II
Kwintadeen 8	Bourdon 8	Gedektbas 8	Ped + I
Octaaf 4	Blokfluit 4	Fluit 4	Ped + II
Fluit 4	Nasard 2 ² / ₃		I + II 4
Octaaf 2	Kromhoorn 8		I + II 16
			Tremolo

vaste komb. : A.P. - O / PP - P - MF - F - T - O.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Binnenwerk

- electro-pneumatisch systeem.
- vrijstaande speeltafel vóór het orgel.
- open pijpopstelling, op een basis uit triplex-panelen;
in het koor, op de plaats van het oude hoogaltaar.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.
-

datum prospektie : oktober 1979

Centrum ESSEN

Gemeente ESSEN

Parochiekerk O. L. VROUW

=====

Auteur instrument : Fa. J.Stevens / Duffel.

Bouwjaar : 1954

Het vorig orgel ging verloren in 1944 door oorlogsomstandigheden.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Reciet</u>	<u>Ped.</u>
Bourdon 16	Diapason 8	Conterbas 16
Prestant 8	Open fluit 8	Subbas 16
Gedekt 8	Wilgenpijp 8	Octaafbas 8 (afgeleid)
Gemshoorn 8	Zweving 8	Koraalbas 4 (")
Octaaf 4	Zwegel 4	Ruispijp 3 s
Roerfluit 4	Blokfluit 4	Bazuin 16
Hoog octaaf 2	Kwint 2 ² / ₃	
Mixtuur 3 s	Zwitserse pijp 2	
Trompet 8	Terts 1 ³ / ₅	
Klaroen 4	Cimbel 3 s	
	Hobo 8	
	Regaal 4	

- electro-pneumatische traktuur.
- integraal nieuw.

BIBLIOGRAFIE

a) Over het huidig orgel :

'De Praestant' IV°jg.(1955), p.49 : rubriek "Orgelinhuldigingen",

Essen - 12 december 1954

Orgelbouwer : Fa. Stevens, Duffel

Adviseur : Z.E.H.Kan. J.Vijverman

Gastorganist : Z.E.H. Joris
(volgt dispositieopgave).

b) Over voormalige orgels :

1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865;

P.202 : "VAN PETEGHEM (Pierre Charles),

Il a construit des orgues à

...; Esschen, 1818, 12 reg., fl.950;".

Vermoedelijk slaat dit gegeven niet op Essen doch op Essene (Brab.).

2) Werklijst Gebr. Joris / Zichem (op een inhuldigingsprogramma v.1935) :
vermelding "Esschen grens - plaatsing ventilator".

(Essen O.L.Vrouwkerk ?)

3) G.Meeusen : "De O.L.Vrouwkerk te Esschen", Drukk.-uitg. R.Verdonckt-Peeters, Esschen 1946.

p.22 : "Ook vinden wij dat in 1666 Hendrik van der Locht het orgel der kerk van Esschen herstelt, mits 88,18 gulden.

Uit het feit dat het orgel van de kerk van Roosendaal naar het steenpaal werd overgebracht en aldaar gebruikt en het orgel van Nispen naar de pastorij op den Heuvel verhuisde, waar het in 1666 hersteld werd en dus ook in gebruik was, mogen wij met de gegevens hiervoor afleiden dat er te Esschen op twee plaatsen kerkelijke diensten werden gedaan,"

p.60 : "Het Orgel.

Op 6 december 1812 beraadslagen de kerkmeesters over den verkoop van het oude orgel dat te klein was en niet meer voldeed. Sedert lang had de kerkeraad voor 1600 gulden een grooten orgel aangekocht. Adriaan Van Loon maakt de orgelkast voor 1.814 gulden 15 stuivers en 1.069 gulden 20 stuivers worden uitbetaald aan P.Wanneidts, orgelmaker. Voor den aankoop van gezegd orgel had de kerk schulden gemaakt, welke in 1819 nog niet betaald waren. Dat jaar verkoopen Jacobus Verschuieren, burgemeester van Kalmthout en Petrus Gerardus Ceusters, kapelaan te Eekeren, het Moerven te Esschen "ende uyt de penningen daervan te provinieren de passive schulden van de parochiale kerke van de geseyde gemeeynte van Esschen spesiallyck veroorzaekt voor het oprichten van een nieuwe orgel-kas ende orgel om den godtsdienst te verheerelyken."

Over het orgel vonden wij nog een en ander terug, dat wij hierna mededeelen :

In de rekening van de kerkfabriek uit 1852, komt voor dat de onkosten voor het kuischen en verbeteringen van het orgel geschat worden op 200 gulden Brab. courant, doch dat de werken niet kunnen uitgevoerd worden bij gebrek aan voldoende middelen.

In zitting van 4 October 1863 besluit de kerkeraad het beeldwerk aan de orgelkast te voltrekken en het werk te doen uitvoeren door A. Kusters, beeldhouwer te Grave.

Op 3 October 1869 wordt tot verbetering en herstelling van het orgel besloten. Advies wordt ingewonnen bij E. Gregoir te Wijnegem, die het volgende voorstelde : "Om u orgel in goeden stand te brengen, moeten eenige registers, zooals cornet, *sex qui'alter* verdwijnen en door andere zooals Melphone en Harmonica, twee zeer aangename spelen vervangen worden; daarbij een gemolligen Bourdon en het instrument zal niet zoo scherp meer zijn maar toch krachtig. Dit zou mogelijk 2.500,- Fr. kunnen kosten, waarlijk een geringe som voor zulk belangrijke verbetering. Het orgel als het nu is zal nooit voldoen, omdat de slag en tongwerken te veel boven de labiaal-spelen heerschen."

Op 2 Januari 1870 wordt het kontrakt geteekend waarbij Jozef Kerkhoff, orgelmaker te Laken, zich verbindt de volgende werken uit te voeren voor de som van 2100,- Fr.:

1. Een nieuw bombarde 16 voet, het eerste octaaf in besten greinen hout en de andere pijpen in best metaal, tin en lood gemengd : 800,- Fr.
2. Een fluit-harmonique 8 voet, het eerste octaaf in besten greinen hout, de andere pijpen in goed metaal, tin en lood met eenen nieuwen register bij te maken op den kant van het secreet : 400,- Fr.
3. Eenen nieuwe melophone vier voet in beste metaal : 200,- Fr.
4. Eenen nieuwen blaasbalg à recevoir met twee pompen, groot genoeg om alle spelen wind te geven : 500,- Fr.
5. Alle tongspelen van de twee orgels nieuwe lepels en tongen op te zetten, om die spelen nieuw te hebben, en het orgel opnieuw te intoneeren en egaliseeren, met alles te plaatsen, mondkosten, vracht tot aan de statie van Esschen, alles op kosten van den orgelmaker : 200,- Fr.
6. Alles te plaatsen tusschen Paschen en Sinksen in het jaar 1870.

De werkzaamheden verliepen niet zooals in het kontrakt was vastgelegd. Op 12 Maart 1871, bijna een jaar nadat het orgel had moeten klaar zijn, kwam de zaak

ter bespreking in den kerkeraad en wij lezen in het verslag der vergadering dat "van alle de werkzaemheden in beslotene overeenkomst gemeld noch schier niets begonnen is, den blaesbalg alleen uytgenomen, en dat er, na verschillende officieuze vermaningen aen den heer aennemer gedaen, geen gefundeerde hoop bestaet dat deze door hem zullen voltrokken worden". Er wordt besloten Kerkhoff voor de rechtbank te doen dagen "als eenigste middel om een eynde aen dien staet van zaken te stellen".

Financieele moeilijkheden waren de oorzaak dat Kerkhoff het werk maar steeds op de lange baan schoof en tenslotte het kontrakt ongedaan maakt. De nieuwe blaasbalg door Kerkhoff geplaatst werd uitgebroken en de oude in de plaats gezet. De herstellingswerken van het orgel werden opgedragen aan een ander orgelmaker, vermoedelijk Geurts uit Antwerpen.

Of nu het orgel verbeterd werd met de nieuwe spelen zooals voorzien in het bestek Kerkhoff, konden wij niet terugvinden. Op 1 October 1871 beslist de kerkeraad verder een nieuw klavier aan het orgel te laten maken en den 7n Januari daarna wordt Dierk van Roosendaal belast met het schilderen van het orgel.

Thans is het orgel als volgt samengesteld :

(Mededeeling van Mr Frans Ceusters, koster-organist.

GROOT ORGEL

Trompette bas

Clairon

Bourdon

Prestant 4

Flute in cheminée 4

Flute octaviante 4

Bourdon 16

Trompette sup.

Montre 8

Fourmiture

Flute harmonique 8

Doublette 2

Cornet

KLEIN ORGEL

Prestant 4

Bourdon 8

Salicionale 8

Voir celeste 8

Basson

Tegenover pagina 60 : afbeelding van het orgel.

p.74 : (overzicht van de verwoesting in 1944)

"2. Orgel : Geheel vernield; zware stukken ervan lagen tot tegen het hoogaltaar; orgelpijpen lagen verwrongen tussen de beelden van het koor en zelfs tot ver buiten het kerkgebouw."

Centrum ESSEN

Gemeente ESSEN

Parochiekerk SINT-ANTONIUS

=====

Auteur & bouwjaar instrument : (opschrift)

" F^A B. Pels & Zoon "

Kerkorgels

Opus 267 LIER Anno 1951

INSTRUMENT

Dispositie

Man. I

Holquintadena 16

Prestant 8

Salicional 8

Bourdon 8

Octaaf 4

Octaaf 2

Mixtuur 3-4 st

Trompet 8

I + II

I + II 16

I + II 4

Man. II

Bourdon harm. 8

Viola di gamba 8

Vox coelestis 8

Open fluit 4

Nasard 2 ²/₃

Flageolet 2

Terts 1 ³/₅

Kromhoorn 8

II + II 16

II + II 4

Tremolo

Ped.

Subbas 16

Octaafbas 8

Gedekt 8

Koraalbas 4

P + I

P + II

vaste combinaties : A.P. - O / P - MF - F - O - V.C.

manuaalomvang : C-c'''

pedaalomvang : C-g'

- electro-pneumatische traktuur.
- vrijstaande speeltafel, terzijde op het doksaal.
- open pijpopstelling.

 HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

 datum prospectie : november 1979

Centrum ESSEN

Wijk HORENDONK

Parochiekerk SINT-VINCENTIUS A PAULO

=====

Auteur instrument : onbekend.

Bouwjaar : einde 17de eeuw.

- op het einde van de 19de eeuw werd dit orgel verworven door de nieuw opgerichte parochie te Essen-Wildert; de herkomst van het instrument is niet te achterhalen.
- in 1928 werd te Wildert een nieuw orgel geplaatst en het oude werd overgeplaatst naar Essen-Horendonk.
- tijdens W.O. II werd het orgel gedemonteerd en geborgen in de pastorijs.
- in 1954 werd het door de firma J.Stevens / Duffel teruggeplaatst in de nieuwe kerk.
- in 1955 werd de Trompet door Stevens verwijderd; een nieuwe mixtuur kwam in de plaats.

INSTRUMENT

Dispositie

O	O	O	O	O	O	O	O	O
Viola 8 sup.	Trompette 8 bas (vast)	Fourniture	Doublette 2	Voix céleste 8	Flûte 4	Montre 8	Bourdon 8 bas	Bourdon 8 sup.
								Prestant 4

manuaalomvang : C-g''' (fis''' en g''' spreken niet,
Cis is gekoppeld aan cis°.)

pedaalomvang : C-d', aangehangen (c', cis' en d' niet aangesloten).

Pijpwerk

- het oudste pijpwerk vertoont nog 17de eeuwse inscripties;
met behulp van bolusverf gesoldeerd.

+ Front :

- 31 pijpen van Prestant 4 (C-g').
- hoog loodgehalte; het pijpwerk was in origine met tinfoolie belegd, thans met aluminiumbronsverf beschilderd.

+ Binnenpijpwerk :

Prestant 4 : 17de eeuws pijpwerk; als volgt samengesteld :

- 3 + 2 oude (ingekorte) frontpijpen, met zeer spitse bovenlabia; nog sporen van tinfoolie; kernprikjes + later toegevoegde kernsteken.
- 9 + 8 pijpen, op de windlade.
- 7 oude pijpen (waarschijnlijk afkomstig uit een ander register) op een uitbreidingslaadje.

Bourdon 8 B + D : groot oktaaf in eik; 8-kantige voeten, verbredend naar onder toe; voorslagen thans aangeschroefd; verder gedekten met verschuifbare hoeden, op de lade; er zijn nogal wat baarden afgescheurd; heel dunne kernen; kernprikken toegevoegd; in de diskant roergedekten, met verschuifbare hoeden :

- 7 + 7 met roeren die $\frac{1}{2}$ van de corpuslengte bedragen en $\frac{1}{3}$ tot $\frac{1}{4}$ van de corpus-Ø.
- 5 + 6 waarvan de roeren ingekort zijn.

open sleep : originele situatie moeilijk te achterhalen (o.m. al de pijproosters zijn vervangen).

Montre 8 : bas = houten pijpen (niet-historisch), achteraan de kast bijgeplaatst; diskant = 15 + 15 oude pijpen, deels uitgelengd, met stemkrullen en stemlappen etc.; verder een aantal oude prestantpijpen alsook enkele voormalige frontpijpen.

open sleep : -

Fluit 4 : in de bas (6 + 6) gedekt met verschuifbare hoeden; verder 1 oktaaf roergedekt, dunne kernen; verder zeer wijde open fluit.

open sleep : -

Voix céleste : enkel diskant (12 + 12), een soort prestantpijpen die

met allerhande materiaal uitgelengd zijn; later zijn snijbaardjes aangezet.

open sleep : -

Doublette 2 : zeer hoog loodgehalte; goed soldeerwerk; niet te grote voetopeningen.

open sleep : -

Furniture : nieuw seriepijpwerk; nieuwe pijpstok (of verbouwde oude).

open sleep : gedeeld; voorheen Trompet (verdwenen).

Windlade

- oude lade, in origine 48 cancellen.
- in origine gespijkerde pijpstokken, thans geschroefd.
- hoge ventielkast, ondiepe cancellen.
- korte en brede kleppen, ingelijmd.
- messing veren, niet meer origineel; de aanhechtingspunten in de ventielen zijn meer naar achter verplaatst.
- één windkanaal-ingang in het midden (nieuwer kanaal).
- de lade wordt door een ijzeren staaf in het midden ondersteund.
- geen inscripties.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant, voorheen in de achterwand.
- de originele klavierbreedte verwijst naar een klavier van 48 toetsen.
- het huidig klavier is 19de eeuws; grenen toetsen.
- ronde registertrekkers boven het klavier; de knoppen zijn grote ronde bollen met porceleinen naamplaatje.

Traktuur

- horizontaal liggend eiken wellenraam, 19de eeuws.
- de assen van de wellen zijn ingevoerd.
- grenen abstrakten.
- ronde registerstokken.
- 19de eeuws pedaalwellenbordje, met metalen wellen.

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg, met 1 handpomp.

- naast het orgel geplaatst; zonder bekisting.
-

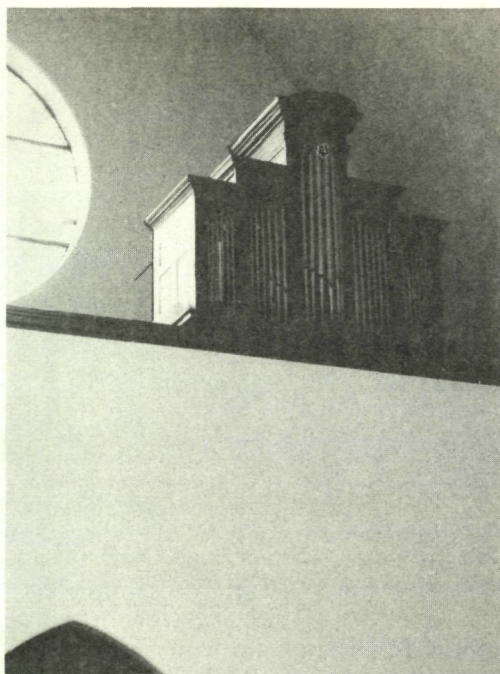
ORGELKAST

- 17de eeuws 4-voetskastje.
 - beschilderd met bruine verf.
 - aan de achterwand is de oude klavieropening dichtgemaakt;
sporen van de oude registergaten zijn nog terzijde zichtbaar.
-

HUIDIGE TOESTAND

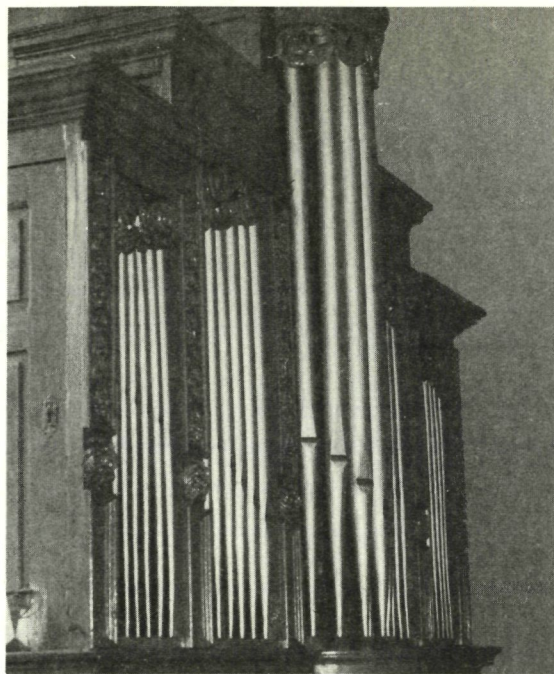
instrument : in verval.
meubel : begin van verval.
onderhoud : eerder beperkt.

datum prospektie : juni 1979

ESSEN (HORENDONK), SINT-VINCENTIUS

Detail

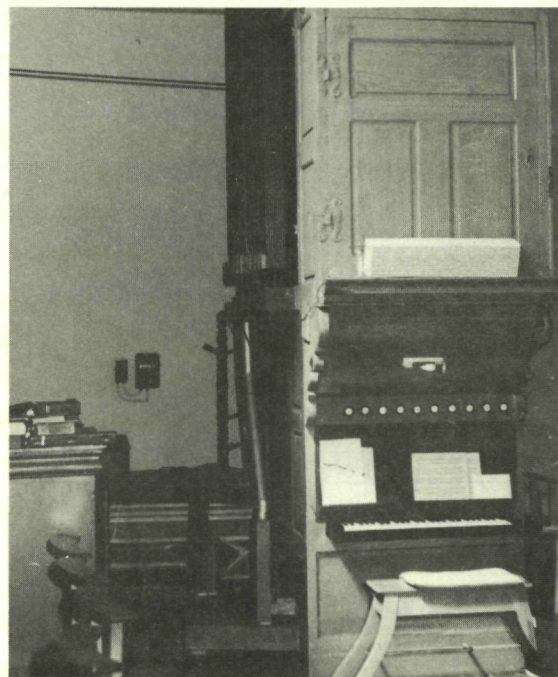

Algemeen zicht

ESSEN (HORENDONK), SINT-VINCENTIUS

Detail

Zijaanzicht

Centrum ESSEN

Wijk KALMTHOUTSE HOEK

Parochiekerk SINT-PIETER

=====

Auteur & bouwjaar instrument : (naamplaatje)

" F^A B.Pels & Zoon "

Kerkorgels

Opus 360 Lier Anno 1955

Het vorig orgel, van firma Kerkhoff / Brussel, werd vernield tijdens W.O. II.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man. I</u>	<u>Man. II</u>	<u>Ped.</u>
Prestant 8	Salicionaal 8	Subbas 16
Bourdon 8	Roerfluit 8	Octaafbas 8
Octaaf 4	Open fluit 4	Gedekt 8
Fluit 4	Nazard 2 ² / ₃	Koraalbas 4
Mixtuur 3 st	Octaaf 2	P + I
I + II	Trompet 8	P + II
I + II 16	II + II 16	
I + II 4	II + II 4	
	Tremolo	

kombinaties : A.P. - O / P - MF - F / O / V.C.

voetbediend : P + I, P + II, I + II / Zwellkast.

manuaalomvang : C-c'''

pedaalomvang : C-g'

- electro-pneumatische traktuur.
 - vrijstaande speeltafel.
 - open pijpopstelling, links en rechts en tegen het raam.
-

BIBLIOGRAFIE

a) over het voormalig orgel :

G.Potvlieghe : "Werklijst der orgelbouwers Kerkhoff", in 'De Praestant', XII^ojg.(1963), p.6.

vermelding "Kalmphoutsen-hoek".

b) over het huidig orgel :

'De Praestant' IV^ojg.(1955), p.104 : rubriek "Orgelinhuldigingen"

- 10 juli 1955

Orgelbouwer : B.Pels & Zoon, Lier.

electro-pneumatisch systeem met Pels' repetitieladen.

(volgt dispositie)

Gastorganist : E.P. L.Goffinet, Leuven.

HUIDIGE TOESTAND

- begin van verval.

datum prospektie : november 1979

Centrum ESSEN

wijk WILDERT

Parochiekerk SINT-JAN-BAPTIST

=====

Voorgeschiedenis :

Op het einde van de 19de eeuw, na de bouw van de eerste kerk (1886) op de nieuwe parochie Wildert, werd een oud orgel geplaatst (vermoedelijk een schenking). Dit orgel werd verkocht aan de parochie te Essen-Horendonk (zie p. 462), toen door Wildert in 1928 een nieuw orgel van Jos.Stevens werd aangekocht.

In 1944 werden kerk en orgel verwoest.

In 1950 werd een nieuwe kerk gebouwd.

Auteur huidig instrument : Fa. J.Stevens / Duffel.

Bouwjaar : 1965

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Prestant 8	Roerfluit 8	Subbas 16
Gedekt 8	Spitsgamba 8	Bas 8
Octaaf 4	Fluit 4	P + I
Mixtuur 4 st	Nasard 2 ² / ₃	P + II
I + II 16	Octaaf 2	
I + II	Trompet 8	
I + II 4	Tremulant	

vaste combinaties : P - F - T - O

zwelpedaal

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- electro-pneumatische traktuur.
- vrijstaande speeltafel.
- gedeelde open pijpopstelling; zinken frontpijpen.

ARCHIVALIA

1) Verslagboek van de Kerkfabriek :

"Zitting van Zondag 5 April 1928

.....

Aangezien dit jaar de parochie 50 jaar zal bestaan en te dier gelegenheid door de parochianen en eene bijzondere gift van Mr⁼ Levita eene gansch nieuwe orgel zal gegeven worden aan de kerk (het oude orgel zal aan de kerk van Horendonck overgelaten worden mits eene vergoeding van 5000 franken)"

2) Werklijst der orgelbouwers Stevens / Duffel (afschrift ons bezorgd door Dhr. G.Potvlieghe) :
vermelding "Wildert 1928".

BIBLIOGRAFIE

1) 'De Praestant' XV^ojg.(1966), p.13 : rubriek "Orgelinhuldigingen",
7 nov. 1965 -

Orgelbouwer : Fa. J.Stevens, Duffel.

Gastorganist : E.H. J.Schrooten.

(+ dispositieopgave).

2) Brochure "Honderd jaar parochie Wildert", s.d. (= 1978),
geen paginering.

- *"Ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de parochie in 1928 boden de parochianen de pastoor een nieuw kerkorgel aan. Wildert had een koster-artiest, die reeds vanaf zijn tiende jaar het orgel bespeelde. Hij had daarenboven gestudeerd aan 't Antwerps Conservatorium onder leiding van Peter Benoit. Het feestkomitee zamelde 40.245,50 fr. in. Het orgel, gebouwd door Jos Stevens van Mortsel, kostte 72.745,50 fr. Mr. Levita betaalde het verschil bij. Deken Raymaekers van Essen wijdde het orgel op 11 nov. 1928 en Flor Peeters, één van de Belgische beroemdste organisten, had de eer het orgel in te spelen."*
- *"Eenentwintig jaar na de verwoesting van de kerk kreeg men een nieuw orgel, geleverd door Jos Stevens van Duffel op 6/8/65."*

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : november 1979

Centrum HEMIKSEM

Gemeente HEMIKSEM

Parochiekerk SINT-NIKLAAS

=====

Auteur instrument : Eg.Fr.Van Peteghem / Gent.

Bouwjaar : 1774 (Positief) - 1776 (Hoofdwerk).

Het oude orgel werd door Van Peteghem overgenomen en herplaatst in het klooster (thans Grauwzusters-Penitenten) te Velzeke-Ruddershove, waar het zich nog steeds bevindt.

Onderhoud : tot 1797 - Van Peteghem.

1803 - Van Overbeek.

1812-1841 - Delhayé.

Transformaties : o.m. Gebr.Goyvaerts / Berchem, 1932.

Gedeeltelijke restauratie : firma Aerts & Castrel / Duffel, 1971.

INSTRUMENT

Dispositie

H.W.

Clairon 4	O	O Hautbois 8	dis
Basson 8	bas O	O Trompet 8	dis
Trompet 8	bas O	O Fournituur 2	s
Fournituur 2	s O	O Gamba 8	sup
Roerfluit 2	O	O Roerfluit 4	
Flageolet 2	O	O Holpijp	
Prestant 4	O	O Cornet 5	s
(gestopt)	X	X (gestopt)	

O.W.

O Gemshoorn 8	bas	Salicional	dis O
O Roerfluit 4		Voix céleste 8	O
O Doublet 2		Quint 3	O
		Bourdon 8	O

manuaalomvang : C-e'''

pedaal : geen

Pijpwerk+ Front

H.W. : tinnen pijpen; de grootste hebben loden ruggen; nog sporen aanwezig van een vroegere tinfoolie-belegging.

O.W. : tinnen pijpen; de middentoren is loos, alleen de zijvelden (7 + 7) zijn aangesloten, hiervan zijn ook de geheel zijwaarts staande pijpen (sierpijpen zonder ruggen) loos; dit front is aangesloten via een vervoer-stok, van boringen voorzien.

+ Binnenpijpwerk

H.W. :

Cornet : 14 + 14 cancellen; originele conducten;

8' = roergedekt, roeren 1/4 van corpus \emptyset en 1/3 van corpuslengte; de overige koren zijn wijde open fluiten;

het tertskoor werd uitgenomen (1932 ?), doch werd bewaard;

stemsleuven werden dichtgesoldeerd door Aerts.

Prestant 4 : 13 + 13 pijpen op de windlade, de overige in het front.

Bourdon 8 : - houten pijpen : 3 geplaatst tussen Cornet en front, 5 terzijde aan elke kant; zijn thans met bolus beschilderd; 8-kantige voeten; tamelijk hoge voorlagen, opgespijkerd.
- metalen : gedekt met hoeden, verder 6 + 5 roergedekt (zoals de 8' van de Cornet).

Doublette : 20 + 19 op de lade, de overige in het front;

verkeerdelijk "Flageolet" genaamd op het registerplaatje.

Fluit 4 : mensuur slechts weinig enger dan Bourdon 8; 11 gedekt (waaronder 1 met een gat in de hoed dat dichtgesoldeerd is), de 6 + 6 kleinste roergedekt.

Roerfluit 2 : in origine een "quarte de nasard" ?, is misschien een opschuiving of nog waarschijnlijker zijn de pijpen ingekort (de mensuur is nogal wijd); in de bas gedekt, verder 14 + 14 roergedekten en 9 + 9 wijde open fluiten.

Gamba : is in de diskant gemaakt uit Van Peteghem-pijpwerk dat uitgelengd werd (in origine een open terts ?); de bas is nieuw, staat achteraan.

Fourniture 2 r : gebaseerd op 1'.

Cymbale 2 r : het hoogste koor werd uit het orgel genomen, doch blijkt grotendeels bewaard gebleven te zijn.

Trompet 8 B + D : bekers met blikken onderstukken en loden bovenstukken;
de kleinste met volledig loden bekers.

Clairon 4 : bas; makelij zoals Trompet.

Hautbois B + D : origineel Van Peteghem; de grootste bekers bestaan uit
blikken onderstukken en loden bovenstukken, de 13 kleinste hebben
tinnen bekers.

Onderwerk :

Doublette 2 : 39 pijpen op de windlade, de overige in het front.

Bourdon 8 : C-f° in hout; 28 metalen roergedekten; zeer enge mensuur.

Sesquialter : diskant; prestantmensuur, iets wijder dan de Doublette;
de terts is uitgenomen, doch is bewaard gebleven.

Fluit 4 : 7 in hout, verder metalen gedekten met hoeden en 40 roer-
gedekten; alle houten pijpen (ook die van de Bourdon) staan links
terzijde op een afzonderlijke bank, verbonden met loden conducten.

{Gemschoorn + Salicional

{Voix céleste

: nieuw; er is een nieuw rooster geïnstalleerd;
verdwenen zijn - Fourniture
- Kromhoorn

Windladen

H.W. : - origineel; gespijkerde pijpstukken, thans bijgeschroefd.
- originele kleppen, ingelijmd.

O.W. : - chromatisch laadje, rustend op de bodem.

- de originele touw-lussen in de voorslagen zijn weg, vervangen door
koperen haken en vijzen.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de achterzijde.
- oude klavieren, doch grondig vernieuwd;
er was in origine een schuifkoppel.
- de registerknoppen zijn vernieuwd (doch goed geïmiteerd).

Traktuur

+ toetstraktuur :

- op het H.W.-wellenbord staat nog een originele nummering.
- het wellenbord is verbonden met de ventielkast door een pen.
- de abstrakten zijn grotendeels vernieuwd.

+ registertraktuur :

- vierkante stokken, walsen en armen in ijzer, op eiken banken.

Windvoorziening

- het groot windkanaal is vernieuwd;
een gedeelte (naar de windlade) is nog origineel.
- het ventiel en de rossignol zijn verdwenen.

ORGELKAST

- 4-voets Hoofdwerkkast met een vooruitstekend 2-voets Onderwerk, in rococo-stijl.
- het doksaal is opgehangen aan een dubbele smeedijzeren trekstang, die dóór de orgelkast (achter het front) loopt.
- wapenschild van Horne aan de onderkant van de kroonlijst.

ARCHIVALIA

1) Binnenin het orgel staat volgende nota geschreven :

"Verandering aan het orgel gedaan door de Gebr. Goyvaerts

Kerkorgelmakers

ten jaare 1932

Berchem "

2) Naar aanleiding van het voorlopig herstel (conservering) van het orgel, verrichtte de heer G.Potvlieghe in 1970 een onderzoek in het kerkarchief;

hierna volgen zijn bevindingen :

"Het bouwkontraakt is nog steeds niet ontdekt. De archivalia betrekking hebbende op dit orgel vermelden :

(Kerkarchief, berustend in de kerk te Hemiksem, niet geïnventariseerd;

Resolutieboek, fol. 16 r°-v^o.)

"Organistschap

Aengaende het organistschap, is te bemerken dat in de kerke parochiael van dezen Dorpe geen orgel is geweest tot het jaer 1748 als blijke in de Kerke-Rek.^e alsdan gedaen folia 138 Recto in fine en dat'er jaerlyckx aen de Choorsangers van wegens de kerke gegeven werd twelf gulden op den feestdag van de Ste Cecilia. In dien tyd had den Coster Peeters Naulaet eenen soon Guillelmus, denw. het orgelspel had geleerd

ende gedurig den Heere Pastoor P. Claes aensoecht om te sorgen dat'er een orgel in de kerk zou komen, met belofte dat hy, zyn leven gedurende, het zelve in de goddelyke diensten gratis zou spelen, gelyk hy ook heeft gedaen. In den jaere 1748 heeft den Heer Petrus Claes Pastor een orgeltien ofte Positief gecogt van Sr Gilliam Davits orgelmaeker tot Antwerpen voor de somme van 263 gulden thien Stuyvers.

Blykt ut Supra.

Guilielmus Naulaet overleden zynde 30 Octob. 1756 heeft den Heere Pastor tot het Orgel spel aengenomen Jan Baptist Verryken sone van den Coster van Schelle betaelende aen hem van wegens de kerke die twelf gulden, dew. de sangers plachten te verteiren. Blykt in de kerke Rekening gehouden 30 mey 1758 fol 184. Daer en boven gaf den Pastor aen hem twee gulden ende den Coster vier. Dezen J.B. Verryken Coster geworden zynde tot Puers heeft ditto Heer Claes voor organist aengenomen sekeren Guilielmus keirsmakers woonende tot Hoboken, ende is op den zelven voet betaelt geworden zoolang den ouden Coster is gecomen met naeme Jacobus Geluykens denw. op 't orgel wat conde spelen, ende zelve dien trock zoude gehad hebben, hetw. ik onders.^r Pastor hem niet heb weten toestaan, en naer dien tyd heeft hy de vier gulden niet meer betaelt. Als de nieuwe kerk (waer van de fondamenten gelegd zyn ontrent Baefmisse 1770, en waer in de eersten Goddelyken dienst gedaen is op den feestdag van O.L.V. geboorte) in staet was, heb ik een nieuw Orgel laeten maeken door Aegidius Francis Van Peteghem Orgelmaeker tot Gendt, denw. het nieuw Positief heeft gestelt in September 1774 (als de kerk geconsacreert is) waer voor hem betaelt hebbe 300 gulden courant geld boven het oud positief hetw. hy schatte op ontrent 300 gulden, ende in den jaere 1776 heeft hy het groot Orgel gestelt en daer voor hebbe hem betaelt een duysent gulden, alle uyt het gene jonkv. M J J Van Horne Pia memoria my had gegeven in haere sieckte. Ondertussen had J.B. Jan Baptist Naulaet sone van den voore gemelde Guilielmus zig verre geavanceert in 't orgel spel, zoo dat hy voor haer alle diensten speelde, ende als dan heb ik de twee gulden, die ik aen den organist placht te geven, aen hem gegeven tot het jaer 1778 als wanneer hy, by afstand van Jacobus Heluykens, is coster geworden ziet hier voore fol 7 ende omdat hy eminenter beter speelde als Keirsmakers hebben wy hem op de Kerke Rekening gehouden 1779, het organistschap gegeven te beginnen 1° nov. naest volgende. Item est Quod attestor.

D.F. Mortelmans pastor "

Rekeningen 1793 kersmis tot 1794 kersmis

"Item aen d'Heer Van Peteghem Orgelmaeker tot Gent over een Jaer het Orgel

gesteld en in staet gehouden te hebben negen gulden volgens Resolutie genomen
in de kerke Rek.^e gepasseert A° 1787, folio 135 verso, vervalt s'jaerlykx 18 meert.
Dico 9 - 0"

Rek. 1794 kersmis tot 1795 kersmis

"Item aen D'Heer Van Peteghem voor het orgel te stellen
negens gulden vervallen 18 meert 1796, dico 9 - 0"

1795-1796 - geen vermelding orgelonderhoud.

Rek. 1796-1797

"Item aen D'heer van Peteghem over een jaer de orgel te stellen 9 - 0 - 0"

1797-1798 - geen uitgaven voor het orgel genoteerd.

1798-1799 - id.

1802-1803 - id.

Rek. 1803-1804

"Item aen den orgelmaecker Van overbeek voor het inzetten der Grootte orgel en
het kuysschen der andere 70 zeventig Guldens."

1804-1805 - geen uitgaven voor het orgel genoteerd.

1805-1806 - id.

Rek. 1807-1808

"Item betaeld aen den orgelmaeker Negen Guls 9 stuyvers, 9 - 9 "

Rek. 1808-1809 - dito uitbetaling.

1809-1810 - "

1810-1811 - "

1811-1812 - "

Rek. 1812-1813

"Item aen Mr de L'haye voor 't stellen van d'orgel
9 gulden 9 strs. dico 9 - 9"

Rek. 1828-1829 : aen de La Haije over 3 mael orgelstellen

8 - 10 - 00

1830-1831 : dito uitbetaling aan dezelfde.

1831-1832 : id.

1833-1834 : aen de la Haye voor het 3 maal orgelstellen 2 jaeren 34 - 36 - 00

1834-1835 : aen d'Heer de la Haye voor het 3 mael orgelstellen 17 - 18 - 00

1835-1836 : Aen de la Haye over het ---- mael orgelstellen, -----
 1838-1839 : aen de la Haye over het drymael orgelstellen, 17 - 18 - 00
 1839-1840 : dito rekening.
 1840-1841 : id.

In de "Parochiale Beschrijving van Hemixem, 1899" werd over het orgel genoteerd
 "Het orgel is onbeduidend".

BIBLIOGRAFIE

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.

p.88 : "DAVIDS (Guillaume), à Anvers

*Le même facteur construisit un orgue à Hemixem, qui en 1775 fut placé
 par M. Van Peteghem au couvent des religieuses de Velseque (Alost)."*

- 2) L. De Schepper : "Oud en nieuw Hemiksem, met de St-Bernardusabdij."
 uitg. De Vlijt, Antwerpen 1957.

p. 114 : vermelding "De koster is tevens orgelist" (eind 17de eeuw).

p. 155 : vermelding dat er een koordoksaal was in de oude kerk (17°e.).

p. 208 :

"Pastoor Mortelmans doet zijn best om het nieuwe kerkje in orde te stellen.

Het klein orgel (1748) uit de oude kerk wordt vervangen door een nieuw (1774).

*Twee jaar later, met geld van juffrouw van Horne, wordt het groot orgel geplaatst
 door Aug.Frans van Peteghem uit Gent (het wapen van de Horne bevindt zich aan de
 onderkant van de kroonlijst). Het voldeed goed : de gelovigen waren zo iets niet
 gewoon en ze monkelden wel eens goedkeurend als de koster, J.B.Naulaet, zijn
 "coecoekregister" en zijn "tremolo" opentrok gedurende de consecratie.*

.....

*Sinds enkele jaren bezitten we een orgelist. Pastoor Claes had eindelijk toegegeven
 aan het herhaald aandringen van Guil.Naulaets, zoon van Peter, die de belofte
 deed gedurende heel zijn leven gratis het orgel te bespelen en kocht voor 263 gl.
 een "orgeltjen ofte positief" (nota : dus in 1748).*

p. 209 :

*"In 1883 verdiende het orgel het predicaat "ellendig". Niettegenstaande herhaalde
 herstellingen is het er thans niet veel op verbeterd.*

De Z.E.H. Jules Van Nuffel, de latere monseigneur en directeur van het Lemmens-

gesticht, kwam als jongeling op "dit meubel" geregeld oefenen."

- 3) E. Van Autenboer : "G.Davidts" in 'De Praestant' XVI° jg. (1967), p.84 :
"Voor de kerk van Hemiksem bouwde G.Davidts in de periode 1715-20 een orgel dat in 1775 voor 300 fl. verkocht werd aan het klooster van Velzeke (O.Vl.)".
- 4) Mededelingen van het Centraal Orgelarchief, jg.1978,
p.41 Werklijst firma Aerts & Castrel / Duffel :
1975, restauratie.

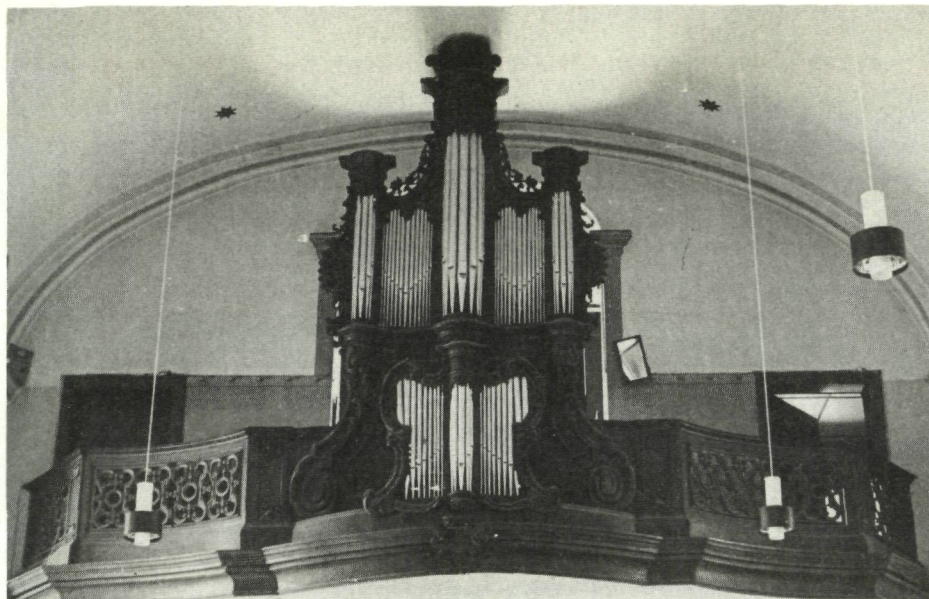
HUIDIGE TOESTAND

instrument : deels gerestaureerd.

meubel : normaal.

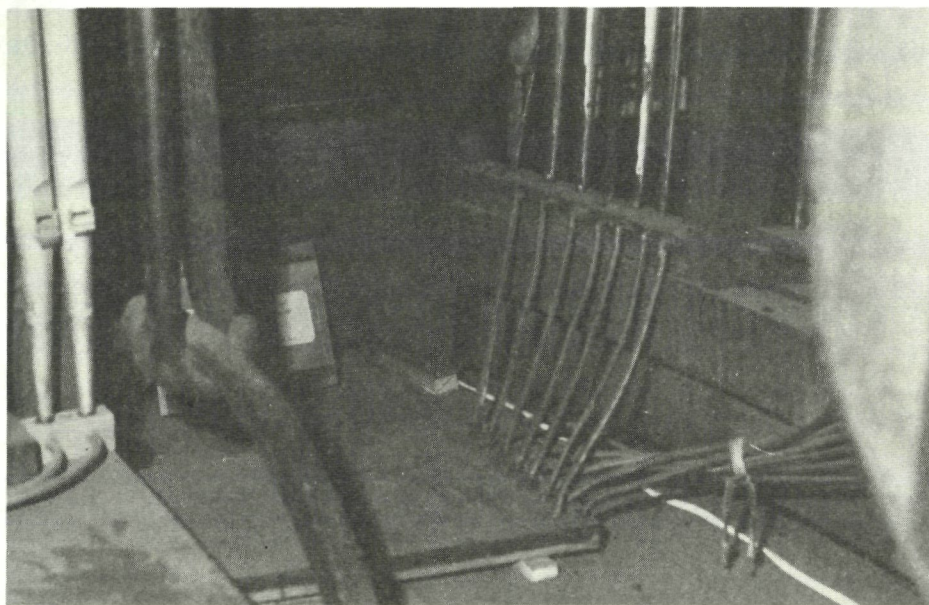
onderhoud : eerder beperkt.

datum prospectie : juni 1979

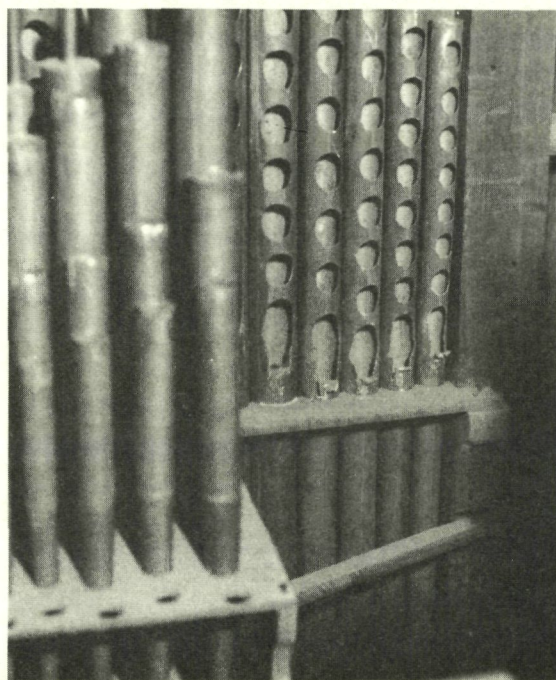
HEMIKSEM, SINT-NIKLAAS

Algemeen zicht

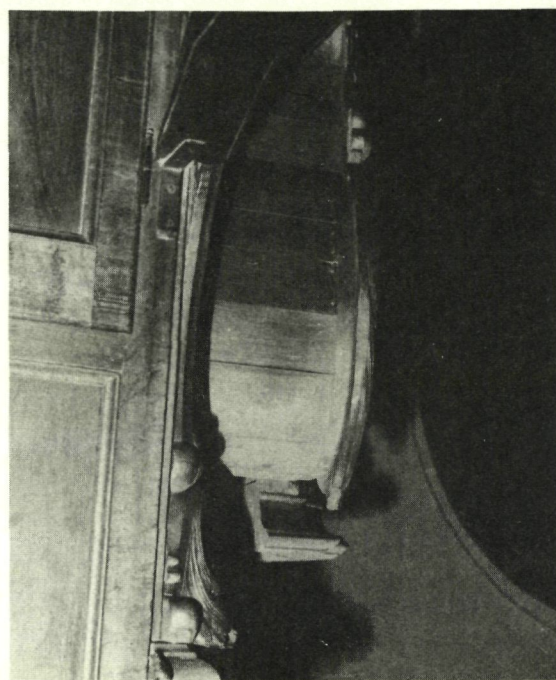
HEMIKSEM, SINT-NIKLAAS

Binnenzicht

HEMIKSEM, SINT-NIKLAAS

Binnenzicht

Detail

Centrum HEMIKSEM

Gemeente HEMIKSEM (wijk STATIE)

Parochiekerk O.L.VR.ONBEVLEKT

=====

Auteur & bouwjaar instrument : onbekend; wellicht midden-19de e.,
met gebruik van oudere elementen.

Het huidige geheel is een resultaat van diverse verbouwingen en aanpassingen. Vermoedelijk werd aan dit orgel ook gewerkt door de orgelmakers Lovaert.

De pastoor van Hemiksem-Statie kocht dit orgel in 1950 van Dhr. G.Verschraegen uit Gent (voor 50.000 fr.).

De firma Loncke bracht het orgel over naar Hemiksem waar het verder behandeld werd door de firma Stevens.

INSTRUMENT

Dispositie

Bourdon 8	Roerfluit 8
Quinte 3 (ab c')	Flute 4
Tierce (ab c')	Flageolet 2
Prestant 4 (bas)	Prestant 4 (disk., ab cis')
(gestopt gat)	(gestopt gat)

manuaalomvang : C-f'''

geen pedaal.

Pijpwerk

+ front : in de uiterste zijveldjes pijpwerk van de "flageolet"

(= doublette); de overige zijn van de Prestant;

de baarden zijn latere toevoegsels;

een typische ingeslagen versiering boven elk labium, nl.

3 bolletjes in driehoekvorm boven het spitse bovenlabium : $\circ^{\circ}\circ$

+ binnenpijpwerk :

Prestant 4 : op de eerste sleep (stond hier in origine een Cornet ?);

36 pijpen op de windlade, de overige in het front; zeer hoog

loodgehalte; stemsleuven in alle pijpen; kernsteken verdiept;
mond-inritsingen aan de buitenkant.

Tierce : oud pijpwerk (wellicht 17de eeuws) dat ingekort werd.

Doublette : oud pijpwerk (17de e.), doch niet helemaal homogeen;
tamelijk wijde mensuur; de toonhoogte werd opgehoogd (pijpen
lijken iets ingekort).

Quinte : -

Fluit 4 : 17de eeuws; baspijpen in hout, zeer diep en smal gelabieerd;
15 + 15 gedekt en 18 roergedekten; sommige hoeden vertonen nog
sporen van roeren, hier en daar zijn ook hoeden verwisseld; de
toon is opgehoogd.

Bourdon 8 : 15 + 15 gedekten in metaal; de 6 kleinste zijn roergedekten
in flesvorm, met lange roeren; enge mensuur.

Roerfluit 8 : niet homogeen van materiaal; eerst gedekten met verschuif-
bare hoeden, verder 12 + 12 roergedekten, 3 wijde open fluiten;
wijde roeren (1/2 van Ø corpus).

Windlade

- sleeplade, mogelijk van Lovaert.
- zeer kleine ventielkast (geringe hoogte).
- de pijpstokken en de voorlagen werden in 1950 opgeschuurd.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospektzijde.
- toetsen met ingeslagen nummering (Lovaert ?).
- typische Lovaert-bakstukken.
- ronde registertrekkers (Lovaert ?).
- vóór de plaatsing te Hemiksem was er een pedaal alsook 2 koppelings-
haken aanwezig; in 1950 verwijderd.

Traktuur

+ toetstraktuur :

- in origine niet-regelbaar (haakje aan de toets), thans abstrakt
dóór de toets met regelmoer onderaan.
- het wellenbord is vermoedelijk van Lovaert.
- op de abstrakten is nieuw linnen geplakt.

+ registertraktuur :

- ronde stokken; voorheen zijn er vierkante stokken + gaten geweest.
 - ijzeren walsen.
 - banken schuin oplopend naar achter.
-

ORGELKAST

- oud kastje in klassieke stijl.
 - in de 19de eeuw verbouwd (vermoedelijk Lovaert).
-

BIBLIOGRAFIE

L.De Schepper : "Oud en nieuw Hemiksem, met de St-Bernardusabdij",
uitg. De Vlijt, Antwerpen 1957.

p.376 : (over de nieuwe kerk in de wijk "Statie")

"Orgel. Op 17 december 1950 werd het studieorgel van de heer G.Verschraeghe, dat door de kerk aangekocht was, door hemzelf ingespeeld."

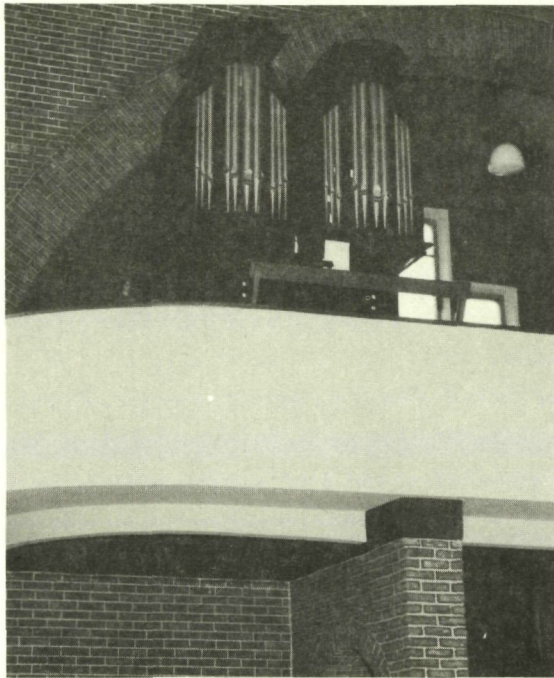
HUIDIGE TOESTAND

instrument : getransformeerd en in verval.

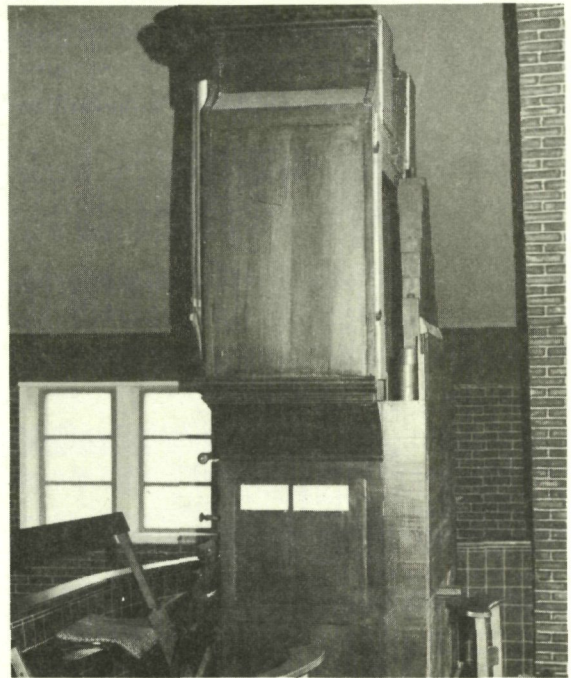
meubel : id.

onderhoud : nagenoeg geen meer.

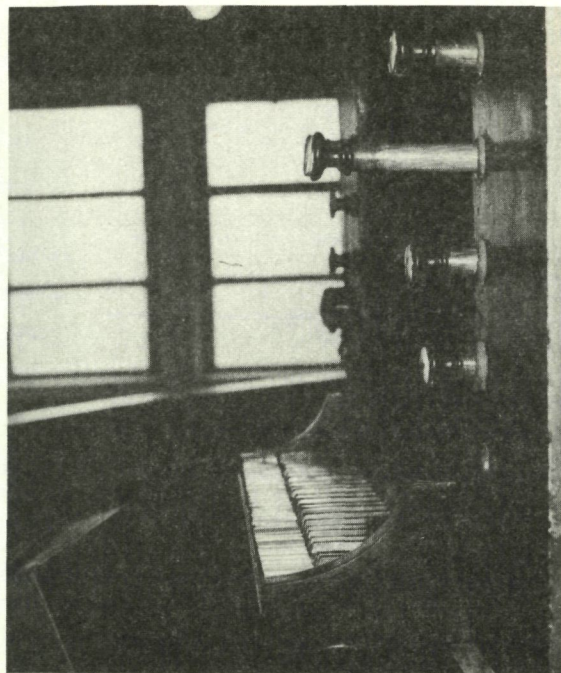
datum prospektie : juni 1979

HEMIKSEM (STATIE), O.L.VROUW Algemeen zicht

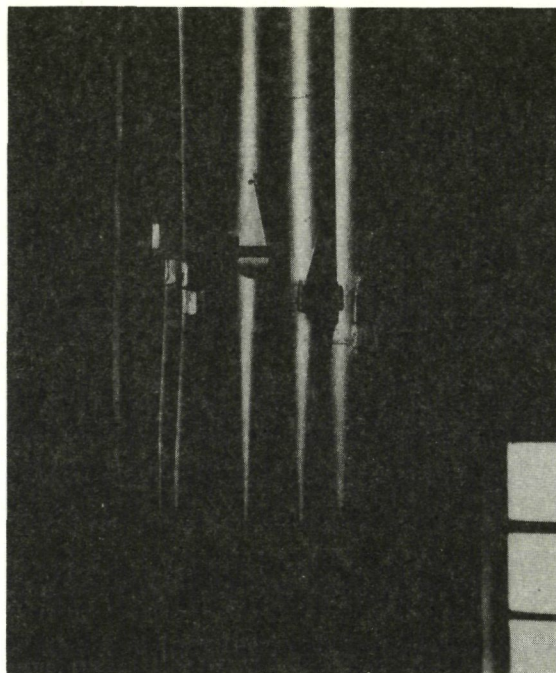

Zijaanzicht

HEMIKSEM (STATIE), O.L.VROUW

Klaviatuur

Frontpijpen

Centrum HOBOKEN

Gemeente HOBOKEN

Parochiekerk H. FAMILIE (Paters Salesianen)

=====

Auteur & bouwjaar instrument : (volgens opschrift)

" Fa. B.Pels & Zoon "

Kerkorgels

opus 220 - Lier - anno 1948

Dit orgel werd gebouwd voor de kapel van Don Bosco te Kortrijk;
het werd ca. 1975 naar Hoboken overgeplaatst.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Prestant 8	Salicionaal 8	Subbas 16
Bourdon 8	Roerfluit 8	Octaafbas 8
Octaaf 4	Open fluit 4	Gedekt 8
Mixtuur 3-4 st *	Flageolet 2 *	Koraalbas 4
Octaaf 2 *	Sesquialtera 2 st *	P + I
I + II	Trompet 8 *	P + II
I + II 16	II + II 16	
I + II 4	II + II 4	
	Tremolo	

- 1 vrije combinatie, 4 vaste combinaties; zwelkast.

- * = een aantal registers is gereserveerd.

- enkele registers zijn getransmitteerd.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- open opstelling, beganegronds terzijde in de kerk.

- elektrische traktuur; vrijstaande speeltafel.

- alles integraal nieuw.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : april 1978

Centrum HOBOKEN

Gemeente HOBOKEN

Parochiekerk O.L.VROUW

=====

Historiek

1720 : nieuw orgel door Chr.Penceler; het pijpwerk echter zou afkomstig geweest zijn uit de St-Amandskerk te Geel; de orgelkast werd vervaardigd door P.Convent uit Kontich en het beeldhouwwerk door A.Van Base.

1770 : toevoeging pedaal en herstellingen door P.Van Peteghem.

1786 : restauratie door Eg.Fr.Van Peteghem.

1800 : niet nader bepaalde werkzaamheden door Van Peteghem.

- in 1823-39 en in 1868 werd de kerk vergroot; mogelijk geschieden ook dan wijzigingen aan het orgel.

1912 : bouw van een nieuw orgel door (volgens opschrift)

" Em. Kerkhoff - Breveté "
Bruxelles

met behoud van een klein deel oud pijpwerk.

1958 : verplaatsing en verandering van het orgel door G.D'Hondt / Herselt.

Onderhoud :

voorheen fa. Stevens en G.D'Hondt, thans fa. Aerts & Castrel.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Récit</u>	<u>Péd.</u>
Montre 16	Bourdon 16	Koraalbas 4 *
Bourdon 16	Diapason 8	Sousbasse 16
Montre 8	Flûte traversière 8	Bourdon 8
Flute harm. 8	Viola di gamba	Bombarde 16
Bourdon 8	Voix celeste 8	Trompette 8
Salicional 8	Mélophone 4	
Prestant 4	Quinte 2 ² / ₃	(* = nieuw naamplaatje)
Doublette	Octavin 2	
Fourniture	Trompette harm.8	
Trompette 8	Basson-Hautbois 8	
Clairon 4	Voix humaine	

Tremblant, Récit à la Pédale, Grand orgue à la Pédale,
Octave grave Récit au Grand orgue, Récit au Grand orgue /
Expression / Crescendo general /

1° Combinaison à volonté

2° " "

3° " "

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

Gr.Org.

Montre 16 : Kerkhoff.

Bourdon 16 : 2 basoktaven in hout, het groot oktaaf is van Kerkhoff,
het klein oktaaf is ouder; de 17 kleinste (metaal) zijn roergedekten
(dunne fijne roeren) van Van Peteghem, tamelijk wijde mensuur.

Montre 8 : Kerkhoff.

Flute harm. 8 : Kerkhoff, zeer wijd.

Salicional : Kerkhoff.

Bourdon 8 : grotendeels van Van Peteghem; de houten baspijpen werden
bijgewerkt; verder 27 metalen roergedekten en 12 gedekten.

Prestant 4 : Kerkhoff of mogelijk iets ouder (19de e.).

Doublette : id.

Fourniture : 4 koren; bevat een belangrijk deel oud pijpwerk (vooral
in de diskant) dat echter ingekort werd; er is o.m. een doublette
van Van Peteghem in verwerkt.

Trompette 8, Clairon 4 : Kerkhoff.

Récit

Integraal nieuw van Kerkhoff, behalve :

Bourdon 16 : volledig gedekt met hoeden; in de diskant oud pijpwerk (32),
niet Van Peteghem doch ouder.

Pédale

Koraalbas 4 : D'Hondt.

Trompet 8 : Van Peteghem, doch voorzien van nieuwe halve ronde lepels
in de 19de e.; de koppen, blikken onderstukken etc. zijn oud.

Sousbasse, Bourdon & Bombarde : Kerkhoff.

Windlade, traktuur etc.

- pneumatisch systeem.
 - vrijstaande speeltafel; koperen registerwipjes (typisch Kerkhoff).
-

ORGELKAST

- stond voorheen vooraan op het doksaal, wellicht in neo-gotische kasten.
 - thans een soort open opstelling; het prospect bestaat enkel uit frontpijpen die de boog boven het doksaal afsluiten.
 - het orgel zelf is in de nis gebouwd.
-

BIBLIOGRAFIE

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.

a) p.157 : "*PENSELER (Chrétien), probablement à Anvers, a été chargé de l'exécution d'un orgue à l'église de Hoboken (compte de l'église de 1600), pour la somme de 1163 florins.*

MM. La Fosse, organiste de la cathédrale à Anvers et de Meyer, à Cruybeke, ont été chargés de l'expertise de cet instrument."

b) p.197 (op de werkljst van P.Van Peteghem) :

"....; Hoboken, 1770, ajouté la pédale et réparé, fl. 1000;"

verder nogmaals :

"....; Hoboken, 1800; expertisé par Baustetter et P.Van den Bosch;".

c) p.200 (op de werkljst van Eg.Fr.Van Peteghem) :

"....; Hoboken, 2 clav., 14 reg., restauré, fl. 1300;".

- 2) P.-D.Kuyt, Pr. : "Hoboken en zijn wonderdadig kruisbeeld alsmede eene beschrijving van het voormalig klooster der PP.Birgittijnen." Antwerpen, drukk. J.-E.Buschmann, 1866.

p.79 (over de O.L.Vrouwkerk) :

"Vóór de verwoesting der kerk (1566) was het koor afgesloten met een doxaal, waarop reeds te dien tijde een orgel gestaan had."

"Ten jare 1720 plaatste Christiaan Penseler daar (d.i. op het doksaal boven het portaal) een orgel, waarvoor men hem 1163 guldens betaalde; het pijpwerk echter was aangekocht geweest te Gheel in St.Amandskerk en werd van daar in twee reizen vervoerd naar Hoboken. Een schrijnwerker van Kontich, Peeter Convent

genaamd, vervaardigde de orgelkas voor de somme van 325 guldens; Andries Van Base, beeldsnijder, was belast met het beeldhouwwerk. De gegoede burgers betaalden hierin 510 guldens. Toen het orgel voltrokken en wel gestemd was, werd het bespeeld en gekeurd door den eerrw. heer Lafos, organist der kathedrale te Antwerpen, en door den mejer van Cruybeke, die toen als een befaamd toonkundige doorging. Den eersten gaf men 10 guldens 10 stuivers, den tweeden 5 gls. 12 sts. ter belooning. Ten jare 1771 deed de pastoor Kerselaers aan het doxaal, alsook aan het onderstaande portaal nog merkelijke veranderingen toebrengen. Men betaalde 180 guldens aan zekeren Frans Jordaens voor het maken eener nieuwe leuning. Het engelenhoofd, dat men boven de groote deur onder het doxaal bemerkt, is zonder twijfel door Gaspar Moens gebeiteld.

Het orgelspel werd ten jare 1786 nogmaals gansch hernieuwd door Gillis-Frans Van Peteghem, orgelmaker te Gent. Hij ontving voor zijn werk 1800 guldens."

- 3) Dierickx H. : "Geschiedenis van Hoboken", uitg. De Sikkel, Antwerpen 1954.
(Herhaalt zeer beknopt enkele gegevens uit Kuyl, cfr. supra)
p.322 : "Het orgel is een gift van Pastoor Struyf ter gelegenheid van zijn vijf en twintig jaar herderschap over de parochie in 1912. E.Kerkhoff uit Brussel vervaardigde het."
- 4) 'De Praestant' VIII^ojg.(1959), p.24 : rubriek "orgelinhuldigingen", - 2 dec. 1958 -
Orgelbouwer : fa. G.D'Hondt, Herselt.
Organist : E.Verstraeten.
(geen dispositie medegedeeld).
- 5) G.Potvlieghe : "Brusselse orgelbouwers uit de 19° eeuw - II. De orgelmakers Kerckhoff", in 'De Praestant' XII^ojg.(1963).
p.6 : Werklijst
vermelding : "Hoboken (ombouw);
- nieuw orgel."
- 6) T.J.Gerits : "Nieuw licht op de orgelbouwer Christiaan Penceler", in 'De Praestant' XVII^ojg.(1968).
p.6 : Werklijst
"1710. Hoboken, Parochiekerk. Nieuwbouw."

° = P.D.Kuyl : "Hoboken en zijn wonderdadig kruisbeeld", Antwerpen 1866,
blz.79.

(N.B. Bij Kuyl is als datum vermeld 1720.)

- 7) A.Deschrevel : "Archivalia i.v.m. het Van Peteghem bedrijf", in
'De Praestant' XXI^ojg.(1972), p.87 e.v.

p.88 :

*"Ten 8 Daer is nog een sekreet gereed voor te boiren voor een positief gelijk
Hoboken endebroeders Mechelen, is lanck 3 voet 6 duym sonder abrégé;
heeft volgende registers :*

1. prestant 4; 2. bourdon 8; 3. cornet ..., 4. flutte ..., 6. fourniture 3;
7. trompet bas; 8. trompet sup. "

HUIDIGE TOESTAND

instrument & meubel : ondanks verbouwingen normaal.

onderhoud : regelmatig.

datum prospektie : september 1978

Centrum HOBOKEN

Gemeente HOBOKEN (wijk MORETUSBURG)

Parochiekerk SINT-JOZEF

=====

Auteur instrument : firma J.Stevens / Duffel.

Bouwjaar : 1961

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	
Bourdon 16	zelfde	voetbediend :
Prestant 8	registers	- tutti
Gedekt 8	als I	- pedaalregisters
Gemshoorn 8		(id. als voor I en II)
Prestant 4		
Roerfluit 4		
Octaaf 2		
Mixtuur 3 s		

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- elektrische traktuur; unit-systeem.
- vrijstaande speeltafel terzijde op het doksaal.
- één meubelvoet, in het midden van het doksaal, met daarop het pijpwerk in open opstelling.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant' X^ojg.(1961), p.100 : rubriek "orgelinhuldigingen"

- 2 juli 1961 -

Orgelbouwer : Fa. J.Stevens, Duffel.

Systeem : electro-pneumatisch.

(volgt dispositie-opgave); Het orgel heeft 2 manualen en pedaal, waarop de registers onafhankelijk kunnen opgeroepen worden.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : december 1979

Centrum HOBOKEN

Gemeente HOBOKEN (wijk DE ZWAANTJES)

Parochiekerk H.HART

=====

Auteur & bouwjaar instrument : (naamplaatje)

" F^A Bern. Pels & Zoon "

Kerkorgels

Opus 200 =Lier= Anno 1947

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Hoofdwerk</u>	<u>Zwelwerk</u>	Vrij aut.ped.
Bourdon 16	Prestant 8	__ & ped. ____
Prestant 8	Salicionaal 8	Prestantbas 16
(8' gereserv.)	Roerfluit 8	Subbas 16
Bourdon 8	Prestant-fluit 4	Octaafbas 8
Octaaf 4	Kwintfluit 2 ² / ₃	Gedekt 8
(4' gereserv.)	Blokfluit 2	Koraalbas 4
(2 ² / ₃ ' ")	Terts 1 ³ / ₅	Bazuin 16 (gereserv.)
(2' ")	Scherp 3-4 st	P + I
Mixtuur 3-5 st	Dulciaan 8	P + II
(8' gereserv.)	Tremolo	
I + II		
I + II 16		
I + II 4		

- Aut.Ped. - Oplosser

- Fortissimo - Oplosser

- Vr.C.Ped. / Vr.C.I / Vr.C.II / Vrije Comb. / Zwelkast.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- electro-pneumatische traktuur; deels unit-systeem.

- vrijstaande speeltafel.

- gedeelde grenen kast met fronten in open opstelling ervoor.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : december 1979

Centrum HOVE

Gemeente HOVE

Parochiekerk SINT-LAURENTIUS

Auteur huidig instrument : fa. B.Pels-D'Hondt / Herselt.

Bouwjaar : 1969

Er werd gebruik gemaakt van de kast van het vorig orgel (dat vermoedelijk uit de 18de e. kan stammen), alsook van een aantal oude frontpijpen en binnenpijpwerk stammend uit diverse stijlperioden. Er zijn ons geen gegevens bekend aangaande de vorige orgels in deze kerk. Er dient gesignaleerd te worden dat het kerkinterieur diverse keren grondig hervormd werd, o.m. in de 18de e., vervolgens ca. 1870, en niet het minst nog ca. 1970. Bij deze laatste gelegenheid werd het orgel naar het koor verhuisd.

INSTRUMENT

DispositieI. Rugwerk

Praestant 8	Gedekt 8
Praestant 4	Fluit 4
Sifflet 2	Sesquialter 2 st
Cymbel 2-3 st	Regaal 8

II. Hoofdwerk

Praestant 8	Bourdon 8
Oktaaf 4	Roerfluit 4
Oktaaf 2	Kwint 2 ² / ₃
Mixtuur 4 st	Cornet 5 st
Scherp 2-3 st	Trompet 8

Pedaal

Oktaaf 8	Subbas 16
Zwegel 4	Fagot 16
Nachthoorn 2	Schalmei 4

pedalen : P + II, P + I, I + II, Tremulant.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

+ front : ouder pijpwerk; thans met aluminiumbronsverf beschilderd.

+ binnenpijpwerk :

- er is een geringe hoeveelheid ouder pijpwerk, niet homogeen, uit diverse stijlperiodes; overal zijn stem-krullen ingetrokken.
- in het Rugwerk zijn o.m. de 4' en de 2' ouder (bevatten roergedekten in flesvorm); de Prestant (front + binnenwerk) is eveneens ouder; de Regaal bevat oudere onderdelen (vermoedelijk voorheen een Basson-Hautbois).

Windladen

- de Rugwerklade is een oudere lade die grondig vernieuwd werd.
- de Hoofdwerklade kon niet voldoende in detail bekeken worden tijdens ons onderzoek om meer preciseringen te geven.

Klaviatuur & traktuur

- integraal nieuw.
- klavieren ingebouwd aan de prospektzijde van het Hoofdwerk.
- mechanische traktuur; registertrekkers weerszijden het klavier.

ORGELKAST

- 8'-Hoofdwerkkast met 4'-Rugpositiefkast, gaan vermoedelijk terug tot de 18de e.; getransformeerd, o.m. aan lijsten en ornamenten.
- stond voorheen op het doksaal, thans op een gemetseld podium in het koor.
- het Pedaal is opgesteld in een nieuwe kast die achter het Hoofdwerk geplaatst werd.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant' XIX^ojg.(1970), p.13 in rubriek "orgelinhuldigingen"

- 24 oktober 1969 -

Orgelbouwer : Fa. B.Pels-D'Hondt, Herselt.

Systeem : mechanische sleepladen.

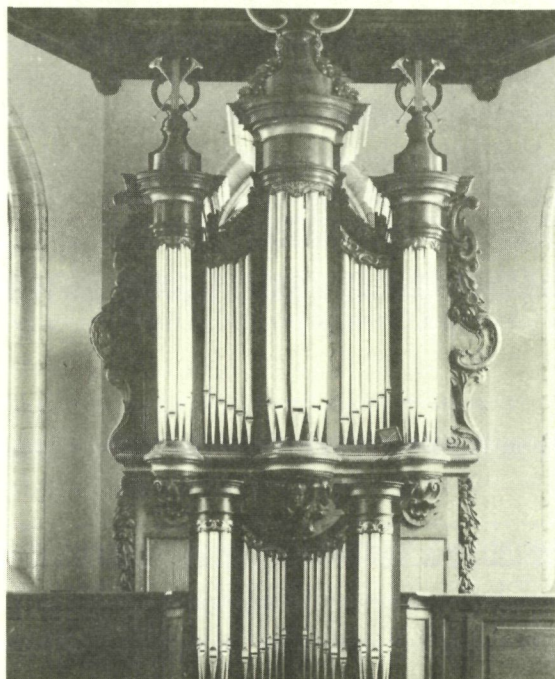
(volgt dispositie)

Gastorganist : S.Deriemaeker.

HUIDIGE TOESTAND

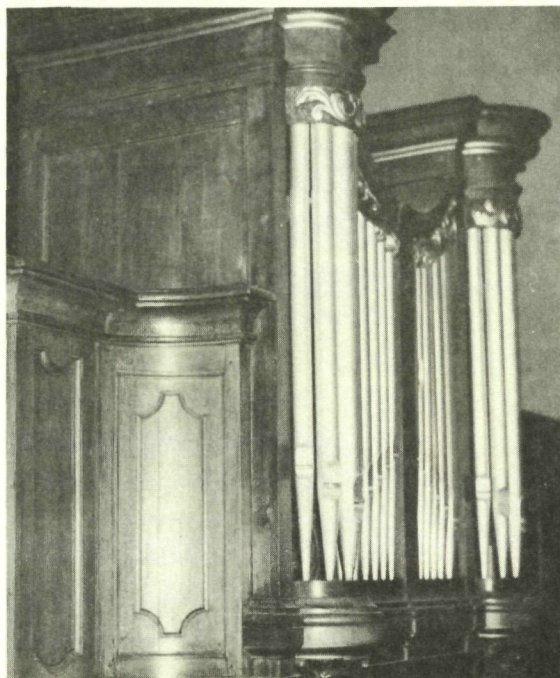
- normaal.

datum prospectie : december 1979

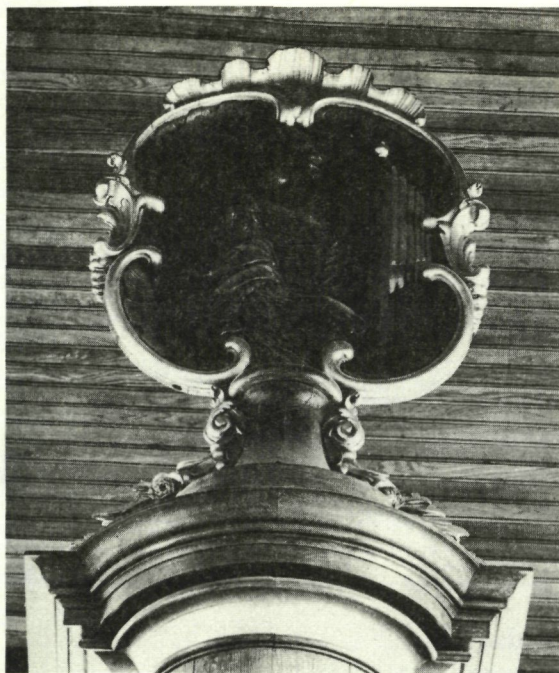

Hove, SINT-LAURENTIUS

Algemeen zicht
Copyright A.C.L.

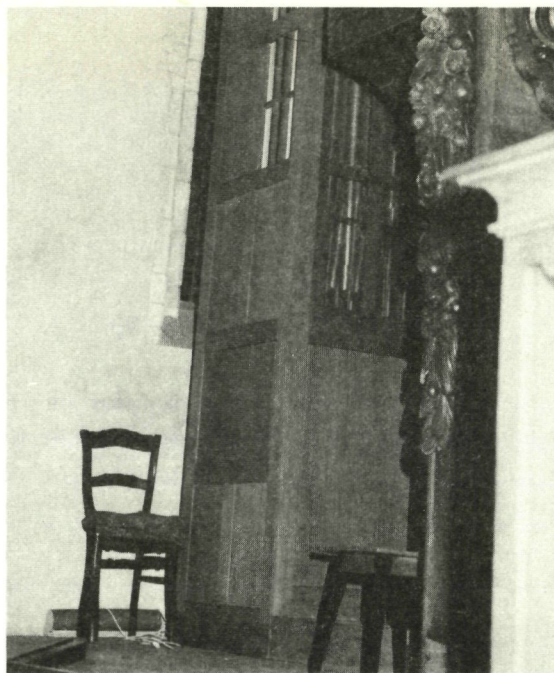

Rugpositief

HOVE, SINT-LAURENTIUS

Detail
Copyright A.C.L.

Recente aanbouw

Centrum KALMTHOUT

Gemeente KALMTHOUT

Parochiekerk O.L.VROUW

=====

Auteur huidig instrument : Fa. J.Stevens / Duffel.

Bouwjaar : 1969

Nota : Tijdens W.O.II werd de kerktoeren gedynamiteerd; het orgel dat zich toentertijd in de kerk bevond werd verwoest. Het betrof een instrument van H.Loret (1861), door Gebr. D'Hondt / Wolfsdonk naar de nieuwe kerk (1894) overgebracht.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Prestant 8	Wilgenpijp 8	Principaalbas 16
Gedekt 8	Roerfluit 8	Subbas 16
Prestant 4	Zingend principaal 4	Octaafbas 8
Koppelfluit 4	Gedekte fluit 4	Bas 8
Octaaf 2	Nasard 2 ² / ₃	Koraalbas 4
Mixtuur 4 s	Woudfluit 2	Ruispijp 2 s
Trompet 8	Terts 1 ³ / ₅	Fagot 16
	Cymbel 3 s	
	Dulciaan 16	
	Hobo-Schalmei 8	
	Tremulant	

druktoetsen : P - MF - F - T / af / V.C.

voetbediend : P + I, P + II, I + II, P + II 4

Zwelpedaal II

Deelbare combinaties P - I - II - Alg.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- electro-pneumatische traktuur.

- vrijstaande speeltafel naast het altaar.
- in de breedte uitgebouwde orgelkast, beganegronde in de zijbeuk opgesteld; eenvoudig meubel zonder enig blinderingswerk.

ARCHIVALIA

- 1) In een brief aan het kerkbestuur van de St-Jacobskerk te Antwerpen (zie in onderhavig boekdeel p. 167) schrijft Wwe. Geurts-Maris dat de firma Geurts recent volgende werken heeft uitgevoerd :

"

5. Het Orgel hersteld te Calmpthout. 2. Clavieren in 1882 "

- 2) Losse notities uit het kerkarchief van Kalmthout :

" Verslagboek v.d. Kerkraad.

Jan. 1896

- *devis* vragen voor het overbrengen van het orgel van de oude naar de nieuwe kerk.

5-4-96

- toewijzen v. orgeloverbrenging aan gebr. D'Hondt van Wolfsdonck voor 800 fr.

BIBLIOGRAFIE

- 1) E.G.J. Gregoir : "Historique", Anvers 1865.
p.140-141 : "LORET (Hyppolite), à Paris, frère du précédent, ci devant à Laeken lez-Bruxelles,
L'orgue de Calmpthout (Anvers), construit en 1861, qui contient 2 clav., 19 reg. avec pédale et crescendo, peut être également classé parmi les meilleurs instruments de ce facteur. Le cor anglais de cet orgue est remarquable et la flûte harmonique, viola di gamba, montre clarinette, voix céleste, font honneur à ce facteur distingué."
- 2) H.V. Couwenbergh : "L'orgue ancien et moderne", Lier, uitg. J. Van In, s.d. (=1887); zie p.86.
(Couwenbergh geeft samenvattend dezelfde gegevens als Gregoir.)
- 3) 'De Praestant' XIX° jg. (1969), p.13, rubriek "orgelinhuldigingen";
- 9 nov. 1969 -

Orgelbouwer : Fa. J.Stevens, Duffel.

(volgt dispositieopgave)

Gastorganisten : W.Uitdenhouwen & J.De Backer.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : mei 1979

Centrum KALMTHOUT

Wijk ACHTERBROEK (voorheen gemeente Wuustwezel)

Parochiekerk O.L.VROUW BEZOEKING & VAN BIJSTAND

=====

Auteur & bouwjaar instrument : (naamplaatje)

" Fa. B.Pels & Zoon "

Kerkorgels

Opus 350 Lier Anno 1955

Verbouwing : firma Aerts & Castrel / Duffel, 1973.

N.B.: Het vorig orgel, van J.Anneessens / Menen, werd vernield
tijdens W.O. II.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Groot orgel</u>	<u>Zwel orgel</u>	<u>Pedaal</u>
Bourdon 16	Diapason 8	Subbas 16
Prestant 8	Salicionaal 8	Oktaafbas 8
Roerfluit 8	Zweving 8	Gedektbas 8
Oktaaf 4	Gedekt 8	Koraalbas 4
Mixtuur 3-5 st	Open fluit 4	P + I
I + II	Woudfluit 2	P + II
I + II 16	Kleine kwint 1 $\frac{1}{3}$	
I + II 4	Sesquialtera 2 st	
	Trompet 8	
	II + II 16	
	II + II 4	
	Tremolo	

Combinaties : A.P. - O / P - MF - F - O / V.C.

Voetbediend : P+I, P+II, I+II / Zwellkast / D.C.P, D.C.I, D.C.II, Tutti.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- vrijstaande speeltafel, naast het altaarpodium.

- gedeeld orgel, open opstelling, thans in het hoogkoor (stond vóór de verbouwing op het doksaal).
- electro-pneumatische traktuur.

BIBLIOGRAFIE

a) Aangaande het vorig orgel :

"Orgels - Werken uitgevoerd door Jules Anneessens - Menen - 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen).

Achterbroek komt voor op 3 verschillende lijsten :

- "Nieuwe orgels" (vernield 1940)
- "Vernieuwde en herstelde orgels"
- "Electrische ventilatoren".

b) Aangaande het huidig orgel :

- 1) 'De Praestant' IV°jg.(1955), p.50 : rubriek "Orgelinhuldigingen"
- 13 febr. 1955 -

"Het orgel is gebouwd naar het electro-pneumatisch systeem met Pels' repetitieladen, door de Fa. B.Pels & Zoon, Lier.
(volgt dispositie-opgave, met bemerking "gedeeltelijk gecombineerd")

Gastorganist : J.Joris, Berchem."

- 2) 'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief', jg.1978, p.40 :
Werklijst van de orgelbouwersfirma Aerts & Castrel / Duffel :
"- 1973, verbouwing".

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.
-

datum prospektie : november 1979

Centrum KALMTHOUT

Gemeente KALMTHOUT (Wijk HEIDE)

Parochiekerk SINT-JOZEF

=====

Auteur instrument : Fa. J.Stevens / Duffel.

Bouwjaar : 1948

Rond 1931 werd door de plaatselijke organist en enkele medewerkers een voorlopig instrument gebouwd, dat mee teloorging toen de kerk tijdens W.O.II verwoest werd. Doch aldus kon men genieten van de fondsen voor oorlogsschade om een nieuw orgel te bouwen.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Bourdon 16	Open fluit 8	Principaalbas 16
Prestant 8	Wilgenpijp 8	Subbas 16
Gemshoorn 8	Zweving 8	Oktaafbas 8
Roerfluit 8	Zingend principaal 4	Bas 8
Oktaaf 4	-	Fluit 4
Blokfluit 4	Roerkwint 2 $\frac{2}{3}$	-
-	Woudfluit 2	Bombard 16
Hoog oktaaf 2	Terts 1 $\frac{3}{5}$	Trompet 8
Larigot 1 $\frac{1}{3}$	Cymbel 3 s	Klaroen 4
Mixtuur 3 s	Hobo 8	P + I
Cornet 5 s	Kromhoorn 8	P + II
Trompet 8	II + II 16	P + II 4
I + I 4	II 8' af	
I + II 16	II + II 4	
I + II	Tremolo	
I + II 4		

vaste combinaties : P - MF - F - T / O / Vr.C.

voetbediend : P + I, P + II, P + II 4, I + II / Zwellkast /

Deelb.Comb. Ped., Gr.Org., Reciet, Alg.;
Tongw. & Mixt. af / Alg.Tutti.

manuaalomvang : C-c""

pedaalomvang : C-g'

- elektro-pneumatische traktuur.
- vrijstaande speeltafel naast het altaar.
- pijpwerk in open opstelling, ook houten pijpen in het front;
opgesteld in het koor, achter het altaar.

ARCHIVALIA

- 1) Op de speeltafel zijn twee gedenkplaatjes aangebracht :

- a) *"Alleluia! Fer. V. oct. Paschae 1931*

Gh.v.Mons & E.v.d.Steen

Matrim. contrah. prim. novo in organo

Dominum Laudavit Car. Elst."

- b) *"Op dinsdag 26 oktober 1948 wijdde*

Z.Exc.Mgr.SUENENS Hulpbisschop van Mechelen

*dit orgel gebouwd door de firma J.Stevens van Duffel en
in aanwezigheid van*

*Z.Ex.De Heer Minister van Openbare Werken
de Heer Behogne"*

- 2) Werklijst der orgelbouwers Stevens te Duffel (afschrift ons
bezorgd door Dhr. G.Potvlieghe), vermeldt :

"1948 - Heide-Kapellenbos, H.Jozef, nieuw."

- 3) In een brief van 27 juli 1948 schrijft C.Stevens aan de pastoor
van Vorselaar (Kerkarchief Vorselaar) :

*"Volgens uw verlangen zend ik U hierbij de copij van het projekt dat destijds
door E. Heer Pastoor van Vorselaar werd aangenomen voor het plaatsen van de
ventilator. Tevens werd met E. Heer Pastoor overeengekomen dat de onkosten voor
het plaatsen van de voorlopige ventilator ongeveer 1000 Fr zouden belopen.
Daar we nu de ventilator van Kalmthout-Heide, waarmee we U hebben voortgeholpen,
nodig hebben om hem terug in het afgewerkte orgel te plaatsen,(etc.)"*

BIBLIOGRAFIE

'De Schalmei' III^ojg.(1948), p.147, op de berichtenbladzijde :
vermelding te "Heide-kapellenbos", nieuw orgel van firma Stevens.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : november 1979

Centrum KALMTHOUT

Gemeente KALMTHOUT (Wijk HEUVEL)

Parochiekerk H.HART

=====

Auteur instrument : H. Van de Loo & zoon / Leuven.

Bouwjaar : 1959

Herstelling : fa. Aerts & Castrel / Duffel, 1974.

Onderhoud : fa. Aerts & Castrel.

Op het orgel hangt een gedenkplaatje :

" Ingezegend door Z.E.H. Deken Verbist

Bespeeld door Hr. Renaat Veremans

31.5.1959

"

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Bourdon 16	Diapason 8	Sousbasse 16
Montre 8	Bourdon 8	Basse 8
Bourdon 8	Flûte 4	P + I
Prestant 4	Quinte 2 $\frac{2}{3}$	P + II
Doublette 2	Tierce 1 $\frac{3}{5}$	
I + II	Fagot 8	
I + II 4	Trémolo	
I + II 16		

- Zwelpedaal / - Tutti.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- electro-pneumatische traktuur.

- vrijstaande speeltafel voor het orgel, registertuimelaars.

- pijpwerk in open opstelling.

BIBLIOGRAFIE

'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief' jg.1978, p.41 :
Werklijst orgelbouwfirma Aerts & Castrel,
"1974, herstelling te Kalmthout-Heuvel".

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : juni 1979

Centrum KALMTHOUT

Gemeente NIEUWMOER

Parochiekerk O.L.VROUW

=====

Auteur instrument : (opschrift) " Maurice Delmotte "
 facteur d'orgues - Tournai
 Maison fondée en 1812
 Expositions internationales
 Gand 1913 - médaille d'or
 Bruxelles 1935 - médaille d'honneur

Bouwjaar : na 1945

(de kerktoren werd verwoest door oorlogsomstandigheden).

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Bourdon 16	Diapason 8	Subbas 16
Prestant 8	Gedekt 8	Bas 8
Roerfluit 8	Salicional 8	Fluit 4
Oktaaf 4	Zweving 8	
Mixtuur 3 r	Fluit 4	
	Nasard 2 ² / ₃	
	Woudfluit 2	
	Sesquialter 2	
	Trompet 8	

vaste combinaties : P - MF - F - T - Opl.

voetbediend : Ped + I, Ped + II, zwelkast rec., I + II.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- integraal nieuw instrument.
 - vrijstaande speeltafel, register-labels.
 - geen eigenlijke kast, alleen een voet met daarop pijpwerk in open opstelling.
-

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : juni 1979

In bijlage : Bibliografie aangaande voormalige orgels.

Bijlage - Nieuwmoer, O.L.Vrouwkerk.

Het oude orgel uit de hoofdkerk van Lier (J.Boemans, 1627) heeft een tijdlang (1861-1929) in de kerk te Nieuwmoer gestaan.

Volgende bibliografische gegevens verwijzen daarnaar :

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.

p.80 : *"..... Cet instrument dont un joli buffet ornait la belle église de Lierre, a été vendu à la fabrique de l'église de Nieuwmoer (Anvers) qui l'a fait renouveler. Il y avait de bons registres de fonds à cet orgue, qui depuis cinquante ans avait subi plusieurs réparations. Depuis lors il a été restauré par J.Kerkhof, et a maintenant 20 registres avec pédale séparée, et peut être classé parmi les bons orgues de la province d'Anvers."*

p.124 : *"KERKHOFF (J.), à Laeken (Bruxelles), et qui a restauré l'orgue de Nieuwmoer, qui se trouvait à la grande église de Lierre."*

- 2) Provincie Antwerpen - Provinciaal bestuur der Monumenten,
Inventaris der kunstvoorwerpen bewaard in de openbare gebouwen.
Antwerpen, Drukk. H.Kennes, Korte Gasthuisstraat 19; 1914.

p.1056 :

Lier, St Gommarus.

"Het orgel, dat eertijds in den zuiderkruisbeuk boven den ingang van den kooromgang geplaatst was, werd in 1861 aan de kerk van Nieuw-Moer verkocht en door een nieuw vervangen, geplaatst tegen het hoogzaal van het koor. De kast dagteekende van 1618 en droeg aan den voorkant een schoon houten beeld van eene zittende H^e Cecilia."

(vermelding in Bibliografie :)

P.Dorson "Herstelling van het orgel van St-Gommaruskerk" (Lyrana 1910).

Nieuwmoer, O.L.Vrouw.

"Het orgel is merkwaardig; het werd in 1861 van de St.Gommaruskerk te Lier gekocht, waar het boven den ingang van den kooromgang in den zuidelijken kruisbeuk geplaatst was. Dit orgel dagteekent van 1628, volgens het jaartal dat midden op de kast staat te lezen. Deze houten kast is uit twee deelen samengesteld. Het achterdeel is zeer hoog en bestaat uit drie bogen, dragende in het midden een torentje en aan de zijkanten voetstukken op de hoeken. Corinthische zuiltjes, uitgesneden wrongen, gebeeldhouwde engelenkoppen en

verscheidene versieringsmotieven, fijn uitgewerkt, zijn over gansch het meubel verspreid; op de bekroning staan musiceerende engelen. Het voorste deel, dat de kleine pijpen bevat, dient als afsluiting van het hoogzaal. De uitspringende leuning, met drie vakken, is met lief gebeeldhouwde schijnbogen versierd. In het midden ziet men een kostbaar zittend beeld van de H.Cecilia aan wier zijde musiceerende engelen werden geplaatst. Hierachter bemerkt men eene groote trofee van muziektuigen. De orgelkast is ongetwijfeld door hare samenstelling en hare kunstvolle uitvoering een der beste beeldhouwstukken in dezen aard, die ergens in de kerken der provincie Antwerpen te vinden zijn."

tegenover p.1156 :

- a. een foto van het orgel met doksaal te Nieuwmoer
(echter zonder pijpwerk).
- b. detailfoto; voet van de Hoofdwerkkast.

- 3) F.Van der Mueren : "Het Orgel in de Nederlanden", Brussel-Amsterdam, 1931.

p.70 : "...; het orgel van St.Gommarus te Lier (heden te Nieuwmoer)"

p.132 : "Het oudste uit dien tijd, dat wij in die streek hebben kunnen aantreffen, is dit te Nieuwmoer bij Esschen. Deze kas dagteekent van 1628 en is herkomstig uit de St.Gommaruskerk te Lier. (Zie schilderij van Genison in het museum van St.Niklaas-Waas; nr 49.)"

fig.47 bis : afbeelding van de orgelkast te Nieuwmoer, zonder inhoud;
(het doksaalplatform is heden nog hetzelfde als op deze foto).

- 4) G.Potvlieghe : "Werklijst der orgelbouwers Kerkhoff", in 'De Praestant' XII°jg.(1963), p.7.
vermelding "Nieuwmoer".

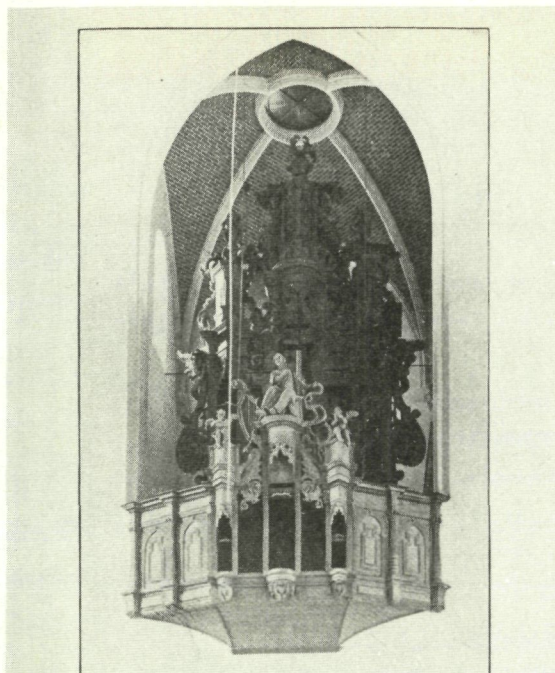
- 5) F.Peeters & M.Vente : "De Orgelkunst in de Nederlanden", Antwerpen 1971.

p.14 : afbeelding van de lege orgelkast zoals ze zich thans te Lier bevindt.

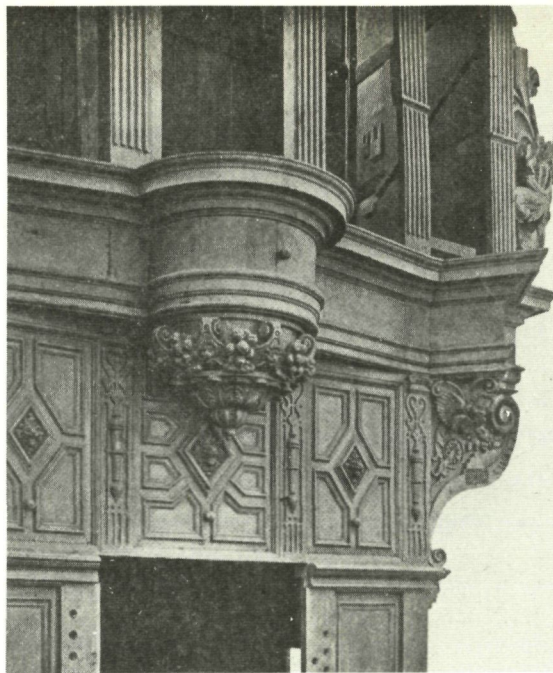
p.120 : foto + p.121 : een reproductie van het schilderij van J.V.Génisson "Sint-Gommaruskerk te Lier, 1850" met commentaar "... Het orgel hangt hier in het Zuidtransept, dus vóór het aan de kerk van Nieuwmoer werd verkocht (1861)."

Werklijst der orgelbouwfirma Stevens / Duffel
(afschrift ons bezorgd door Dhr. G.Potvlieghe)
vermelding "Nieuwmoer, 1933".

Waarschijnlijk gaat het om een nieuw orgel, dat dan weer vernield
werd in W.O. II.

KALMTHOUT (NIEUWMOER), O.L.VROUW

Voormalige toestand (1865-1928)

Centrum KAPELLEN

Gemeente KAPELLEN

Parochiekerk SINT-JACOBUS DE MEERDERE

=====

Voorgeschiedenis : In 1763 werd een eerste orgel gemaakt door Louis Delhayne uit Antwerpen. In 1820 werden nog reparaties aan dit instrument gedaan door orgelmaker Verbeeck, en in 1837 werd het verkocht aan de kerk van het naburige Ossendrecht (NL).

Auteur oorspronkelijk instrument : Fr.Loret / St-Niklaas, 1837.

Transformaties : - P.Stevens-Vermeersch / Duffel, 1888.

- fa. J.Stevens / Duffel, 1960.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Prestant 8	Salicional 8	Subbas 16
Gemshoorn 8	Voix céleste 8	Octaafbas 8
Bourdon 8	Gedekt 8	Gedektbas 8
Prestant 4	Zing.principaal 4	Prestantbas 4
Fluit 4	Fluit 4	Fluit 4
Nasard 2 ² / ₃	Nachthoorn 2	P + I
Zwegel 2	Sesquialter 2 s	P + II
Mixtuur 3 s	Cymbel 3 s	P + II 4
Trompet 8	Hobo 8	
Klaroen 4	Tremulant	
I + II 16		
I + II		
I + II 4		

kombinaties : A.P. / T / O / V.C. / V.C.

voetbediend : P + I, P + II, P + II 4, I + II / Zwellkast.

Mixt.en tongw. af I

Mixt.en tongw. af II

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk

+ front : nieuw; open opstelling.

+ binnenpijpwerk :

Hoofdwerk

Prestant 8 : nieuw.

Gemshoorn 8 : nieuw.

Bourdon 8 : oud (Loret), behalve het laagste oktaaf.

Prestant 4 : vermoedelijk Loret; spits ingedrukte labia.

Fluit 4 : oud; het laagste oktaaf is gedekt, verder roergedekten,
en de 24 kleinste zijn open fluiten.

Nasard 2 ²/₃ : oud, doch niet helemaal homogeen; oorspronkelijk roer-
gedekten (bourdon ?) waarvan de roeren verwijderd en dichtgemaakt
zijn; de kleinste zijn open.

Zwegel 2 : vermoedelijk van Loret.

Mixtuur : nieuw.

Trompet 8 : vermoedelijk Loret; noot-vormige koppen; lepels met een
schuin plaatje aan de voorkant; in de bas zijn de stevels
vernieuwd (zink).

Klaroen 4 : de baspijpen zijn oud, bekers met blikken onderstukken;
de diskant lijkt jonger te zijn.

Reciet

- integraal nieuw.

Pedaal

- gekombineerd en unit-systeem.

- de prestant 8-4 bevat o.m. oude frontpijpen; verder is er nog
zinken pijpwerk met opgeworpen labia (vermoedelijk Loret).

- de fluit 4 bevat oud pijpwerk (herkomst niet te bepalen).

Windladen

- hoofdwerk : lade van P.Stevens; eiken raamwerk met cancellen
in pich-pine.

- reciet en pedaal : nieuw.

Traktuur & klaviatuur

- electro-pneumatisch systeem.
 - vrijstaande speeltafel vóór het orgel; registertuimelaars.
-

ORGELKAST

Er is geen eigenlijke kast, enkel een basismeubel met daarop het pijpwerk in open opstelling.

BIBLIOGRAFIE

Goetschalckx P.J., pastoor van Donk : "Kerkelijke geschiedenis van Eekeren, bevattend de geschiedenis der parochiën van Eekeren, Hoevenen, Kapellen,"; drukk. St-Antonius, Eekeren-Donk, s.d. (= ca.1913).
over Kapellen :

p.357 : *"Zijn eerste werk in de kerk was de vergrooting van het hoogzaal. Die vergrooting had plaats in 1762, kostte van werklloon, hout en andere benoedigdheden 979 gulden, 9 stuivers en 2 oorden en werd uitgevoerd door Franciscus Somers, schrijnwerker te Antwerpen. Het jaar daarna bestelde hij een orgel, het eerste welk zich ooit in de kerk van Kapellen bevond. Het werd gemaakt door Louis del Haye, orgelmaker te Antwerpen en 775 gulden courant betaald.*

"De ondergeschreven, geleverd ende gestelt hebbende een orghel in de parochiekercke van Capellen in den Hoogerschoodt voor de somme van sevenhondert ende vyff ende seventich guldens courant gelt, bekent ontvangen te hebben de somme van dry hondert guldens, den restant sullende betaelt worden binnen den tyd van de vier naest volgende jaeren, alle jaeren een vierde paert.

Actum in Capellen den 15 Juny 1763.

Louis del Haye."

Kerkarchief van Kapellen."

p.365 : *"Zoo meldt, onder anderen, de rekening van 1820 dat hij in dat jaar het orgel deed "repareren en stellen", hetgeen hem 185 gulden en 4 stuivers kostte en eene andere dat hij in 1827 eene nieuwe godslamp kocht.*

"Betaeld aen Sieur Verbeeck, orgelmaecker voor het repareren en stellen der orgel,

160 - 0

+ 25 - 4"

(Kerkrek. van 1820)"

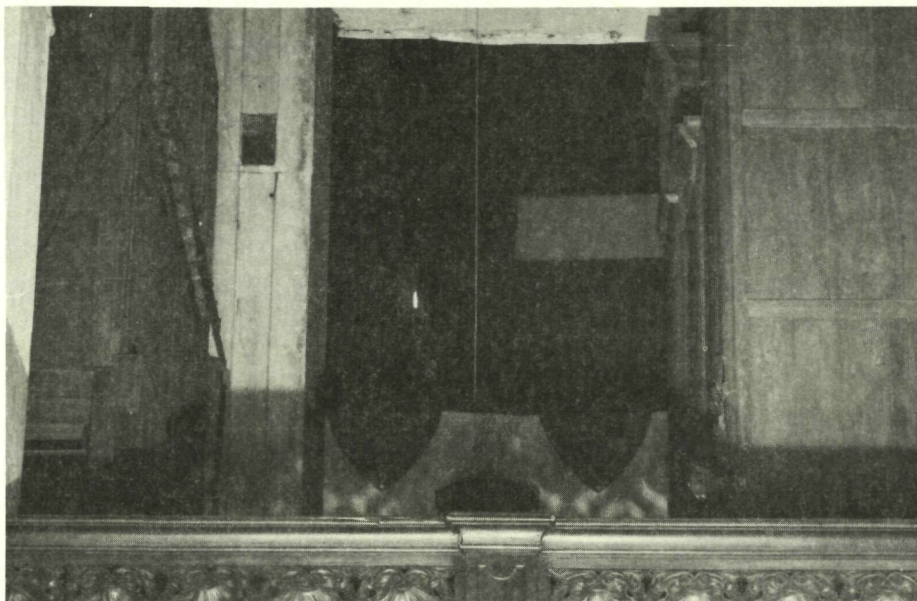
p.368 : *"Het jaar daarna, in 1837, werd het hoogzaal versierd met een nieuw schoon en groot orgel, dat gemaakt werd door den orgelmaker F.Loret van S.Niklaas en 2500 gulden kostte. Het oude werd verkocht aan de kerk van Ossendrecht, in Holland."*

p.375 : *"Het jaar daarop (=1888) werd het orgel vergroot door P.Stevens-Vermeersch van Duffel, voor de som van 3.900 gulden."*

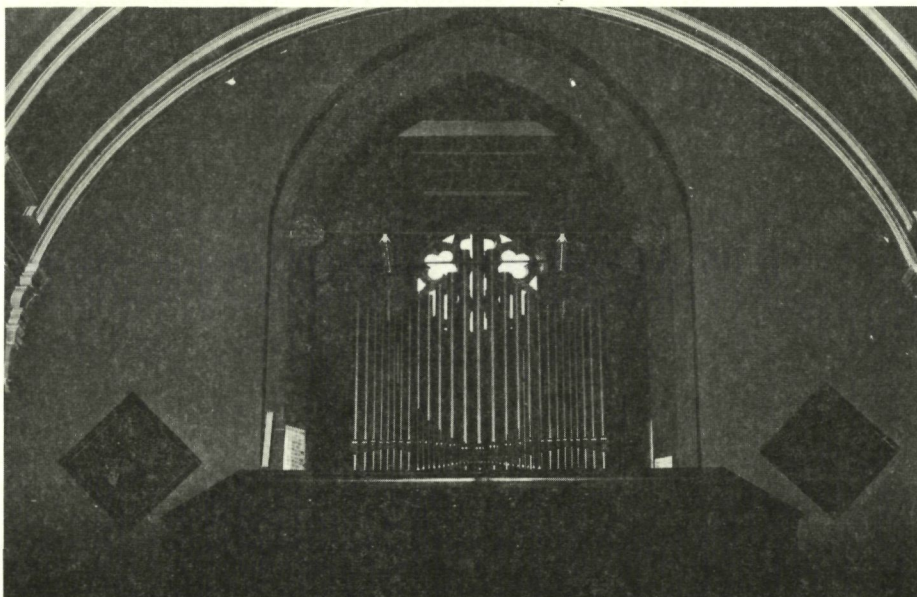
HUDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : december 1979

KAPELLEN, SINT-JACOBUS

KAPELLEN, SINT-JACOBUS

Huidige toestand

Centrum KAPELLEN

Gemeente PUTTE-ERTBRAND

Parochiekerk SINT-DIONYSIUS

=====

Voorgeschiedenis :

De eerste kerk, die gebouwd werd na de afsplitsing van Belgisch Putte van Nederlands Putte, brandde af in 1894. In 1900 werd een nieuwe kerk gebouwd waarin een orgel kwam van J.Stevens / Duffel, 1907.

Kerk en orgel werden verwoest en werden wederopgebouwd. Tijdens en na W.O. II speelde zich hetzelfde scenario af. De nieuwe kerk kwam er in 1946-47 en weerom mocht firma Stevens aan de heropbouw van het orgel beginnen.

Auteur huidig instrument : fa. J.Stevens / Duffel.

Bouwjaar : 1952

Onderhoud : fa. Aerts & Castrel / Duffel.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Bourdon 16	Harm. fluit 8	Conterbas 16
Prestant 8	Bourdon 8	Subbas 16
Gedekt 8	Dulciana 8	Octaafbas 8
Fluit 4	Zweving 8	Bas 8
Octaaf 2	Zwegel 4	Koraalbas 4
Vulwerk 3 s	Kwint 2 ² / ₃	Ruispijp 3 s
Trompet 8	Woudfluit 2	
Klaroen 4	Terts 1 ³ / ₅	
	Cymbel 3 s	
	Basson 8	

voetbediend : P + I, P + II, I + II / Zweltrede / Forte - Tutti / Tremolo

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- pijpwerk in open opstelling, gedeeld in twee helften.
 - vrijstaande speeltafel in het midden.
 - electro-pneumatische traktuur.
-

ARCHIVALIA

Op de werklijst van de orgelbouwers Stevens / Duffel worden orgels vermeld voor Putte, in 1907 en in 1952. (Afschrift van deze lijst ons bezorgd door Dhr. G.Potvlieghe.)

BIBLIOGRAFIE

- 1) Goetschalckx P.J., pastoor van Donk : "Kerkelijke geschiedenis van Eekeren, bevattend de geschiedenis der parochiën van Eekeren, Hoevenen, Kapellen, Brasschaat, Ertbrant,", Drukk. St-Antonius, Eekeren-Donk, s.d. (1913?).
p.423 : *"Dit laatste jaar (=1905) werd ook een schoon en kostelijk orgel geplaatst, gemaakt door P.Stevens van Duffel en 15.000 frank kostend."*
 - 2) 'De Praestant' II^ojg.(1953), p.15 : rubriek "Orgelinhuldigingen"
- zondag 23 nov. 1952 -
Orgelbouwer : Jos Stevens, Duffel.
Organisten : Z.E.H.Kan. Edg.De Laet
 A.Van Bouwel, organist-titularis.
Systeem : electro-pneumatisch.
(+ opgave van dispositie).
-

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.
-

datum prospektie : december 1979

Centrum KONTICH

Gemeente KONTICH

Parochiekerk SINT-MARTINUS

Beknopte historiek :

Het orgel, in origine een werk van J.B. Feugere, werd aangekocht van het gesupprimeerde Brigittijnenklooster te Hoboken, waar het amper enkele jaren tevoren geplaatst was. De overplaatsing naar Kontich gebeurde in 1784, door de bouwer Feugere zelf.

In 1804 en 1808-9 werden herstellingswerken uitgevoerd.

In 1822 voert Th. Smet / Duffel een aantal reparaties uit.

Volgens Gregoir (cfr. § Bibliografie) werd het orgel in 1840 totaal vernieuwd door Th. Smet & H. Vermeersch uit Duffel. Van het orgel van Feugere bleef slechts de huidige Hoofdwerkkast over, die bovendien door Th. Smet aan zijn gebruikelijke faktuur werd aangepast.

In 1853 vernieuwde H. Vermeersch het Rugpositief.

In de loop van de laatste eeuw vonden nog kleine wijzigingen plaats. Kort geleden werden nog drie pedaalregisters (unit) toegevoegd, alsook een tweetal stemmen gewijzigd op het Rugwerk (naar uitvoering te oordelen vermoedelijk door de fa. Pels / Herselt).

INSTRUMENTDispositie

<u>R.W.</u>	<u>H.W.</u>	<u>H.W.</u>	<u>R.W.</u>
	Cornet 5 tuy.	Montre 8	
Bourdon 8 (bas)	Bourdon 16	Dulciana 8	
Flûte 4	Bourdon 8	Prestant 4	Prestant
Flageolet 2	Flûte 4	Flûte trav. 8 sup	Bourdon 8 sup
Kwint 1 ¹ / ₃	Nasart 3	Doublette 2	Monter 8 sup
Basson 8 bas	Trompette 8 bas	Fourniture 3 tuy.	Gambe 8 sup
X (vastgezet)	Clairon 4 bas	Trompette 8 sup	Cimbel 3 stem
X (knop weg)	Bombarde 16 bas	Bombarde 16 sup	Hautbois 8 sup
	II + I	P + II	X (vastgezet)
	Tremulant		

+ 3 afzonderlijke elektrische
schakelaartjes voor Ped.-Subbas 16-8-4.

H.W. = bovenklavier

R.W. = onderklavier

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f' (niet origineel)

Pijpwerk

- in al het pijpwerk zijn stemsleuven getrokken, de toon is opgehoogd tot de thans geldende toonhoogte.

Hoofdwerk

+ front : pijpwerk van Th.Smet; in een van de tussenvelden staat een nieuwe zinken pijp.

+ binnenpijpwerk :

Cornet 5 r : Smet; 8'-koor gedekt, de andere koren als wijde open fluit; 2'- en 1 ³/₅'-koor zijn verdwenen.

Montre 8 : de baspijpen in het front, de 32 overige op de windlade.

Dulciana 8 : enkel diskant; volledig in eik; voorzien van een metalen stemlap.

Bourdon 16 : 2 basoktaven in eik, terzijde geplaatst; verder 31 metalen gedekten (met verschuifbare hoeden), op de lade.

Prestant 4 : de bas in het front, de 45 kleinste op de lade.

Bourdon 8 : groot oktaaf in eik, verder 43 metalen gedekten met verschuifbare hoeden, op de lade.

Flûte traversière 8 sup : conisch open pijpwerk, tamelijk enge mensuur (de boven- \emptyset = 1/2 van de \emptyset aan de kern).

Flûte 4 : de 19 grootste gedekt met verschuifbare hoeden, de overige roergedekt in flesvorm, tamelijk korte roeren.

Doublette 2 : volledig op de lade.

Nasard 3 : 17 gedekten met verschuifbare hoeden, de overige zijn conisch open (\emptyset boven = 1/3 \emptyset aan kern).

Fourniture : in origine 4-korig bezet, vanaf g' is er 1 koor verdwenen.

Trompet 8 B + D : nogal wijde mensuur; in de bas bekers met blikken onderstukken, verder bekers met hoger tingehalte.

Clairon 4 bas : engere mensuur dan de Trompet.

Bombarde 16 B + D : de 11 grootste hebben eiken stevels (kist-vorm), de koppen zijn in perenhout; metalen bekers, bij de grootste met blikken onderstukken; het blik, eertijds vertind, is thans omwonden met linnen en met aluminiumbronsverf bestreken.

Rugwerk

+ front : sprekend pijpwerk, behalve in de middentoren.

+ binnenpijpwerk :

Prestant 4 : de baspijpen in het front, de 37 overige op de windlade.

Bourdon 8 B + D : 13 eiken baspijpen, 43 metalen gedekten met verschuifbare hoeden.

Montre 8 sup. : 26 pijpen op de lade; zeer wijde mensuur.

Gambe 8 sup. : Vermeersch, 31 pijpen; voorzien van kleine zijbaardjes.

Flûte 4 : de 19 grootste zijn gedekt met verschuifbare hoeden, de 37 overige zijn roergedekt in flesvorm, korte roeren.

Flageolet 2 : de 7 grootste zijn gedekt met verschuifbare hoeden, met roeren; verder 35 roergedekten in flesvorm (de roeren werden ingekort); de 14 kleinste zijn conisch (\emptyset boven = $1/3 \emptyset$ aan de kern).

Kwint 1 $1/3$: } nieuw pijpwerk, met stemringen (vermoedelijk fa. Pels);
Cimbel 3 st : } pijpstokken en roosters voor deze twee stemmen zijn gewijzigd.

Basson 8 B & Hautbois 8 D : in de bas met heel enge trechtervormige bekers met blikken onderstukken; in de diskant bekers met hoger tingehalte, bovenaan een beetje naar binnen gerond en van een dekseltje voorzien; de 2 kleinste pijpen (1 labiaal + 1 linguaal) zijn niet origineel.

Pedaal

- in origine slechts een aan het H.W. aangehangen pedaal, en hoogstens met tessituur C-c'.
- thans een serie pijpen in unit (16-8-4), op een nieuwe lade opgesteld achter de H.W.-kast, electro-pneumatische bediening; recent werk (fa. Pels ?).

Windladen

H.W.

- gedeelde lade.

- gespijkerde pijpstokken.
- de ventielkast ligt achteraan; ingelijmde eiken ventielen; de lederpulpeten zijn versleten; geen inscripties (meer).

R.W.

- rechtopstaande ventielkast, met voorstellen aan de bovenkant.
- ingelijmde ventielen.
- het is niet onmogelijk dat er in het midden van de ventielkast een inscriptie aanwezig was; thans is het windkanaal verlegd naar het midden van de ventielkast en is daar een toegang uitgezaagd.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospectzijde van het H.W.
- de klavieren zijn (vermoedelijk) van Vermeersch.
- in origine was er geen zelfstandig pedaal, enkel een aangehangen, waarvan de omvang hoogstens 2 oktaven bedroeg.

Traktuur

- + toetstraktuur : eiken wellen met metalen armpjes, grenen abstrakten; nagenoeg volledig origineel.
- + registertraktuur : voor het H.W. houten registerwalsen met ijzeren armen, op schuine banken opgesteld; voor het R.W. smeedijzeren walsen; origineel.

Windvoorziening

- gedeeltelijk originele windkanalen.
- nieuwe rechtopstaande blaasbalg, onder veerdruk.

ORGELKAST

- Het H.W.-meubel is in wezen een oudere 8'-kast (van Feugere) die door Smet & Vermeersch omgebogen werd naar hun gebruikelijke sobere laat-klassieke bouwwijze (de voet werd verbreed, uitgediept enz.); de vleugelstukken en consoles bevatten nog beeldhouwwerk dat afkomstig is van het orgel uit ca.1780.
 - onder de huidige registergaten zitten aan elke kant nog 5 grote gaten (enkel nog binnenin de kast zichtbaar), afkomstig van het vroegere orgel.
-

- aan de rugzijde is de orgelkast enigzins beschadigd door de uitbreidingen.
 - ten behoeve van een pedaal met grotere tessituur zijn de stijlen naast de klaviatuur deerlijk verzaagd.
 - het 4'-R.P. is vermoedelijk bij een latere vergroting van het doksaal naar voren verschoven (zodat het nu wel + 3 m van het H.W. afstaat).
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval, nagenoeg onbespeelbaar.

meubel : begin van verval.

onderhoud : blijkbaar geen meer.

datum prospektie : augustus 1976

In bijlage : Archivalia

Bibliografie.

Bijlagen - Kontich, St-Martinuskerk.

ARCHIVALIA

Z.E.H.Deken van Kontich bezorgde ons fotocopieën van een aantal bladzijden uit het Gemeente- en Kerkarchief :

1) Gemeentearchief Kontich, nr.127, fol.113 v°

*"Op de vergaederinge van den heere pastor van Contigh Tuytgans, soo den heere van Contigh ende den heer drossaerd (?) Schepenen ende borgemeesters van Contigh als provisoors van de kercke van contigh wort gecommiteer den heere pastor Tuytgans om den orgel van de paters van hoboeken ofte eenigh ander voor de kercke van Contigh ende ten coste der selve te coopen den selven belastende de noodige devoiren daer toe te doen met de experten ende de intreste van de kercke gaede te slaen
actum in collegio desen 23 9bris 1784 "*

(volgen 12 handtekeningen).

2) id. , fol.114 r°

"Op heden den 22. December 1784 syn gecompareert den Eerweerdigen Heere Pastor Tuytgans benefens Cornelis van Regemortel kerckmeester ter eenre ende Joannes Baptista Feugere ter andere seyde, welcke verclaeren met advoy van den heere van Contigh, Drossaerd ende Schepenen van Contigh, geaccordeert te syn over het stellen van 't orgel van hoboken in de kercke van Contigh, te weten dat den heere Pastor uyt de penningen van de kercke aen hem Feugere sal geven ende betaelen de somme van dry honderd viertig guldens courant gelt,

Dat den selven feugere daer vore sal moeten stellen van het orgel soo als het selve tot hoboken is gestelt ende het voorts (inlas : alles moet doen het gene) behoort om het selve behoorelyck te doen spelen ende leveren daer toe alle het gene noodig is, behoudenslyck het werck van den timmerman, smit ende de costen van het transport.

Dat den selven Feugere insgelyck sal moeten aenwijzen aen den timmerman om het orgel behoorelyck af te breken.

Dat hy het selve orgel in de kercke sal moeten stellen als den timmer gereet is en de proviseurs het selve sullen ordonneren sonder van het werck te mogen scheyden op pene dat hem voor jderen dag sal worden afgecort thien guldens.

Dat er maer van de voors° somme en sal betaelt worden dry hondert guldens courant eene maend naer dat het orgel gestelt sal syn ende by experte goetgekeurt sal syn,

Ende decreterende veertig Guldens courant een jaer daer naer, alsoo hij feugere
het selve een jaer sal moeten goethouden ten synen coste
actum dato als vooren

J.B. Feugere F. (?) Tuytgans Pastor
(+ 11 andere handtekeningen)

2) Kerkarchief - Rekeningboek.

- "Item betaelt aen joannes judocus Boisacq voor geleverd een nieuw stuck tenne
met eenen rolle tijch loodt voor de nieuwe pijpen in den orgel,
als luydt de specif. en quitt^e 20 - 15 $\frac{1}{2}$ "
- "Item betaelt aen J: B: Feuger orgelmaecker de somme van twee en veertig guldens
in voldoeninghe van de reparatie ende stellen van de nieuwe peijpen in den orgel
als luyt de specif. ende quittantie Dico 42 - 0 "
- "Item betaelt aen selven Feugers orgelmaecker de somme drij guldens thien stuijvers
op cortinge van de jaerlijcxsche gagie van veerthien guldens s'jaers mits alle drij
maenden den orgel komen stellen, ende daer en boven de noodige reparatie daer aen
sijnde ten synen laste moet nemen,
als luyt de voors. quittantie Dico 3 - 10 "

3) Kerkarchief - gezegelede leningsakte.

"Wij Joannes Norbertus Dobbeleer ende Anthoni van Camp schepenen van Contigh doen
weten dat voor ons gecompareert sijn den Eerweerdigen Heere Tuytgans Pastor alhier
benevens Cornelis van Regemorter kerckmeester van Contigh welcke met advoije van
Drossaert ende schepenen voornoemt bekende ende verclaerde tot het betaelen van
het orgel voor de kercke van Contigh opgelicht ende ontfangen te hebben van Joannes
van Put ende Joanna van der Aa de somme van Duysent ende vijftigh guldens courant
ende van Peeter Naulaert ende Anna Marie De laet de somme van hondert vyftigh
guldens courant maeckende saemen de somme van twelf hondert guldens courant waer
voren sy comparanten uyt de penningen van de kercke geloofde jaerlijcx den jntrest
te sullen betaelen ten advenante van dry per cent vry geldt s'jaers jngaende op dato
deser ende daer vooren te verbinden het orgele alle de goederen ende innecomen van
de gemelde kercke stellende de selve op heerelycke ende parate executie
Constituerende sy comparanten voorts N. ende alle thoonders deser om hun ende hunne
opvolgers in fonctie tot het volbrengen.
Dier te doen ende te laeten condemneren met costen alomme daer het de gemelde
geldtschieteren believe sal.

In teecken der waerhydt hebben wy schepenen voornoemt dese letteren door onsen secretaris laeten enregistreren, depecheren besegelen ende onderteecken den desen 27^{en} Xber 1784

Francis Mens secr 1784 "

(in de marge van de eerste bladzijde :)

"Op 9 mey 1785 transporteert van put aen joannes Rumoldus boel vyfhondert vyftigh gulden dus resteert aen van put maer vyf hondert gulden"

(onderaan het dokument bijgeschreven :)

"Ontfangen by ons ondergeschreve uyt handen van Peeter De Cort Kerkmeester de somme van vyfhonderd ~~gulden~~ ses guldens vyf stuyvers courant in voldoeninge en afquyttinge van ons aendeel in de vorenstaende obligatie met de verschene jntresten a rato van tyde.

Actum Contig 11. juny 1786. Dico f 506 : 5

handmerk + van Joannes van Put verclaert niet te connen schrijven

handmerk + van Joannes Embregts verclaert ut ante

J.B.Verbeeck "

BIBLIOGRAFIE

a) Aangaande de geschiedenis vòór 1784 :

- 1) J.-B.Stockmans : "Geschiedenis der gemeente Mortsel, met aanhangsels Edeghem, Hove, Bouchout, Borsbeeck, Contich", Antwerpen, 1882.
Zie p.259 en p.429.
 - 2) P.J.Goetschalckx : "De geschiedenis van Contich", in 'Bijdragen tot de geschiedenis' 14°jg., nieuwe reeks dl.I, 5° afl.; 1923.
Zie p.343, 345 en 366.
 - 3) R.Van Passen : "Geschiedenis van Kontich", uitg. gemeentebestuur, 1964.
Zie p.198, 266, 280, 305-306.
 - 4) T.J.Gerits over "H.Goldfuss" in 'De Praestant' XXI°jg.(1972), p.36 : de werkljst van Goldfuss vermeldt "1652-53 - Kontich, nieuw orgel."
-

b) Betreffende het huidig orgel :

1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.

p.169 : "SMET-VAN TIENEN (Théodore), à Duffel

*Orgues placées en société avec M. H.Vermeersch :**1840, un orgue à Anvers (chapelle St-Nicolas), Wingh, St-Goris, Contich; ..."*

p.207 : "VERMEERSCH (Henri), à Duffel, s'associa à M. Th.Smed en 1839.

*Voici les orgues de M. Vermeersch, construits depuis 1853, année qu'il**succéda à M. Smed :; Contich, un nouveau positif;"*

2) P.-D.Kuyl, Pr.: "Hoboken en zijn wonderdadig kruisbeeld, alsmede eene beschrijving van het voormalig klooster der P.P.Birgittijnen", Antwerpen, Drukk. J.-E.Buschmann, 1866.

p.197 : (over het Brigittijnenklooster, opgericht in 1657,

afgeschaft door Jozef II en afgebroken in 1784)

*"Het doxaal aan den westerkant der kerk bevatte een schoon orgel aan het klooster geschonken door eenige geestelijke dochters, naar alle waarschijnlijkheid, de jufvrouwen Moretus, welker grafopschriften wij op blz.101 hebben medegedeeld. Na de opheffing des kloosters werd dit speeltuig het eigendom der kerk van Contich."**voetnoot "... Een nieuw groot orgel, vereerd van eenige geestelyke dochters, die alhier hun hof hadden ... De orgel is naer Contich getransporteert. (Handboek van koster M.Scheurweghs)."*

3) Provinciaal Comiteit van Monumenten / Inventaris der Kunstvoorwerpen in de openbare gestichten bewaard; Antwerpen, Drukk. H.Kennes, Zoon, Korte Gasthuisstraat, 19 / 3° fascicule, 1909.

p.218 : "Het houtwerk der orgel is versierd met gebeeldhouwde onderwerpen

*verbeeldende tropeën van muziekinstrumenten, die waarschijnlijk tot het begin der XVIII° eeuw behoren.**Dit orgel komt van het oude Brigittinnenklooster te Hoboken voort."*

4) P.J.Goetschalckx : "De geschiedenis van Contich", in 'Bijdragen tot de Geschiedenis', 14°jg., nieuwe reeks dl.I, 5° afl.; 1923.

p.380 : "Wij danken haar (=de omwentelingen) zelfs twee schoone sieraden

in de kerk, te weten het orgel en de groep der H.Familie, beide voorkomstig uit het klooster der Brigitanessen te Hoboken, door keizer Joseph II afgeschaft."

- 5) R. Van Passen : "Geschiedenis van Kontich", uitg. Gemeentebestuur, 1964.
- p. 410 : "Toen, zoals gezegd, in 1784 het klooster der Brigittijnen werd opgeheven, waren onze pastoor en kerkfabriek er dadelijk bij om er enige voor onze kerk geschikte voorwerpen op te kopen. De te Kontich mislezende paters zullen bij dit alles wel bemiddeld hebben. Benevens zes koperen blakers kwam het prachtige H.-Familiebeeld en het Brigittijnerorgel bij die gelegenheid naar Kontich."
- p. 410-411 : "Het orgel dat zich tot op de huidige dag achteraan in onze kerk bevindt (afb. 48), was aan het klooster der Brigittijnen geschonken door enige "geestelijke dochters", waaronder de juffrouwen Moretus. Op 23 november 1784 werd pastoor Tuytgans door het dorpsbestuur gelast met de aankoop ervan en op 22 december werd een akkoord aangegaan met J.B. Feugere om het orgel te Kontich te plaatsen en het behoorlijk te doen spelen; Feugere ontving 340 gl. uit de kerkepenningen. Wij weten uit een verkoopsaankondiging van het orgel, dat J.B. Feugere, meesterorgelmaker te Antwerpen, het instrument gebouwd had. In de annonce heet het "een zeer schoon nieuw orgel ... met des zelfs nieuwe casse en balustraden ..." te zijn, waaruit mag worden opgemaakt dat het orgel nog niet lang door de Brigittijnen was geplaatst vóór het naar Kontich kwam.
- Ons eigen waarschijnlijk versleten orgel, werk van orgelbouwer H. Goltfuss en van beeldhouwer Van Paepenhoven, dat sedert 1652-53 dienst had gedaan (zie p. 305), werd publiek bij kerkgebod verkocht. Waar het verzeild is geraakt weten wij niet. De kerkrekening vertelt wat al werk van smid, metselaars, vrachtvoerder enz. er nodig is geweest, vooraleer het orgel in onze kerk prijkte. Onze kerkfabriek ging leningen aan om al de onkosten te dekken : van Joannes van Put en echtgenoten werden, tegen 3%, 1050 gl. gelicht en ook nog andere sommen werden ontleend. De aankoopsprijs van het orgel alleen schijnt 1210 gl. te hebben bedragen. In de volgende jaren kwam Feugere driemaandelijks het orgel nakijken en "stellen", waarvoor hij 14 gl. jaarlijkse "gage" van de kerkfabriek ontving.
- Nog op 9 fructidor IX (27/VIII/1801) vermaakt zekere J.B.R. Boel bij testament aan de kerk van Kontich, de som van 250 gl. die de kerk hem nog schuldig is als overschot van de in 1784 voor aankoop van het Brigittijnerorgel aangegane lening. In ruil vraagt hij voor zich en zijn ouders twee jaargetijden per jaar.
- Blijkens de staat, ingestuurd door pastoor Tuytgans aan de regering, had de kerk in 1787 nog een mali van 31 gl., te wijten aan de aankoop van het Hobookse orgel. De pastoor vermeldt tevens dat men voor de restauratie staat van een "oude, slegte kerke".

p.744 :

"In 1804 en 1808-9 zien wij herstellingen aan het orgel uitvoeren; ..."

p.770 :

(1822) "Orgelmaker F.Smet uit Duffel deed de nodige reparaties aan het orgel, dat waarschijnlijk sedert de verhuis uit de Brigittijnenkerk te Hoboken weinig of niet meer was hersteld geworden."

p.771 passim.

(na de vergroting van de kerk in 1825-28 : er is sprake van "de twee orgels".)

p.799 :

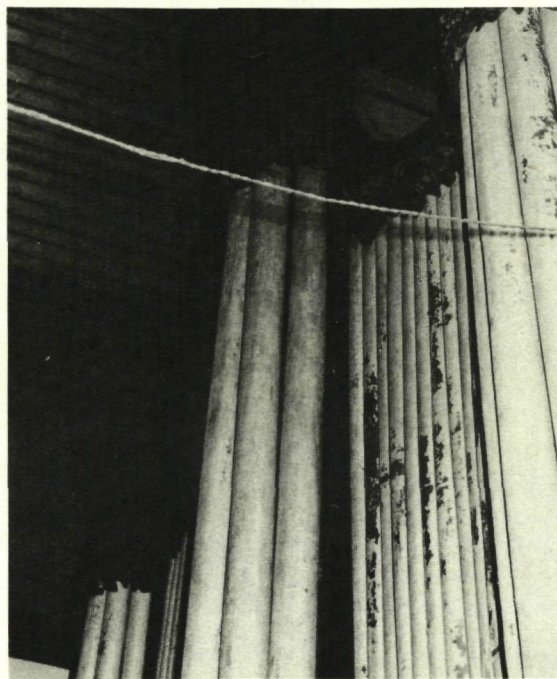
"In 1853 zal orgelmaker Vermeersch uit Duffel een belangrijke reparatie aan ons kerkorgel uitvoeren."

- 6) T.J.Gerits : "De Rijnlandse orgelmaker J.R.Tits", in 'De Praestant' XV^ojg.(1966), p.9 en 12 passim. (citeert Van Passen, cfr. supra.)
-

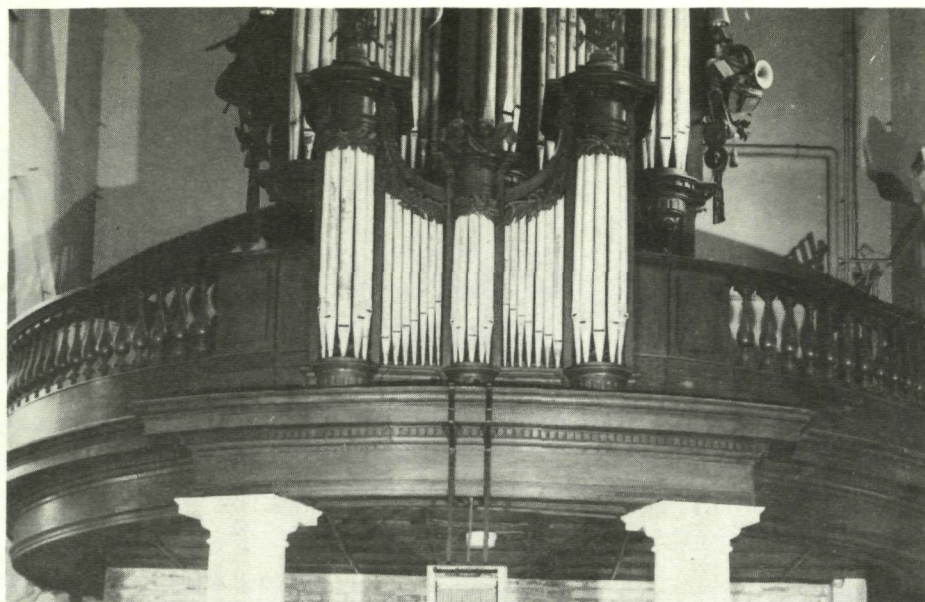

KONTICH, SINT-MARTINUS

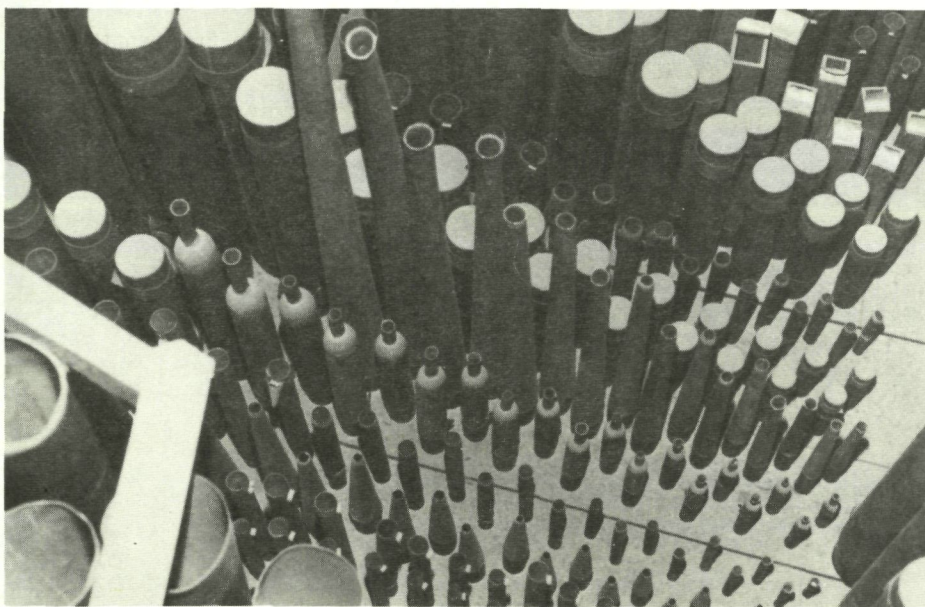
Orgelfront
Copyright A.C.L.

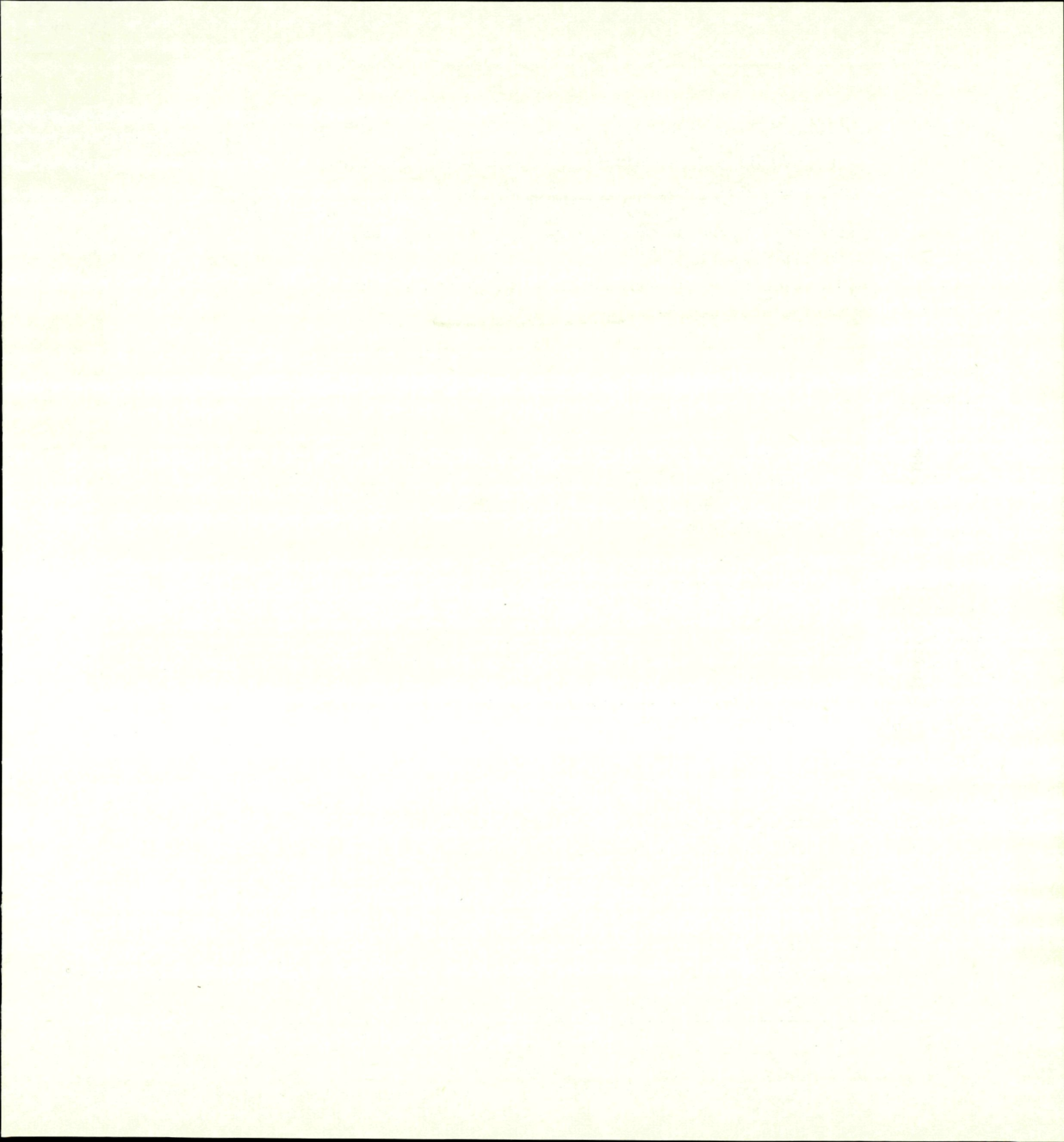

Fragment H.W.-front

Copyright A.C.L.

KONTICH, SINT-MARTINUS**Rugpositief****KONTICH, SINT-MARTINUS****Binnenpijpwerk**

Centrum KONTICH

Gemeente KONTICH (wijk KAZERNEN)

Parochiekerk O.L.VR.ONBEVLEKT ONTVANGEN (paters Montfortanen)

- =====
- Rond 1930 werd door V.Van de Loo / Rotselaar een nieuw orgel geplaatst, op het doksaal.
 - In 1976 werd dit orgel gans herbouwd door fa. Aerts & Castrel / Duffel, en in het koor geplaatst.

INSTRUMENT

Dispositie

I	II	P
Bourdon 16	Gedekt 8	Subbas 16
Prestant 8	Roerfluit 4	Bas 8
Gedekt 8	Nachthoorn 2	Koraalbas 4
Gemshoorn 4	Terts 1 ³ / ₅	
Prestant 4	Larigot 1 ¹ / ₃	
Nasard 2 ² / ₃	Kromhoorn 8	
Oktaaf 2		
Mixtuur 3 r		
Trompet 8		

Tremulant / P + I, P + II, P + II 4, I + II.

Vaste combinaties / 1 vrije combinatie.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

- elektrische traktuur; vrijstaande speeltafel terzijde.
- pijpwerk deels van Van de Loo (vooral zink) en deels Aerts & Castrel.

BIBLIOGRAFIE

' L'Organiste ' VIII°jg.(1976), nr.2, p.19 (rubriek orgelinhuldigingen) :
 "Fa. Aerts & Castrel / Duffel,
 transformation, traction électrique" + dispositie-opgave.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : december 1977

Centrum KONTICH

Gemeente WAARLOOS

Parochiekerk SINT-MICHIEL

=====

Auteur instrument : Jos. Stevens / Duffel.

Bouwjaar : 1930

Onderhoud : fa. Stevens / Duffel.

Het vorig orgel (J.Merklin) ging verloren bij een bombardement
in 1914-18; de vorige kerk was gebouwd in 1864-65.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Groot orgel</u>	<u>Reciet</u>	<u>Pedaal</u>
Bourdon 16	Flûte harm.8	Sousbasse 16
Montre 8	Viola di gamba 8	Basse 8
Flûte harm.8	Voix céleste 8	
Salicional 8	Fluit 4	
Bourdon 8	Quinte 3	
Prestant 4	Doublette 2	
Fourniture 3 r	Trompette harm.8	
	Basson-Hautbois 8	

pedalen : Tir.Gr.Org./ Tir.Réc./ Copula / Oct.gr.Réc.Gr.Org./
Oct.aig.Réc.Gr.Org.// Zwelkast // Tutti / Tremolo.

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk : integraal nieuw, Stevens.

Windladen & traktuur : pneumatisch systeem.

Klaviatuur : vrijstaande speeltafel.

ORGELKAST

- gedeelde kast, zonder fronten; op het doksaal, achter in de nis.
 - vóór de nis links en rechts een houten sierfrontje.
-

BIBLIOGRAFIE

Aangaande het vorig orgel :

G.Potvlieghe : "Drie 19° eeuwse werklijsten van Belgische orgelbouwers",
in 'De Mixtuur' nr.11 (okt.1973), p.212 :
vermelding op de werklijst van J.Merklin / Brussel : "Waerloss".

Aangaande het huidig orgel :

- 1) Inhoudigingsprogramma 7 dec. 1930 (kopie ons ter hand gesteld
door de organist).
- 2) Werklijst van de orgelbouwers Stevens / Duffel (afschrift in het
bezit van Dhr. G.Potvlieghe) :
vermelding "Waarloos, 1930".

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospektie : september 1979

Centrum LINT

Gemeente LINT

Parochiekerk O.L.VROUW

=====

Auteur oorspronkelijk instrument : Th.Smet / Duffel.

Bouwjaar : 1831

Transformaties : - H.Vermeersch / Duffel.
 - P.Stevens-Vermeersch / Duffel,
 totale ombouw in 1888.

Thans te aanzien als een orgel van : (naamplaatje)

" P.Stevens-Vermeersch "

Orgelmaker te Duffel

Onderhoud : fa. J.Stevens / Duffel.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Gr.Org.</u>	<u>Positief</u>	<u>Pedaal</u>
Montre 8	Salicional 8	Sousbasse 16
Bourdon 8	Voix céleste 8	
Viola di gamba 8	Violine 4	
Trompette 8	Bourdon 8	
Doublette 2	Fluit 4	
Fluit 4	Flageolet 2	
Fourniture 3 pypen	Basson-Hautbois 8	
Bourdon 16		
Prestant 4		
Cornet 4 pypen		

pedalen : Koppeling Positief aan het Groot orgel

Koppeling Groot orgel aan het Pedaal

Koppeling Positief aan het Pedaal

Tremulant Positief

Crescendo Positief

manuaalomvang : C-g''' (voorheen door Th.Smet C-f''')

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

- + front : pijpwerk van Th.Smet; niet meer aangesloten; hoog loodgehalte, in origine met tinfoolie bekleed; de kondukten waren ingelijmd.
- + binnenpijpwerk :
- het pijpwerk van P.Stevens heeft in het algemeen nog een tamelijk hoog loodgehalte.
 - behoorlijk gestemd, vrij goed onderhouden.

Groot orgel

Cornet : 4 koren (Stevens), in origine (Smet) wellicht 5 koren;

het laadje is wellicht verbouwd door P.Stevens; gedeeld laadje, in het midden met 3 cancellen uitgebreid;
pijpwerk van Smet, ook de kondukten zijn nog van Smet; licht beschadigd (ingescheurde stem-randen etc.); wijde open fluiten.

Montre 8 : P.Stevens; de grootste zijn in pich-pine en staan terzijde; pijpwerk met expressions.

Bourdon 16 : de bas, in hout, is van P.Stevens; de diskant (32 pijpen) bestaat deels uit pijpwerk van Smet en deels pijpwerk van andere herkomst.

Viola di gamba : P.Stevens; volledig in metaal; met expressions.

Prestant 4 : in de diskant 31 pijpen van Smet + 2 uitbreidingen (fis''' en g'''); de bas is nieuw van P.Stevens, ter vervanging van het front dat thans niet meer in functie is; met expressions.

Bourdon 8 : 44 metalen pijpen (+ 2 aanvullingen), lijken ouder dan het materiaal van P.Stevens, doch jonger dan dit van Smet.

Fluit 4 : 19 gedekten, de rest (17 + 18) roergedekt in flesvorm (behalve de 2 aanvullingen); pijpwerk van Smet met aanpassingen door Stevens.

Doubllette : Smet; er werden expressions in getrokken (behalve bij de kleinste).

Furniture 3 r : Smet; in de grootste werden expressions getrokken.

Trompet : P.Stevens; de 12 kleinste hebben dubbele bekerlengte ("harmonique").

Positief

Bourdon : 13 eiken baspijpen, deels vernieuwd (nieuwe voorstellen en voeten); 43 in metaal (de 2 kleinste zijn vreemd, hebben ooit

roeren gehad); er werden kernprikjes bijgemaakt.

Salicional : P.Stevens; bas in pich-pine.

Voix céleste : id.

Violine 4 : P.Stevens.

Fluit 4 : Smet; 41 gedekten, 13 wijde open fluiten, 2 aanvullingen
(andere mensuur).

Flageolet : Smet; 7 gedekten, 15 + 15 roergedekten in flesvorm (korte
roeren, lengte ca. 1/4 v.corpuslengte), 12 conische, 4 wijde open
fluiten; 2 aanvullingen.

Basson-Hautbois : Stevens; in de bas met enge trechtervormige bekers
uit één stuk, in de diskant tweedelige bekers (enge + wijde trechter).

Pedaal

Sousbasse : volledig in pich-pine; vertoont hier en daar barsten.

Windladen

- Gr.org. en Pos. : raamwerk in eik, scheien in pich-pine.
- ped. : lade volledig in pich-pine.
- geschroefde pijpstukken.
- tamelijk hoge ventielkasten; nogal platte kleppen, in eik, uitneembaar
(in een stift); lange schalmstukjes.
- eiken pijproosters.
- inscriptie : " Orgel gemaakt en geplaatst "
in het jaar 1888, door
P.Stevens=Vermeersch
Orgelmaker Duffel

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel vóór het orgel.
- registertrekkers met porceleinen naamplaatjes.

Traktuur

- integraal van P.Stevens.
- wellenraam in pich-pine, metalen wellen, houten dokjes, grenen
abstrakten.

Windvoorziening

- magazijnbalg van Stevens.

ORGELKAST

- in origine waarschijnlijk een balustrade-orgel.
- thans op een nieuw doksaal, de kast werd tot tegen de muur achteruitgeschoven en in de oude torennis ingebouwd; de kast is ook achteraan (in de toren) bereikbaar, aan deze kant is de oude achterwand deels bewaard gebleven (o.m. 2 oude deuren).
- de voet is nieuw, in grenenhout; het geheel werd 66 cm opgehoogd.
- in origine zat er mogelijks een sierfrontje in de voet van de kast (wat gebruikelijk was bij Th.Smet).

BIBLIOGRAFIE

- 1) E.G.J.Gregoir : "Historique", Anvers 1865.
p.169 : "*SMET-VAN TIENEN (Théodore), à Duffel,*
Voici les orgues construits par ce facteur :;
1831, un orgue au béguinage à Diest, à Houthem, Lenth et Tessenderloo; "
(met Lenth wordt stellig Lint bedoeld).
- 2) Werklijst der orgelmakers Stevens / Duffel (afschrift ons bezorgd door Dhr. G.Potvlieghe) :
vermelding op de werklijst van P.Stevens - Lint 18 (d.w.z. 18 reg.).

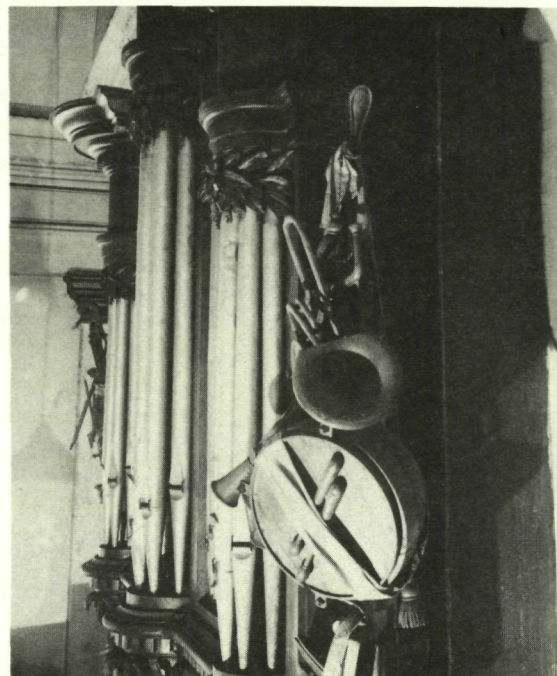
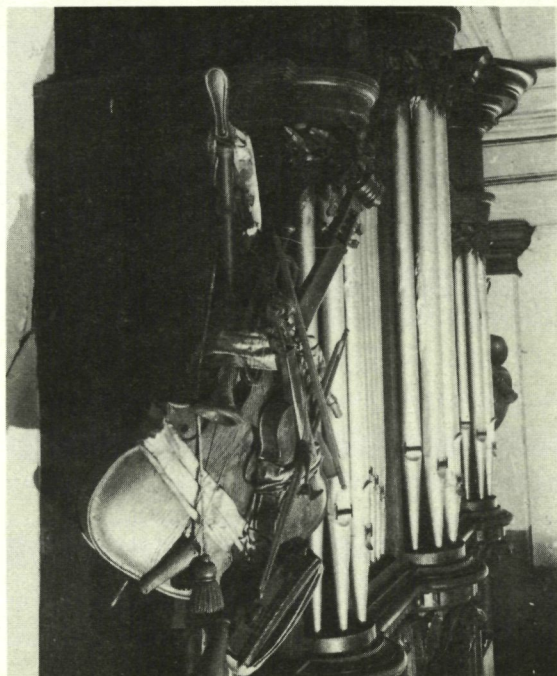
HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal.
meubel : normaal, ondanks verbouwingen.
onderhoud : normaal.

datum prospektie : juni 1979

LINT, O.L.VROUW

LINT, O.L.VROUW

Centrum MORTSEL

Gemeente MORTSEL

Parochiekerk SINT-BENEDICTUS

=====

Beknopte voorgeschiedenis :

- eerste orgel door Hans Goldfuss, 1652.
- nieuw orgel in 1745, instrument L.Delhaye
kast N.Bex.

Auteur huidig instrument : P.Stevens-Vermeersch / Duffel, 1886.

De oude kast van 1745 werd behouden doch niet funktioneel benut.

Transformaties : fa. J.Stevens / Duffel, ca.1970.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Groot orgel</u>	<u>Positief</u>	<u>Pedaal</u>
Harm.fluit 8	Prestant 8	Subbas 16
Monter 8	Sesquialter 2 s	Trompet 8
Gedekt 8	Salicional 8	Bazuin 16
Bourdon 16	Zweving 8	Koraalbas 4
Kwint 2 ² / ₃	Zingend principaal 4	Fluit 8
Prestant 4	Bourdon 8	Conterbas 16
Mixtuur 3 s	Fluit 4	Bas 8
Doublet 2	Woudfluit 2	
Fluit 4	Cymbel 3 s	
Trompet 8	Trompet 8	
Klaroen 4	Baspijp-Hobo 8	

pedalen : Positief aan het Groot orgel

Groot orgel aan het pedaal

Positieforgel aan het pedaal

Tremolo Positief

Zwelpedaal

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk

In de oude kast staat een 4'-front, bestaand uit loden pijpwerk dat nog gefolied is; niet meer aangesloten.

Groot orgel

Flûte harmonique 8 : P.Stevens; ca. 1 oktaaf in hout, verder wijde open fluit, in de diskant overblazend.

Bourdon 16 : P.Stevens; zeer wijde mensuur.

Montre 8 : P.Stevens; groot oktaaf in hout (misschien in combinatie met Fl.harm.); met expressions.

Kwint 2 ²/₃ : nieuw, conisch; vervangt wellicht een strijker.

Prestant 4 : P.Stevens; met expressions.

Bourdon 8 : P.Stevens; kernsteken.

Fluit 4 : P.Stevens; 1 oktaaf gedekten, verder gedekten met verschuifbare hoeden en roeren, tenslotte 12 conische.

Fourniture : 3 rangen, samengesteld uit divers (o.m. 17de eeuws) materiaal, niet homogeen; een aantal pijpen werd ingekort; stemrolletjes.

Trompet 8 : P.Stevens; in de bas zijn er stemlappen geweest die later dichtgesoldeerd werden.

Doublette 2 : pijpwerk van P.Stevens, doch mogelijk getransformeerd; in origine stond iets anders op deze plaats (tongwerk ?).

Clairon 4 : P.Stevens; in de diskant bekens van dubbele lengte; de 8 kleinste zijn labialen.

Positief

Prestant 8 : een 12-tal baspijpen in pich-pine (P.Stevens), verder 6 grote metalen prestanten (P.Stevens); de rest (38) bestaat uit vroeg-19^oeeuws pijpwerk (Th.Smet ?), de 2 kleinste hiervan zijn aanvullingen.

Sesquialter : nieuw, van recente datum; spotted metaal.

Salicional : P.Stevens.

Zweving : nieuw; spotted metaal; met snijbaarden.

Prestant 4 : P.Stevens; met expressions.

Bourdon 8 : 4 in hout (P.Stevens); verder 17^oeeuws pijpwerk (Goldfuss ?) van zeer hoog loodgehalte, wijde mensuur, breed gelabieerd,

niet-originele kernsteken; de kleinste (een 6-tal) zijn latere aanvullingen.

Fluit 4 : 12 + 17 gedekten met verschuifbare hoeden (zelfde stijl als Bourdon 8 doch iets enger, Goldfuss ?); 10 zijn dichtgesoldeerd en hebben korte roeren (hebben thans langere voeten); verder 11 dichtgesoldeerde roergedekten, kortere voeten, niet helemaal homogeen; tenslotte 5 conische (Smet ?) en 1 cilindrische (open).

Flageolet 2 : in de stijl van Th.Smet & H.Vermeersch; zeer eng, gemshoorn-achtig; conisch, behalve de 7 kleinste (cilindrisch); de 2 kleinste zijn aanvullingen.

Cymbel : nieuw; niet homogeen; bestaat deels uit ingekort strijkerpijpwerk.

Trompet 8 : P.Stevens; 2-delige bekens (zoals bij een hobo); in de diskant met dubbele bekerlengte ("harmonique") en eveneens hobo-bekens.

Baspijp-Hobo : in de bas enge trechtervormige bekens uit één stuk, in de diskant 2-delige bekens.

Pedaal

Alle pijpwerk in hout, van P.Stevens;

uitgezonderd de Koraalbas 4 : nieuw, pneumatisch afgevoerd (staat in de oude kast die vóór het orgel staat).

Windladen

- P.Stevens; eiken laden en roosters.
 - pedaalade opgesteld onder het Positief.
 - nieuwe roosters voor Cymbel en Sesquialter.
 - geschroefde pijpstokken, met leder bevoerd.
 - ventielkasten :
 - hoge ventielkasten.
 - de kleppen zijn aan het draaipunt in een stift gevat en worden vooraan met één enkele stift geleid.
 - lange, tamelijk platte kleppen.
- inscriptie " Orgel gemaakt en geplaatst door "

P. Stevens-Vermeersch
orgelmaker Duffel
in het jaar 1886

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel vóór het orgel, deels onder de oude kast.
- registerstokken + knoppen van P.Stevens, doch de originele porceleinen naampaatjes zijn vervangen door simpele plastieken.
- op de toetsen ligt eveneens nieuw plastiek-beleg.
- het pedaal is nog origineel.
- de graduele balans-zwelpedaal is vermoedelijk een latere wijziging.

Traktuur

- wellenramen in pich-pine.
- ijzeren wellen (recent in rode menie geverfd).

Windvoorziening

- magazijnbalg.

ORGELKAST

- 18de eeuwse kast (voet verdwenen), is thans opgehangen boven het doksaal en steunt vooraan op twee houten pijlers, waartussen de speeltafel staat.
- achter de oude kast (in de toren-nis) staat het huidige pijpenbestand (de oude kast is leeg).
- de rugwandkonstruktie van de oude kast is nog deels aanwezig, de zijwanden zijn vrij gaaf behouden.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Werklijst der orgelbouwers Stevens / Duffel (afschrift ons bezorgd door Dhr. G.Potvlieghe) : vermelding bij werken van P.Stevens "Mortsel 1886", verder "26" (26 registers ?).
 - 2) H.Dierickx : "Geschiedenis van Mortsel", uitg. De Seizoenen, 1961.
p.88 : *"De kerk (=St-Benedictus) bezit nu ook haar orgel, gemaakt door Hans Golphus en op 1 september 1652 ingespeeld door 2 orgelisten, hiertoe speciaal ontboden. (Archieven berustend op de pastorijs Mortsel, kerkrek.1651-52.)"*
"In 1746 werd het (= het paneelwerk in de kerk) vervolledigd door Jan Cousyns, die toen de orgelkast met beeldhouwwerk versierde. (id. rek. 1746)."
-

p.92 : "In hetzelfde jaar (=1745) werd het orgel verbouwd en vernieuwd door L.Delhaye. Een schrijnwerker uit Antwerpen N.van Bedts (of Bex) maakte de orgelkast, door Joh.Cousyns daarna gebeeldhouwd."

p.165 : "(=1807)....., terwijl Delhaye het orgel reinigde, repareerde en van een nieuw klavier voorzag. (kerkrek. 1803-1806)"

p.207 : "... en in 1884 besloot de kerkfabriek tot de aankoop van een nieuw orgel, bij de firma Stevens-Vermeersch te Duffel.
(Arch. Kerk, Mortsel, Varia, II)."

- 3) T.Gerits : over "Hans Goltfus" in 'De Praestant', XXI^ojg.(1972), p.36, op de werklijst van Goldfuss "Mortsel, 1650-53, nieuw orgel".
- 4) F.Peeters & M.A.Vente : "De Orgelkunst in de Nederlanden", uitg. Mercatorfonds, Antwerpen 1970;
p.197 - vermelding bij de werken van H.Goldfuss.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : id.

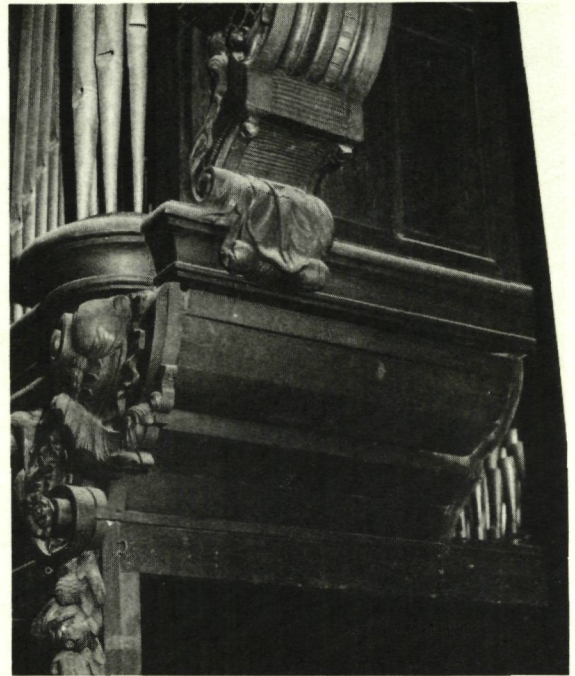
onderhoud : eerder beperkt.

datum prospektie : juni 1979

MORTSEL, SINT-BENEDICTUS

Algemeen zicht
Copyright A.C.L.

Zijaanzicht

Centrum MORTSEL

Gemeente MORTSEL

Parochiekerk SINT-JOZEF

=====

Auteur instrument : (speeltafel gesigineerd :) "A. Standaard".

Het betreft een occasie-orgel van de Nederlandse orgelbouwer
Standaard (Schiedam - Rotterdam) die werkte van 1904 tot 1935.
Het instrument werd in 1944 te Mortsel geïnstalleerd door de
firma J.Stevens uit Duffel.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Man. I</u>	<u>Man. II</u>	<u>Pedaal</u>
Bourdon 8	Prestant 16	Contrabas 16
Prestant 8	Bourdon 8	Bourdon 8
Fluit 4	Quintadena 8	Fluitbas 4
Prestant 4	Prestant 8	Principaal 4
Octaaf 2	V. di Gamba	
	Diapason 4	
Piano	Quint 2 ² / ₃	
Forte	Octaaf 2	
Tutti	Fluit 2	
	Terts 1 ³ / ₅	
	Tremolo	

- Zwelpedaal.

manuaalomvang : C-c'''

pedaalomvang : C-f'

- electro-pneumatisch unit-systeem.
 - vrijstaande speeltafel, waaier-vormig pedaal.
 - geen front, enkel een grenenhouten kist met zwelluiken; de grootste pijpen staan erbuiten.
-

ARCHIVALIA

Werklijst der orgelbouwers Stevens /Duffel (afschrift ons bezorgd door Dhr. G.Potvlieghe), vermelding : "Mortsel, St-Jozef, 1944".

HUIDIGE TOESTAND

- in verval.

datum prospektie : november 1979
